

Ministry of Education and Science of Ukraine

Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University

The Sixth Student International Internet Conference

**“English in Interdisciplinary Context of life-long
Education”**

April 12 - April 20, 2018

Kamianets-Podilsky

2018

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені
Івана Огієнка

Матеріали VI Міжнародної студентської Інтернет-конференції
«Англійська мова у міждисциплінарному
контексті безперервної освіти»

12 - 20 квітня 2018 р.

Кам'янець-Подільський

2018

Conference organizers:

Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University (Ukraine)

Educational and research institute of foreign philology of Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine)

Partners of the conference:

Nicolaus Copernicus University in Torun (Poland)

Vasyl' Stus Donetsk National University (Vinnytsa, Ukraine)

Організатори конференції:

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Навчально-науковий інститут іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка

Партнери конференції:

Університет Миколи Коперника (Торун, Польща)

Донецький національний університет імені Василя Стуса (Вінниця)

© К-ПНУ ім. Івана Огієнка, 2018

© Автори статей, 2018

Editorial Board:

V.S. Kshevetsky, PhD, Associate Professor, Dean of the Foreign Languages Faculty, Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University

O.V. Halaibida, PhD, Associate Professor, Head of the English language Department of Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University

H.A. Kryshaliuk, PhD, Associate Professor of the English language Department of Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University

N.D. Borysenko, PhD, Associate Professor, Head of English Philology and Translation Department , Educational and Research Institute of Foreign Philology, Zhytomyr Ivan Franko State University

O.V. Mosienko, PhD, Associate Professor, Educational and Research Institute of Foreign Philology, Zhytomyr Ivan Franko State University

Редакційна колегія:

Кшевецький В.С., кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Галайбіда О.В., канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Кришталюк Г.А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Борисенко Н.Д., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології та перекладу Навчально-наукового інституту іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка

Мосієнко О.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та перекладу Навчально-наукового інституту іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка

Відповідальний за випуск та комп'ютерна верстка
Іваннікова К. І.

Англійська мова в міждисциплінарному контексті безперервної освіти: збірник матеріалів VI Міжнародної студентської Інтернет-конференції (12–20 квітня 2018 р.). – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018.– 250 с.

Матеріали зверстано з електронних носіїв, наданих авторами публікацій.

Відповідальність за зміст статей і матеріалів, допущені помилки та неточності несуть автори публікацій.

Офіційний сайт конференції: *english.context.kpnu.edu.ua*

E-mail: *english.context@kpnu.edu.ua*

CONTENTS

COGNITIVE APPROACHES TO LANGUAGE AND COMMUNICATION	10
Boiko Kateryna. РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «РЕЦЕСІЯ» В СУЧАСНОМУ БРИТАНСЬКОМУ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ.....	10
Deresh Bogdana. ФРАЗОВІ ДІЄСЛОВА В АМЕРИКАНСЬКИХ СУЧАСНИХ КОРОТКИХ ОПОВІДАННЯХ: СЕМАНТИКО-КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД.....	19
Domaratska Tetiana. СЕМАНТИКА ПРОТИДІЇ: ОБРАЗ-СХЕМНИЙ АНАЛІЗ.....	23
Hnatenko Serhiy. THE CONCEPT “EQUATION” IN PRESS ON THE MATERIAL OF THE BRITISH NATIONAL CORPUS.....	29
Tymchuk Kateryna. IMAGE-SCHEMATIC ANALYSIS OF THE CONCEPT ‘LIFE’ IN JACK LONDON’S STORIES (“To Build a Fire”, “Love of Life”)	34
LANGUAGE SEMANTICS AND USE	41
Boiko Natalia. КЛАСИФІКУВАННЯ ІДІОМ В АСПЕКТІ ВАРІАТИВНОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	41
Gayevska Natalia. ENGLISH IDIOMS WITH BIBLICAL COMPONENT	47
Havryliuk Yuriy. BRITISH PUBS AND SPIRIT DRINKS NAMES PHENOMENA.....	52
Hodovanyuk Pavlo. LEXICAL AND SEMANTIC ENRICHMENT MEANS OF THE MODERN NEOLOGISMS DENOTING A PERSON.....	58
Kozak Inna. КЛАСИФІКАЦІЯ ПРИСЛІВ’ІВ З ГЕНДЕРНОЮ СЕМАНТИКОЮ.....	64
Kutsa Marharyta. СЕМАНТИКА МАНІПУЛЯТИВНОЇ КАУЗАЦІЇ В ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ ДІСЛОВАХ ІЗ СЕМОЮ ЗАПЕРЕЧЕННЯ (на матеріалі англійської мови).....	71
Nenko Natalia. СИМВОЛИ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ НАУЦІ ТА ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ	76
Pashchenko Olga. LINGUISTIC FEATURES OF EUPHEMISMS IN MODERN ENGLISH.....	81
Polishchuk Valentyna. THE MAIN TYPES OF PHRASEOLOGICAL UNITS AND THEIR USAGE IN THE BEATLES SONG LYRICS	86
Svirshchov Serhiy. ENGLISH SLANG: OVERVIEW OF ITS FUNCTIONAL PECULIARITIES...	91

Yatsyshyn Diana. JEEVES AS THE CARRIER OF THE NATIONAL ANGLO-SAXON CULTURE	95
LANGUAGE UNITS IN TEXT AND DISCOURSE	97
Bilous Anna. POLITICAL DISCOURSE AS A COMMUNICATIVE PHENOMENON	97
Olkhovyk Anastasiia. ЖАНРОВА СВОЄРІДНІСТЬ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	103
Petiukh Elina. ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ СТОРІН ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ В ТЕКСТАХ НОВИН	108
Popenko Sofia. СТРУКТУРНІ ТА СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІА-ДИСКУРСІ	113
Positko Anastasia. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ (НА МАТЕРІАЛІ КРИМІНАЛЬНИХ РОМАНІВ ДЖОНА ГРІШЕМА)	
Tsivinska Olesia. ТЕРМІНОЛОГІЧНА НАСИЧЕНІСТЬ АНГЛОМОВНОГО ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ	118
Ukrainets Anastasia. ENGLISH MUSICAL DISCOURSE: STYLISTIC REPRESENTATION OF HUMANISTIC MATTERS INSIDE A SONG	129
LITERARY SEMANTICS	134
Dovidna Diana. USE OF METAPHOR IN STEPHEN KING'S HORROR STRATEGY (BASED ON THE SHORT STORY "N.")	134
Hudz Mariya. МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМІЧНОГО ЗОБРАЖЕННЯ ДІЙСНОСТІ У ТВОРАХ ДЖЕРОМА К. ДЖЕРОМА	137
Kukhmai Tetiana. VERBAL MEANS OF EXPRESSING TIME IN MITCH ELBOM'S NOVEL "THE TIMEKEEPER"	141
Olishchuk Alina. THE LINGUISTIC PECULIARITIES OF THE SUSPENSE EFFECT IN MODERN DETECTIVE STORIES	145
Yakovleva Dariya. INVERSION IN "THE DA VINCI CODE" BY DAN BROWN	151
Zhuzhevych Mariana. THE FUNCTIONS OF SIMILE IN "THE APRIL WITCH" BY RAY BRADBURY	155
SECOND LANGUAGE LEARNING AND TEACHING	159

Vereta Valeria. ПОЗИТИВНА МОТИВАЦІЯ ТА ПІЗНАВАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	159
Danyiuk Yulia. АКАДЕМІЧНІ АНГЛОМОВНІ ТЕКСТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗНЗ	163
Kishchenko Anastasia. ЗАСТОСУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ.....	167
Klimenko Kateryna. ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 5-7 КЛАСІВ.....	170
Kobylianska Victoria. ОЦІНЮВАННЯ МОВНИХ НАВИЧОК УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ	179
Krasyk Anastasiia. GOLDEN RULES OF TEACHING GRAMMAR MATERIAL.....	184
Kryzhanovska Kateryna. КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ТЕКСТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ	191
Magdiy Olexandra. ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	194
Mahovych Inna. ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ЗАСОБІВ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	199
Maksymchuk Anastasia. ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗАСОБАМИ ПРИСЛІВ'ІВ.....	205
TRANSLATION STUDIES	210
Victoria Chumak. ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	210
Dvulyat Natalia. ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК СПОСІБ ПЕРЕКЛАДУ БЕЗОСОБОВИХ ФОРМ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	213
Kobyletska Lesia. ПОНЯТТЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА ПРОБЛЕМА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ	221
Kostiuk Irina. ПОЛІСЕМАНТИЧНА ПРИРОДА ПОНЯТТЯ “ПЕРЕКЛАД” У СУЧАСНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТІ.....	226

Kozuliak Olesia. PRESERVATION OF SIMILE IN THE UKRAINIAN TRANSLATION OF W. SHAKESPEARE SONNETS.....	232
Kravchuk Anna. PECULIARITIES OF TRANSLATION OF LEGAL TERMS	237
Marchenko Maryna. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ БІБЛЕЇЗМІВ, ЯКІ ФУНКЦІОНУЮТЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	242
Ravlinko Oksana. РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	247

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «РЕЦЕСІЯ» В СУЧАСНОМУ
БРИТАНСЬКОМУ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСІ

Abstract

The article reveals the specifics of the implementation of the concept of "recession" in the contemporary British Internet discourse.

The semantic content of the concept of recession depends to a large extent on extralinguistic conditions, since they largely determine the actualization of its peripheral conceptual features and the choice of means of verbalization.

The peculiarity of fragments of political Internet discourse, in which the concept of recession is objectified, consists in realization of their genre specificity through primary and secondary texts. The primary texts include the speeches of political figures, speeches, debates, and instead of secondary ones - comments, news.

Key words: *concept of recession, political Internet discourse, genres of political discourse, primary texts, secondary texts, strategies, tactics.*

Актуальність теми дослідження. Концепт «реcesія», безумовно, відноситься до числа найбільш соціально і політично значущих одиниць концептосфери сучасної людини. Рецесія стала практично постійним явищем життя початку ХХІ століття, тому важливо усвідомити, яке місце вона займає в мовній свідомості користувача Інтернет-мережі, оскільки орієнтуючись на масову свідомість, політики, аналітики, коментатори висловлюють в Інтернет-мережі свої думки з приводу того, що відбувається у світі, застосовуючи певні мовні механізми з метою впливу на людину та формування її політичних уподобань. Усе це передбачає високу ступінь ідеологічного навантаження концепту «реcesія», а отже, підсилює

актуальність його аналізу для виявлення взаємозв'язків мови і суспільства, мови та ідеології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній лінгвістиці значна увага приділяється вивченню дискурсу як ситуативно обумовленій розумово-мовленнєвій діяльності (Н.Д. Арутюнова, А.О. Кібрик, О.С. Кубрякова, І.С. Шевченко) та особливостям реалізації концепту як ментальної одиниці, що забезпечує дискурсивну діяльність (Л.Р. Безугла, М.М. Болдирєв, В.І. Карасик, О.І. Морозова, М.В. Нікітін, А.М. Приходько, Й.А. Стернін, І.С. Шевченко). Безпосередньо концепт «реcesія» в англomовному політичному інтернет-дискурсі вивчав Г.П. Баран [2].

Проте разом з тим питання реалізації концепту «реcesія» в сучасному британському Інтернет-дискурсі на сьогоднішній день залишається остаточно невирішеним.

Постановка завдання статті. Завданням даної статті являється механізм трансформації концепту «реcesія» в різних жанрах британського інтернет-дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Поняття «дискурс» уперше було введено в науковий обіг американським структуралістом, фахівцем із методології лінгвістичних досліджень, математичної лінгвістики, засновником трансформаційного й дистрибутивного аналізу Зеллігом Харрісом у 1952 р. як надфразова одиниця в контексті інших одиниць. Сучасні науковці (Ф. Бацевич) визначають дискурс *«як сукупність мовленнєво-мисленнєвих дій комунікантів, пов'язаних із пізнанням, осмисленням і презентацією світу мовцем і осмисленням мовної картини світу адресанта слухачем»* [3, с. 138]. Схожі погляди висловлює й О. Кубрякова: *«Під дискурсом варто мати на увазі саме когнітивний процес, пов'язаний із реальним мовотворенням, породженням мовленнєвого твору. Текст є кінцевим результатом процесу мовленнєвої діяльності, яка виливається в певну завершену (і зафіксовану)*

форму» [6, с. 187]. Т. ван Дейк зазначає, що «дискурс є складною єдністю мовної форми, значення й дії, що могла б бути щонайкраще схарактеризована за допомогою поняття комунікативної події чи комунікативного акту... Мовець і слухач, їхні особистісні й соціальні характеристики та інші аспекти соціальної ситуації, безсумнівно, належать до цієї події» [5, с. 121-122]. Кожний тип дискурсу визначається набором правил, виконання яких він вимагає, і протікає в певній соціальній сфері. Під час дослідження типології дискурсу основним завданням є опис структур, найтиповіших для дискурсу певного виду. Як зазначає С. Тюріна, основними критеріями виділення типів дискурсу є ступінь формальності спілкування, а також протиставлення усного й письмового дискурсів [10]. В сучасній лінгвістиці Інтернет-дискурс трактується по-різному. Він розуміється як:

- когнітивно-комунікативний простір Глобальної мережі, в якому засобами електронного каналу передачі даних і гіпертекстуального механізму їх структуризації та маршрутизації за допомогою (пара)вербальних засобів здійснюється комунікативна взаємодія, що характеризується заміною реального образу вигаданим [9];

- текст, що побутує в Інтернет-системі, в якому персуазивна комунікативна установка імпліцитно відображає суб'єктивно-особистісну авторську позицію, змодельовану з врахуванням психологічних, лінгвістичних та технологічних факторів [4, с. 7];

- процес створення текстів в сукупності з прагмалінгвістичними, соціокультурними, психологічними факторами; цілеспрямована соціальна дія, що включає взаємодію людей та механізми їх свідомості - когнітивні процеси [1, с. 7];

- складна текстова система, зумовлена екстралінгвістичними соціокультурними факторами і специфічною ситуацією вступу в

мовленнєвий контакт за допомогою комп'ютера та інших електронних приладів як користувачів один з одним в мережі Інтернет, так і користувачів з дискурсивним Інтернет-простором [8, с. 3].

В нашому розумінні Інтернет-дискурс – це масив електронних, аудіо – та відео текстів в сукупності з екстралінгвістичними факторами, пов'язаних між собою системою гіперпосилань, доступ до яких забезпечується входом вмережу Інтернет за допомогою комп'ютера чи альтернативних мультимедійних пристроїв.

Досліджуючи реалізацію концепту «реcesія» в британському інтернет-дискурсі доцільно розглянути його етимологію.

За даними етимологічних словників, лексема «recession» походить від латинського *recedere* – відступ, яка в англійській мові починає функціонувати з середини XVII століття у значенні тимчасового спаду активності економічної діяльності [11].

У британських словниках першим значенням лексеми *recession* зазвичай є відступ (*the actor action of receding : with drawal*), відхід духовенства і церковного хору після закінчення служби (*a departing procession (as of clergy and choir at the end of a church service)*), а вже потім – період зниженої економічної активності (*a period of reduced economic activity*) [11].

У словнику *Collins Concise Dictionary* виявлено 2 значення: заглиблення в стіні, будівлі (*a part of a building, wall, etc., that recedes*) і процедура відновлення прав власності попереднього господаря (*the act of restoring possession to a former owner*), які дуже рідко зустрічаються в інших словниках, що свідчить про те, що ці значення втратили свою актуальність через дуже вузьку специфіку вживаності.

Результати семантичного аналізу словникових статей дають нам підстави дійти висновку про те, що ядром структури семантичного поля

досліджуваного концепту постає концептуальна ознака економічний спад, зниження ділової активності – a period of reduced economic activity, а периферійними – всі інші ознаки. Саме ця ядерна концептуальна ознака зафіксована і у дефініціях лексеми recession у російських та українських словниках іноземних слів [7, с. 55].

Словниковий аналіз засвідчив, що в англійській мові концепт «реcesія» вербалізується такими лексичними одиницями: badtimes, bankruptcy, bigtrouble, bottom-out, bust, collapse, decline, deflation, depression, downturn, hardtimes, inflation, rainydays, shakeout, slide, slump, stagnation, unemployment.

У Інтернет-дискурсі співвідношення інформативності з одного боку, й емотивності, з іншого, варіюються залежно від жанру як формальної ознаки Інтернет-дискурсу. Основними жанрами політичного Інтернет-дискурсу є дебати, публічні промови політиків, новинні й аналітичні статті, коментарі. У контексті нашого дослідження до центру належать такі жанри, як промови, дебати, інтерв'ю політиків, які відносяться до первинних видів текстів. Периферія жанрів політичного дискурсу складається з коментарів, обговорень, аналітичних і новинних статей, які представлені вторинними текстами.

У світлі когнітивно-дискурсивного підходу концепт «реcesія» постає як когнітивно-мисленнєвий конструкт, який реконструюється через контекстуально-інтерпретативний аналіз його реалізацій у різних жанрах політичного Інтернет-дискурсу. Він є синтезом як мовного, так і енциклопедичного знання про таке суспільне явище в свідомості людини як реcesія.

Лексико-семантичний й етимологічний аналіз імені концепту recession дозволив виокремити ядро семантичного поля досліджуваного концепту (recession). Ядро концепту містить номінативні одиниці change, fall, decline. Ближню периферію складають: break, decrease, collapse, depression, default,

crisis, inflation, bankruptcy, дальню – unemployment, destabilization, bottom-out, downturn, shakeout. Позитивні результати рецесії об'єктивуються через іменники development, progress, advance, revival. Концепт recession характеризується амбівалентністю по відношенню до інших ключових концептів політичного Інтернет-дискурсу.

Вивчення особливостей вербалізації концепту recession у політичному Інтернет-дискурсі з огляду на семіотичний підхід дозволило визначити його знаковий характер. Так, вербальні політичні знаки поділяються на референтні (денотативні, емоційно нейтральні, вони є економним способом зв'язку з предметами та ситуаціями об'єктивної дійсності; такі знаки сприяють логічному осмисленню ситуації) та знаки-конденсати.

Досліджуючи особливості вербалізації концепту recession у політичному Інтернет-дискурсі, ми виявили наступні стратегії впливу на адресата: аргументативну, апелятивну, валоративну та стратегію оптимізації перлокутивного впливу, задіяні у реалізації досліджуваного концепту. Аналізуючи аргументативну стратегію, виявлено, що, з огляду на ціннісні орієнтації, вона містить наступні тактики: маніпулювання (виправдання негативних наслідків своєї діяльності, викривлення фактів і цифр), деталізацію (створення логічного ланцюжка, перспекція). У плані актуалізації тактики аргументації на перший план виходять синтаксичні конструкції, серед яких є складнопідрядні речення з підрядними мети, причини і наслідку, умови. У тих випадках, де аргументація носить недоказовий характер, залучаються стилістичні прийоми та експресивні засоби емоційного впливу – риторичне запитання, повтор, полісиндетон, паралелізм, наростання, емфатичні конструкції, часто в поєднанні з експресивними лексичними засобами, які виконують функцію посилення логічного впливу на аудиторію. Апелятивній стратегії притаманні тактики ідеологізації (апелювання до вищих цінностей, апелювання до патріотичних почуттів), маніпулювання масовою свідомістю (виправдання непопулярних

заходів, апелювання до почуття соціальної незахищеності), фатична тактика (ідентифікація з народом, висока частотність згадки адресанта і адресата) і тактика ретроспекції (згадування провалу опонента, привертання уваги до прорахунків опонента). Аналіз шляхів актуалізації цієї стратегії показав домінування емоційно забарвленої лексики в поєднанні з ідеологемами, характерними для політичного дискурсу, а також превалювання емпатичних конструкцій, що підсилюють вплив на аудиторію. Ця стратегія виявилася домінуючою. Емотивність супроводжує і аргументацію, і оцінку, а також впливає на підсвідомість, і несе в собі суто прагматичну інформацію, сприяє досягненню перлокутивного ефекту.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Отже, англomовний політичний Інтернет-дискурс розуміємо як ситуативно й комунікативно зумовлену когнітивно-мовленнєву діяльність адресанта й адресата з осмислення й інтерпретації соціально-політичного й економічного феномену рецесії британською й американською мовними спільнотами. Політичний Інтернет-дискурс реалізується в різних типах текстів на різних рівнях репрезентації інформації: у вигляді виступів політиків (первинний текст) та коментарів до них (вторинний текст). Автор вторинного тексту (коментар, стаття, новини) створює особливе бачення певної політично-економічної ситуації на основі тих, чи інших установок та інтенцій. У вторинному тексті присутні оцінні елементи, що безпосередньо взаємодіють із змістовою площиною тексту, яка коментується. З первинним його пов'язує не тільки спільність політичного дискурсу та тематики, але й факт збереження, розвитку тих ключових концептів політичного Інтернет-дискурсу, які є змістово значущими для первинного тексту. У когнітивному плані відмінність між первинними та вторинними текстами полягає у рефреймінгу, тобто у трансформаціях конструювання концепту recession, що втілений у вторинному тексті порівняно з першоджерелом. У мовному плані рефреймінг полягає в лексичних та синтаксичних змінах. З точки зору

прагматики – промови (первинні тексти) та їх коментарі (вторинні тексти) характеризуються зміною перлокутивного ефекту, зумовленого способом фокусування.

У плані подальших наукових студій перспективним убачається вивчення концепту recession в різних видах англомовного дискурсу, у порівняльному і зіставному аналізі реалізацій концепту в різних лінгвокультурах.

Список використаних джерел

1. Ахренова Н. А. Интернет-дискурс как глобальное межкультурное явление и его языковое оформление: автореф. дис. на соискание уч. степени доктора филол. наук: спец. 10.02.04 "Теория языка" / Н. А. Ахренова. – М.– 2009.– 36 с.
2. Баран Г. П. Об'єктивація концепту «рецесія» у сдчасному англомовному політичному інтернет-дискурсі: лінгвокогнітивний, семіотичний та комунікаційно-прагматичний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.04 "германські мови" / Баран Григорій Петрович – Херсон, 2014. – 22 с.
3. Бацевич Ф. С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень : підручник / Флорій Сергійович Бацевич. – Київ: Академія, 2008. – 239 с. – (Альма-матер).
4. Варламова Е. В. Особенности германского леворадикального Интернет-дискурса: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки" / Е. В. Варламова. – М. – 2006. – 26 с.
5. Дейк Т.А. Язык. Познание. Коммуникация / Т.А. Дейк ; пер. с англ. ; сост. В.В. Петров ; под ред. В.И. Герасимова. – М. : Прогресс, 1989. – 312 с.
6. Кубрякова Е.С. О контурах новой парадигмы знания в лингвистике / Е.С. Кубрякова, О.В. Александрова // Структура и семантика художественного текста : доклады VII Междунар. конф. – М., 1999. – С. 186–197.
7. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова / РАН; Институт русского языка им. В. В. Виноградова. – 4-е изд., допол. – М. : А ТЕМП, 2004. – 944 с.
8. Распопина Е. Ю. Стратегический аспект информационного жанра интернет- дискурса: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 "Теория языка" / Е. Ю. Распопина. – Иркутск, 2012. – 21 с.

9. Рижков М. С. Прецедентные персонажи синхронного интернет-дискурса / М. С. Рижков // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lse2010.narod.ru/lcseissue8/msrizhkov>
10. Тюрина С.Ю. Дискурс как объект лингвистического исследования / С.Ю. Тюрина. – Владимир, 2008. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vfnglu.wladimir.ru/files/netmag/v3/ar11.doc>.
11. Longman Advanced American Dictionary Online [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ldoceonline.com/>

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Г.А. Кришталюк

**ФРАЗОВІ ДІЄСЛОВА В АМЕРИКАНСЬКИХ СУЧАСНИХ КОРОТКИХ
ОПОВІДАННЯХ: СЕМАНТИКО-КОГНІТИВНИЙ ПІДХІД**

Abstract

This article investigates phrasal verbs in the American short fiction. In particular, semantic features of these language units have been studied from the cognitive linguistic perspective taking into consideration that language is part of embodied cognition. Taking account of the nature of action, phrasal verbs representing action and its stoppage have been differentiated.

Key words: *phrasal verb, American short fiction, embodied cognition, action, stoppage of action.*

Мова художнього твору з лінгвістичного погляду становить органічну єдність широкого спектра виражальних засобів, серед яких помітне місце посідають фразеологічні одиниці. Посилення інтересу науковців до проблем лінгвістики тексту зумовлює необхідність розгляду питань, пов'язаних з виявленням нових значень, які конструюються фразеологізмами, фразовими дієсловами зокрема, у художніх текстах. У нашому дослідженні ми звернулися до жанру короткого оповідання, тому що саме ці художні форми дозволяють легко відстежити й проаналізувати досліджувані одиниці в динаміці.

У запропонованій статті класифікуємо фразові дієслова за характером дії, що визначає їхні функції в тексті. Відповідно до представленого характеру дії, розрізняємо фразові дієслова на позначення спричинення дії та припинення дії. Базуємо нашу класифікацію на образах схемах. За словником когнітивної лінгвістики образ схема це – відносно абстрактна концептуальна структура, яка виникає безпосередньо з нашої повсякденної взаємодії та зі

спостереження навколишнього світу [2]. Образ схеми походять з сенсомоторного уособленого досвіду.

У нашому дослідженні ми використовуємо динамічні образ схеми, які пов'язують об'єкти різного ступеня виділеності відношеннями сили та руху [1, С. 29]. Кінетичний гештальт ШЛЯХ співвідносять предмети з початковою, проміжною, кінцевою точками або з рухомим об'єктом. Назви гештальтів сили акцентують особливості відношень між орієнтирами: ПРИМУШЕННЯ, ПРИТЯГАННЯ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ/ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, ВІДВЕРНЕННЯ, ПРОТИДІЯ, ПЕРЕШКОДА, УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОДИ. З самого початку Джонсон підкреслив, що ці образ схеми є динамічні моделі, а не фіксовані та статичні зображення [4, С. 370].

Фразові дієслова на позначення спричинення дії за своєю семантикою ґрунтуються на образ-схемі ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, яка характеризується наявністю потенційного силового вектора й відсутністю бар'єрів і перешкод. До таких фразових дієслів відносимо: *to look forward, to care for, to be up to, to come back, never mind, to make fun of, to take off, to make sure, to pay for, to drive down, to figure out*. Деталізуємо семантику забезпечення можливості даних фразових дієслів у текстовому фрагменті *He looked forward to these facts, to the feel of her pen against his skin* [5], де фразове дієслово *to look forward to* з семантикою '*to excitedly anticipate something*' [3] вказує на проспективне забезпечення можливості, а саме на появу очікуваних фактів (*these facts*) і відчуттів (*the feel of her pen against his skin*) найближчим часом. Фразове дієслово *to care for* у текстовому фрагменті *Of course, every effort was made to care for them* [7] також вказує на забезпечення можливості, що полягає у виявленні уваги, турботи, ціллю яких є суб'єкт (*them*).

Фразові дієслова з семантикою припинення дії переважно вказують на позбавлення можливості, наприклад, *to ride off, to run away, to walk away, to get out of hand, to lose one`s mind*. Деталізуємо семантику позбавлення можливості поданих дієслів. У текстовому фрагменті *Maybe his kid died or ran away or something, and this is how he heals* [6] фразове дієслово *ran away* з

семантикою *'to flee, escape, or vanish from someone or something'* вказує на смерть суб'єкта (*his kid*), його втечу, що є джерелом позбавлення можливості для іншого суб'єкта (*he*), який хоче відновити забезпечення можливості (*heals*).

У текстовому фрагменті *You had the chance to wake up from the dream, to leave before the sexual situation got out of hand* фразове дієслово *to get out of hand* з семантикою *'if a situation gets out of hand, it cannot be controlled any more'* вказує на те, що об'єкт (*the sexual situation*) стає ціллю ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ.

Таким чином, у сучасних коротких американських оповіданнях фразові дієслова з семантикою, яка ґрунтується на образ-схемі ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, переважають над фразовими дієсловами, значення яких базується на гештальті ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ. Фразові дієслова, які опосередковуються двома зазначеними образах-схемами дуже влучно втілюються в дискурсі – складному комунікативному явищі, яке включає в себе соціальний контекст, що створює уявлення як про учасників комунікації, так і про процеси продукування і сприйняття висловлень. Методика виокремлення семантико-когнітивної класифікації фразових дієслів, які втілюються акцентуванням на характеристиках складників подій, полягає у встановленні семантики й ролі досліджуваних одиниць в американських оповіданнях.

Список використаних джерел

1. Потапенко С.І. Сучасний англомовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти : монографія / С.І. Потапенко. – Ніжин : Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. – 391 с.
2. Evans V. A Glossary of Cognitive Linguistics / V. Evans. – Edinburg : Edinburg University Press. – 2007. – P. 239
3. Free Dictionary. – Access:
<https://idioms.thefreedictionary.com/look+forward+to>

4. Hampe B. Image schemas in Cognitive Linguistics : Introduction / B. Hampe // From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics. – Berlin ; N. Y. : Mouton de Gruyter, 2005. – P. 485
5. Merrill Feitell The cupcake factory // American short fiction. – Access: <http://americanshortfiction.org/2016/12/06/the-cupcake-factory/>
6. Michael Czyzniejewski Monster // American short fiction. – Access: <http://americanshortfiction.org/?s=monster>
7. Nate Brown The other woman // American short fiction. – Access: <http://americanshortfiction.org/tag/the-other-woman/>

СЕМАНТИКА ПРОТИДІЇ: ОБРАЗ-СХЕМНИЙ АНАЛІЗ

Abstract

This article treats counterforce and its semantic representation in media-discourse. The meaning of counterforce is explained by a corresponding force image schema. The three-component structure (source, vector, goal) of this image schema explains the semantics of headings and texts.

Key words: *counterforce, media-discourse, image schema, three-component structure, semantics.*

У сучасних лінгвокогнітивних дослідженнях дискурсу особливої **актуальності** набуває вивчення образ-схем, на основі яких виникають концепти, до яких входить протидія (counterforce).

За даними словника Dictionary.com counterforce is a contrary or opposing force, tendency, etc. [6]; словник Collins English Dictionary дає схоже визначення counterforce is a force that acts in opposition to another force [4]; Dictionary by Merriam-Webster дає таке визначення counterforce is a force or influence that makes an opposing force ineffective or less effective [5].

Метою цієї статті є розкриття поняття протидії та її семантичної репрезентації в медіа-дискурсі. Дана мета передбачає вирішення таких **завдань**: 1) дослідити концепт протидії; 2) визначити які образ-схеми включають протидію; 3) показати семантичну репрезентацію протидії в медіа-дискурсі.

У сучасній науці моделювання діяльності ЗМІ здійснюється за допомогою ієрархії просторів – технічних, зумовлених специфікою використаних медіа, зовнішніх, які окреслюють межі поширення інформації, та внутрішніх, котрі відбивають способи подання змісту.

Технічний, простір пов'язаний з конкретним місцем публікації інформації або інтервалом між кадрами в кінопрограмах і пропусками між літерами, словами, рядками в друкованих текстах.

Зовнішні простори репрезентують середовище взаємодії комунікантів, процесів та умов, окреслюють межі поширення інформації, що виявляється у використанні понять інформаційного простору, інформаційного середовища, інформаційного поля, медіасередовища, медіаландшафту, інфосфери, а також встановлюють межі досліджуваних явищ, наприклад, при вивченні ролі міфу в організації мас-медійного простору. Внутрішні простори визначаються особливостями поданої інформації, пов'язаної з потребами мовної особистості [2:22].

Орієнтаційний простір сучасного англomовного медіа-дискурсу як ментальна структура формується внаслідок інтеріоризації схеми перцептивного орієнтування та її поширення на різні види діяльності людини. Застосування орієнтаційного простору дозволяє відтворити модель побудови медіа-дискурсу згідно з послідовністю орієнтування людини в навколишньому середовищі. Для структурування орієнтаційного простору застосовуємо образ-схеми [2:23].

Особливості комунікативної протидії розкриваються з урахуванням положення когнітивної лінгвістики про втілене розуміння, згідно з яким мова та інші пізнавальні здібності визначаються взаємодією людини з навколишнім середовищем. Усі види взаємодії мовної особистості з реальністю структуруються образ-схемами (image schemas) – елементарними металними структурами сенсомоторного походження, які є перехідною ланкою від найпростішого досвіду до абстрактного мислення [1: 58].

Труднощі з застосуванням образ-схем для моделювання орієнтаційного простору, а також концептуального аналізу мовних і дискурсивних явищ зумовлені відсутністю загальноновизнаної класифікації двадцяти семи первинних гештальтів запропонованих М.Джонсоном.

Для упорядкування образ-схем запропоновано класифікації, засновані на різних принципах. В аспекті загальної когнітивної діяльності людини їх поділяють на сім груп – просторові, контейнерні, силові, єдності / чисельності, існування, ідентичності та шкалу [2: 24].

Серед образ-схем найбільш численними є гешталти сили, які формуються в свідомості людини внаслідок взаємодії з навколишнім світом. На їх основі формуються концепти, одним з яких є протидія. Цей концепт представляє зіткнення двох протилежних сил, і складається із вектора, джерела і цілі [3: 69].

Сила – початок, джерело, причина змін у світі, а тому вона відображена в більшості медіа-новин, які розглядаються як стилізовані драматичні вистави, які розгортаються навколо певних конфліктів [2: 45]. Дефініція лексеми conflict як незгоди (disagreement), боротьби або війни (fighting or a war), двох протилежних потреб, впливів (two or more needs, influences), ситуації, у якій людина має два протилежні відчуття (two opposite feelings), свідчить про те, що конфлікт полягає в протидії. Саме про таку сутність конфлікту свідчить синонімія в медіа-дискурсі іменника conflict з іншими одиницями, які позначають протидію.

У проаналізованому нами заголовку *UNCERTAINTY OVER MEETING BETWEEN ASSAD AND SYRIAN OPPOSITION* (Newsweek 1.19.2016) одиниці war та conflict репрезентують конфлікт між двома опозиціями (ASSAD AND SYRIAN) у різних ракурсах: *Uncertainty looms over planned talks in Geneva next week between Syria's President Bashar al-Assad and opposition groups fighting his forces in the country's civil war, with a lack of clarity on which members of the opposition are invited or if the event will take place at all, Al Jazeera reports. The two countries have accused one another of backing "terrorist" groups in the conflict.* Будь-яка із використаних одиниць може відобразити сутність новин, пов'язану з розмаїттям силових дій, а тому при відтворенні засобів медійного відображення конфліктів спираємося на силові відношення, які в когнітивній лінгвістиці подані як силова динаміка (force

dynamics) та образ-схеми примушення, притягання, забезпечення можливості, відвернення, протидія, та ін. [2: 46].

Трьохкомпонентна структура концепту протидії по-різному представлена в заголовках журнальних статей. Їх компоненти ідентифікують елементи концепту в різних перспективах.

При подальшому поясненні, протидію репрезентовано в нероздільній перспективі, яка може бути загальною і конкретизуючою [3: 69].

Загальну перспективу позначає номінальна одиниця war, семантика якої представляє протидію, *напр., Israel: Hezbollah Will Start Third Lebanon War if It Uses New Rockets to Hit Gas Platforms* (Newsweek1.3.2018).

Варіантом загальної перспективи є та, що розгортається. При цьому система war співвідноситься з одиницею, яка позначає на етапі ті сторони, що діють, коли неможливо диференціювати джерело і ціль сили, *напр., Culture: Civil War Remembered in Photos and Letters of Brooklyn Soldiers* (Newsweek 4.9.2015).

Конкретизуюча перспектива представлена номінальними одиницями, які репрезентують протидію, у зв'язку з темпоральними, соціальними та емоційними умовами. Для цього використовуються одиниці battle, *напр., World: Inside the Battle for the Heart and Soul of the Maldives* (Newsweek11.30.2017); brawl, *напр., U.S.: 16 Inmates Indicted on Mob Action Charges After Jail Brawl* (Newsweek2.27.2018); firefight, *напр., World: Burkina Faso Police Target Extremist Networks After Firefight With Jihadis* (Newsweek10.24.2016); debate, *напр., U.S.: 14 Million People Watched Republican Debate on CNBC* (Newsweek10.29.2015).

Нероздільній перспективі протистоїть роздільна, яка входить до позначень компонентів протидії, *напр., Apple Home Pod vs. Amazon Echo vs. Google Home: Who Wins in the Battle of the Bots?* (Newsweek1.29.2018).

Роздільна перспектива представлена три -, дво- і однокомпонентними заголовками. Висунення певних номінальних одиниць фокусує увагу читача на джерелі або цілі прикладання сили. У заголовку *Nearly 73 Percent of*

American Teachers Oppose Carrying Guns in School, Poll Shows (Newsweek 3.16.2018) присудок oppose (“виступати проти”) ідентифікує вектор протидії, підмет nearly 73 percent of american teachers вказує на джерело, додаток carrying guns вказує на ціль. В той же час у заголовку Experts Disagree with Trump's Claim That U.S. Lagging in Nuclear Arms Capability (Newsweek 2.24.2017) присудок disagree (“не погоджуватися”) виступає вектором протидії, підмет experts як джерело та додаток Trump's Claim як ціль.

В двокомпонентних заголовках позначені два компоненти: джерело, вектор або ціль та вектор. Семантика одиниць rebel і enemy представляє особи, які є співвідносними з джерелом протидії в однокомпонентних заголовках [3, 69].

Отже, силові образ-схеми позиціонують референти як джерело або ціль задоволення чи дефіциту потреб людини. Трикомпонентна структура образ-схем дозволяє пояснити взаємодію підмета, присудка та додатка речень, покладених в основу заголовків і медіатекстів.

Перспективами майбутніх досліджень є виявлення та дослідження протидії, яка належить до образ-схем сили (force) та її репрезентація в художньому дискурсі.

Список використаної літератури

1. Кришталюк А.А. Комунікативна протидія в сучасному американському газетному дискурсі // Філологія ХХІ століття: теорія, практика, перспективи: матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. Одеса : Фенікс, 2012. – С. 58-59.
2. Потапенко С. І. Сучасний англомовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти: монографія / С.І. Потапенко. – Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. – 391 с.
3. Федорец Е.Ф. Номинативные средства презентации концепта ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ в заголовках англоязычных журнальных статей //

Номинация и дискурс: материалы докладов Междунар. науч. конф.
Минск : МГЛУ, 2006. С. 68–70.

4. Collins English Dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/counterforce> (23.03.2018)
5. Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary
[Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.merriam-webster.com/thesaurus/counterforce> (23.03.2018)
6. Dictionary.com | Meanings and Definitions of Words at Dictionary.com
[Электронный ресурс] – Режим доступа:
<http://www.dictionary.com/browse/counterforce> (23.03.2018)
7. Newsweek [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<http://www.newsweek.com> (23.03.2018)

**THE CONCEPT "EQUATION" IN PRESS ON THE MATERIAL OF THE
BRITISH NATIONAL CORPUS**

Abstract

The article focuses on the contemporary use of the concept «equation» in press, namely newspapers and magazines, according to the British National Corpus. The key associative areas of the concept use in these media are defined and illustrated.

Key words: *concept, equation, British National Corpus, newspapers, magazines.*

Contemporary linguistics is rich both in conceptual and terminological analysis. From the point of view of word use the research into the functioning of the concept in press is vital. The aim of our article is to define the main areas of use of the concept «equation» in contemporary press.

The conventional meanings of the main verbalizer of the concept (and in case of concept equation it is the only significant verbalizer) are provided in dictionaries.

The Longman Dictionary of Contemporary English offers the following definition of equation: «a statement in mathematics that shows that two amounts or totals are equal» [4, p. 527-528].

Webster's New World Dictionary and Thesaurus provides us with the following definition of the word equation: «1. mathematics: a statement that two expressions are equal; 2. a complicated situation or issue; 3. the act of regarding two things as the same: the act of equating things; 4. the act or process of equating; 5. an element affecting a process; 6. a state of being equated; specifically : a state

of close association or identification; 7. a usually formal statement of the equality or equivalence of mathematical or logical expressions; 8. an expression representing a chemical reaction quantitatively by means of chemical symbols» [3].

The conventional use of the special terms is defined in specialized terminological dictionaries. The term equation is defined in The Concise Oxford Dictionary of Mathematics as follows: «a statement that asserts that two mathematical expressions are equal in value.» [2, p. 274].

Additional meanings of this concept developed in speech through associative links. Equality can be the foundation for close association or identification, hence the corresponding meaning. This is the only evaluative meaning as it pertains certain level of intellectual or emotional connection.

The British National Corpus shows that the word «equation» is used in non-academic speech 2.7 times less often than in academic (441 VS 1094 usages, <https://corpus.byu.edu/bnc/>) [1]. This word is used almost in equal measure in magazines and newspapers: 32 and 46 uses correspondingly [1]. Here the uses are predominantly figurative mostly relying on the primary terminological sense of the concept.

The selected examples illustrate the use of the concept in the magazines and newspapers. In magazines the key usage areas are as follows:

1. Personal characteristics:

The captivating, aspiring sociopath Sonny Liston had a primitive hold on the equation of greatness. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=358&ID=6402029>)

2. Economics:

The whole question of product confidence enters the equation here -- after all, if you've got it, flaunt it. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=986&ID=24801333>)

3. Sports: Sentiment was deliberately left out of the equation when David Sole played his last game of rugby. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=1033&ID=26589885>) And when departed to Lewis, the equation had become critical: 35 minutes left, and an England lead of 18. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=1467&ID=42577203>)

4. Politics:

Not surprisingly, they do not want Hong Kong in the equation. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=1032&ID=26574498>)

Overseas runners drown by the lure of the pound will inevitably confuse the equation of who eventually comes out on top. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=1034&ID=26618970>)

Peacetime's recent track perfectly illustrates one half of the Nineties disco equation. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=1190&ID=33148094>)

The use of the concept “equation” in newspapers has the following range of associative areas:

1. Sports: he's asking local businesses to back him. The Olympic equation is a simple one. Simon receives a sports aid grant (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=3598&ID=98135867>)

His life has been devoted to rowing. The equation is simple; to be the best. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=3598&ID=98138705>)

Royal Liver League crown did prospects of All Ireland glory come into the equation. A year earlier McGurk had led Lavey to All Ireland club championship glory, (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=2932&ID=99793726>)

if you take Gascoigne out of the equation, you are left with an ordinary team.

<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=1142&ID=31695418>

2. Ecology and natural science:

Deposition of nitric acid in particular may contribute to the equation as a fertiliser as well as a pollutant perse.

(<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=52&ID=1483547>)

3. Economics:

Both have contributed to the higher resale values for diesels, tilting the operating-cost equation in favour of the oil-burners.

(<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=556&ID=9958716>)

Diesel economics used to be easy to calculate. Now the equation is blurred

(<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=556&ID=9959328>)

What has been distorting the diesel/petrol cost equation is the deep discounting by dealers desperate to unload stocks.

(<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=556&ID=9959642>)

Peter Lawrence is very conscious of the increased weight/cost factor in the diesel equation. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=556&ID=9970543>)

On the other side of the equation, the producers show no strong wish to stop mining. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=569&ID=10091487>)

And the French public no longer accepts the National Front's simplistic equation of immigration with unemployment. (<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=3685&ID=102077114>)

Rather it stands as a nasty addition this winter to the equation which leads to accidents year in, year out.

(<https://corpus.byu.edu/bnc/x4.asp?t=3686&ID=102402328>)

Hence, the occurrence of the concept “equation” in newspapers and magazines according to the British National Corpus falls into a number of associative areas. There are three most popular areas shared in both media – sports, politics, and economics. In the magazines it is also used to cover personal characteristics. All the noted uses are based on the associative link with the nuclear meaning of the concept “equation” of equality of two amounts or totals.

References:

1. British National Corpus (BYU-BNC). [Internet resource]. – URL: <https://corpus.byu.edu/bnc/>
2. Clapham Ch. The Concise Oxford Dictionary of Mathematics / Christopher Clapham, James Nicholson. - Oxford: Oxford University Press, 2009. – 876 p.
3. Merriam Webster Online [Internet resource]. Springfield, Mass: Merriam-Webster, 1996.- Available from:<http://www.merriam-webster.com>
4. Summers D. Longman Dictionary of Contemporary English. – Edinburgh: Pearson Education Limited, 2003. – 1949 p.

Kate Tymchuk

Кам'янець-Подільський національний університет

імені Івана Огієнка

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Кришталюк Г.А.

**IMAGE-SCHEMATIC ANALYSIS OF THE CONCEPT 'LIFE'
IN JACK LONDON'S STORIES ("To Build a Fire", "Love of Life")**

Abstract

In recent years, researchers have become increasingly interested in the study of conceptual embodiment and image-schemas. In contemporary cognitive linguistics, an image-schema is considered to be an embodied prelinguistic structure of experience that motivates conceptual metaphor mappings. The article focuses on different subtypes of image-schemas, with the help of which the analysis of the concept LIFE in Jack London's stories is carried out. The conclusion is drawn to the effect that conceptual analysis is aimed at revealing the content of the concept and its meaning differentiation.

Key words: *cognitive linguistics, conceptual embodiment, image schema, concept LIFE, conceptual analysis, Jack London's stories.*

Однією з головних теорій когнітивної лінгвістики є ідея так званого концептуального втілення (conceptual embodiment), відповідно до якої понятійний світ людини (семантики мови) зумовлений біологічною природою особи і її досвідом взаємодії з фізичним та соціальним світом. Наприклад, ми розрізняємо поняття «верх» і «низ», «перед» і «зад», «правий» і «лівий» з їх різною роллю в русі, сприйнятті, контакті з ґрунтом. Виходячи з теорії концептуального втілення, когнітивні лінгвісти створили і активно розвивають теорію образ-схем (image schema theory).

Образ-схема трактується як стійка повторювана структура в когнітивних процесах, яка описує закономірності нашого розуміння і міркування. Образ-схеми формуються з наших тілесних взаємодій, з мовного досвіду, а також в історичному контексті. Образи-схеми не є конкретними

образами, а представляють схематичні зображення найбільш часто повторюваних прикладів нашого фізичного досвіду (рух, право-ліво, сила, вмістилище, напрямок і т.д.) [1, с. 241].

Образ-схеми пояснюють найбільш важливі аспекти роботи уяви і розумової діяльності людини. Це елементарні доконцептуальні структури лінгвокогнітивної діяльності людини, які формуються під впливом сенсомоторного досвіду та призначаються для творення складних образів свідомості [3, с. 18-19].

Образ-схеми мають гештальтну структуру, тобто сприймаються як єдності, у яких інтерпретація частин залежить від розуміння цілого. Їх зараховують до концептуальних універсалій, розглядають як основу схематичного структурування досвіду людини, пов'язування її перцептивної та розумової діяльності, формування категорій та інших ментальних структур. Про їхній конститутивний статус стосовно інших концептуальних структур свідчить зокрема опис фрейму кімнати за допомогою орієнтирів «лівий-правий» і «вертикаль», які пізніше були включені до образ-схем.

Образ-схеми структурують як наші сприйняття, так і ментальні образи. Таким чином, «образ» виконує дві функції: вказує на перцепцію як джерело формування структур та свідчить про їхнє використання для творення складних образів свідомості. Одна і та ж образ-схема здатна актуалізуватися в різних когнітивних областях, оскільки внутрішня структура кожної конкретно взятої образ-схеми може бути переосмислена метафорично. На думку Дж. Лакоффа, образ-схеми структурують наш досвід на доконцептуальному рівні, тобто до того, як ми усвідомлено створюємо поняття про щось [4, с. 275].

Для дослідження концепту ЖИТТЯ на матеріалі Північних оповідань Дж. Лондона нами обрано саме цей підхід, адже образ-схеми дають нам більш повне розуміння того, як ми описуємо те чи інше явище, допомагають поглянути на процес нашого мислення з боку. Наприклад, ЖИТТЯ сприймається нами як дорога, шлях, тому що в ній відбувається поступовий

рух від початку до кінця, пересування з однієї точки до іншої. У цій роботі ми застосуємо образи-схеми для аналізу декількох творів («Жага до життя», «Багаття») американського письменника Дж. Лондона. За допомогою аналізу метафор, використовуваних автором, можна краще зрозуміти його точку зору, бачення певної проблеми.

Доцільно звернути увагу саме на тематику Північних оповідань, в основі яких автор зображує саме концепт ЖИТТЯ у різних його проявах. Цикл «Північні оповідання» — умовна назва ранніх творів Джека Лондона, з якими він входить у світову літературу. Об'єднані єдиною тематикою, вони складають свого роду героїчний епос американської Півночі, що розповідає про «золоту лихоманку», про важкі будні Клондайка, про красу і гармонію природи, про життєві драми людей. Події розгортаються наприкінці ХІХ століття на Алясці, де було відкрито чималі поклади золота і куди за легкою наживою вирушили тисячі відчайдухів. Проте більшість із них дістала поразку в нерівній боротьбі зі стихією, і лише для небагатьох сувора Північ справді виявилася золотоносною.

Зважаючи на велику кількість образ-схем та спроб класифікувати їх за різними принципами, виділяють 4 основних блоки базових образ-схем — топологічний, перцептивний, просторово-моторний та динамічний. [6, с. 25-26]. Розглянемо кілька прикладів схем для кращого розуміння терміна.

Взаємодія образу тіла як початкового орієнтира зі сприйняттям формує *топологічні гештальти*. ВЕРХ – НИЗ, ЗЗАДУ – СПЕРЕДУ, ЦЕНТР – ПЕРИФЕРІЯ, ЗБОКУ (ЗЛІВА – СПРАВА) фіксують напрямок погляду спостерігача, БЛИЗЬКО – ДАЛЕКО репрезентує відстань від тіла до об'єктів. Складники вказаних гештальтів корелюють із психофізичними точками відліку просторової орієнтації, на які спирається людина в своїй практичній діяльності в навколишньому середовищі (орієнтація людини у просторі) [6, с. 26]. До прикладу, у своїх оповіданнях Дж. Лондон змальовує життя одночасно як БЛИЗЬКУ СУБСТАНЦІЮ, коли людина бореться за життя, намагається знайти вихід з екстремальної ситуації, як-от головний герой

твору «Жага до життя»: *“It was the life in him, unwilling to die, that drove him on”*[5, с.129]. *“He pulled himself together and went on...”*[5, с.134] *“While he had no desire to eat, he knew that he must eat to live”* [5, с.136], а з іншого боку автор зображує життя ДАЛЕКИМ, безнадійним та недосяжним: *“He had not eaten for two days; for a far longer time he had not had all he wanted to eat”*[5, с.142]. *“An hallucination began to trouble him”*[5, с.130]. *“He was aware of vague memories of rain and wind and snow, but whether he had been beaten by the storm for two days or two weeks he did not know”*[5, с.153].

Перцептивні образ-схеми утворюють послідовність МАСА – МНОЖИНА – ЗЛІЧУВАНІСТЬ – ОБ’ЄКТ, яка відбиває зміну образу фізичного об’єкту під час наближення та віддалення. Внаслідок руху назад кількість предметів у полі зору людини збільшується, потім вони зливаються в недиференційовану масу, а при наближенні членуються на частини, що дає підстави протиставляти множини та масу. Так, можемо розрізнити образ-схему МАСА, що репрезентує образи, отримані з двох позицій: далекої та над близької. Образ-схема ОБ’ЄКТ репрезентує предмет у близькій перспективі, МНОЖИНА – у наближеній, а ЗЛІЧУВАНІСТЬ – у віддаленій. Як наслідок, вживання відповідних іменників дозволяє створювати ефекти наближення до об’єктів і віддалення від них[6, с. 27].

Між кожною парою (МАСА – МНОЖИНА – ЗЛІЧУВАНІСТЬ – ОБ’ЄКТ) встановлюються відношення ЦІЛЕ –ЧАСТИНА, які ми розглянемо детальніше на аналізі структури концепту ЖИТТЯ. В творах Дж. Лондона *життя – як страх* – беремо за ЦІЛЕ. Герой боїться як померти, так і жити в стражданні, тому до ЧАСТИНИ відносимо *страх жити та страх померти*: *“He was animated now with the courage of fear. He, too, growled, savagely, terribly, voicing the fear that is to life germane...”*[5, с.125]. Це і не дивно, адже головного героя охопив розпач, бо він залишився із травмованою ногою один серед безлюдної пустелі: *“...naught but a tremendous and terrible desolation that sent fear swiftly dawning into his eyes”* [5, с.128].

Просторово-моторні гешталти – КОНТЕЙНЕР – ПОРОЖНІЙ (ПОВНИЙ) – ВКЛЮЧЕННЯ (ВИКЛЮЧЕННЯ) – ВМІСТ відбивають етапи маніпуляції з різними фізичними об'єктами, що переносяться на концептуалізацію простору як тривимірної сутності. Згідно з ними фізичний об'єкт або його ментальний аналог сприймається із-зовні як ціле, а із середини як КОНТЕЙНЕР з певним ВМІСТОМ, тобто як тривимірний простір [6, с. 43]. Наприклад, ми можемо застосувати образ-схему «контейнер» (the container schema) при описі досвіду, заснованого на фізичних відчуттях. Ментальна локалізація героя оповідання порівнюється з контейнером, заповненим тим чи іншим набором речей. Герой сприймає світ та життя через призму свого тіла, яке для нього є контейнером: “... *the dying life in him flickered up and burned less dimly. ...It was the life in him, unwilling to die, that drove him on*” [5, p. 133]. “*A certain fear of death came upon him*” [7, с.77].

Динамічні образ-схеми пов'язують об'єкти різного ступеня віддаленості, або, згідно з Р.Ленекером, орієнтир і референт-ціль, відношеннями сили та руху. Кінетичний гештальт ШЛЯХ співвідносить предмети з початковою, проміжною, кінцевою точками або з рухомим об'єктом. Силкові відношення в когнітивній лінгвістиці називаємо *силовою динамікою* (force dynamics). Образ-схеми ПРИМУШЕННЯ, ПРИТЯГАННЯ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ/ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, ВІДВЕРНЕННЯ, ПРОТИДІЮЧІ СИЛИ, ПЕРЕШКОДА, УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОДИ співвідносять референти з джерелом, ціллю або напрямком дії, підпорядкованим досягненню певної мети або наміру [2, p.215].

Інтенсивність сил і їхній напрямок диференційовані різними образ-схемами сили.

Задоволення потреб референта, співвідносного з ціллю, відбивають ПРИТЯГАННЯ (ATTRACTION) та ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ (ENABLEMENT). Останнє характеризується наявністю внутрішнього силового вектора та відсутністю бар'єрів і перешкод для руху [2, p.219].

Формування цієї образ-схеми пов'язуємо з силовими відчуттями окремої людини, тобто її здатністю за рахунок м'язового скорочення переборювати зовнішній супротив чи протидіяти зовнішнім силам. Прикладом цієї образ-схеми є герой оповідання «Багаття» (“To Build a Fire”), який з усіх сил бореться за своє життя: *“The man ran blindly in fear such as he had never known in his life. Slowly, as he struggled through the snow, he began to see things again...”* [7, с. 77]

ПРИТЯГАННЯ репрезентує рух цілі за джерелом і в більш загальному плані пов'язане в англійській мові з почуттям приязні (a feeling of liking), інтересу або насолоди (interesting and enjoyable): *“He pushed this thought to the back of his mind and refused to consider it. Sometimes it came forward and demanded to be heard. But he pushed it away and tried to think of other things”* [7, с. 77]. Герой щосили намагається прогнати думки про страждання та смерть, натомість сподіваючись лише на краще.

ПЕРЕШКОДА (BLOCKAGE), утворена силовим вектором, який зупиняється або змінює траєкторію руху внаслідок зіткнення із перепорою: *“But the awful cold had already driven the life out of his fingers. In his effort to separate one match from the others, the whole pack fell in the snow. He tried to pick it out of the snow, but failed. The dead fingers could neither touch nor hold”* [7, с. 74].

Таким чином, концепт ЖИТТЯ структурується образ-схемами, які визначають усі змістові складники концепту ЖИТТЯ та його метафоричне осмислення. Перспективами подальшого дослідження є встановлення чіткої образ-схемної структури концепту ЖИТТЯ і пояснення його втіленої реалізації на матеріалі творів Джека Лондона.

ЛІТЕРАТУРА

1. Gibbs, R. W. The Cognitive psychological reality of image schemas and their transformations / Cognitive linguistics: basic readings. Berlin; New York: Mouton de Gruyter, 2006. Pp. 239–268.

2. Johnson M. The Body in the Mind: The Bodily Basis of Meaning, Imagination and Reason. – Chicago; L.:The Univ. Of Chicago Press, 1987. – 233 p. – Bibliogr.: p. 213-227
3. Johnson M. The philosophical significance of image schemas // From Perception to Meaning: Image Schemas in Cignitive Linguistics. – Berlin, etc.:Mouton de Gruyter, 2005. – P. 15-33.
4. Lakoff, G. Women, fire, and dangerous things. What categories reveal about the mind. Chicago; London: The University of Chicago Press, 1990. 614 p.
5. London J. Love of life and other stories / J. London. – London : Macmillan and Co., Ltd., 1912. – 281 p.
6. Потапенко С.І. Сучасний англомовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти: Монографія. – Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. – 391 с.
7. https://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/to-build-a-fire.pdf

Natalia Boiko

Кам'янець-Подільський національний університет

імені Івана Огієнка

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Г.А.Кришталюк

КЛАСИФІКУВАННЯ ІДИОМ В АСПЕКТІ ВАРІАТИВНОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Abstract

The article looks into and systematizes the existing classifications of idioms in the British, American and Australian variants of the English language. Semantics of the phraseological unit is considered to be a differentiating feature for the greater number of classifications. It has been found out that according to the degree of specificity/generality of the construction process British idioms are general, American idioms are more specific and Australian idioms are the most specific.

Keywords: *classification of idioms, British variant, American variant, Australian variant, specificity/generality, semantics*

Англійська мова належить до унікальних лінгвістичних явищ з огляду на кількість її національних, регіональних варіантів і моделей, які використовуються в соціальній комунікації (А. Richard Spears[9], J. Seidl and W. McMordie[8], A.J. Worrall[10], О.В.Кунін[2], О.І.Смирницький[5]).

Англійська мова має багатовікову історію. У процесі розвитку у ній накопичувалася велика кількість слів та сталих словосполучень, а саме ідіом, які за словами англійського лінгвіста Логана Сміта «...є глибоко національними, що передають запах ґрунту, на якому вони виростили, простір полів і пасовиськ та дихання дерев, звідки беруть свій початок всі форми національної мови і національного мистецтва і куди для поповнення своїх життєвих сил вони повинні знов і знов звертатися» [6, с.173].

Термін «ідіома» походить від давньогрецького слова «*idiōma*», що означає «особливість, своєрідність». Виділяються два основні погляди на ідіоматичні одиниці – так звані «широкий підхід» та «вузький підхід» до ідіом. Згідно з останнім, ідіомами вважається лише такі «стійкі словосполучення, семантика яких не виводиться зі значень її складників, а інтегрована ними формально; виникає внаслідок утрати мотиваційних відношень» [4, с.173].

На сучасному етапі англійська мова є, як відомо, полінаціональною – вона обслуговує кілька націй і існує в формі національних варіантів (британського, американського, австралійського та ін.). При цьому мова кожної держави має свої особливості, свої відмінні риси, які сформувалися в ході історичного розвитку, в результаті впливу мов сусідніх країн, а також мови корінного населення.

Британська англійська мова— це офіційна мова у Великій Британії. Кілька класифікацій фразеологізмів наводять британські дослідники Дж. Сейдл та У. Макморді у передмові до своєї лексикографічної праці «*English idioms and how to use them*», зокрема за походженням ідіоматичної одиниці та за критерієм повної/неповної фіксованості. Отже, за етимологічним показником ідіоми бувають: біблійні та літературні («*to kill the fatted calf*», «*to turn the other cheek*», «*the apple of one's eye*» - Biblical sources, «*the green-eyed monster*» - Shakespeare); побутові (*to make a clean sweep of something*, *to hit the nail on the head*); сільськогосподарські (*to go to seed*, *to put one's hand to the plough*, *to lead someone up the garden path*); кулінарні (*to eat humble pie*, *out of the frying-pan into the fire*, *to be in the soup*); військові (*to cross swords with someone*, *to fight a pitched battle*, *to fight a losing/winning battle*); морехідні (*when one's ship comes home*, *to be in the same boat as someone*, *to be in deep waters*, *to sail under false colours*); анімалістичного походження (*to play cat and mouse with someone*, *to kill two birds with one stone*, *to be top dog*, *a pretty kettle of fish*); з колірним компонентом (*to beat someone black and blue*, *to have green fingers*, *to be in the pink*); з компонентами

на позначення частин тіла (*to pull someone's leg, to lose heart, to get something off one's chest, to twist someone round one's little finger*)[7, с. 5]. Дж.Сейдл

Дж.Сейдл та У.Макморді класифікували британські ідіоми на три групи. Так, до першої групи належить ідіоматична одиниця (*to give someone the cold shoulder*), у складі якої неможливі ні лексичні (*to give someone the 'cold' or 'warm shoulder*), ні морфологічні зміни – артикль, керування тощо (*to give someone 'a' cold shoulder to give a cold shoulder to someone*).

До другої групи ідіоматичних одиниць належить (*to make a clean breast of it (to tell truth about it)*), у якій можливі зміни часу дієслова. До третьої групи, в якій дозволяються обмежені зміни у нефіксованій частині належать такі ідіоми, як (*to have/to take/to enjoy forty winks, to keep a sharp/careful/watchful/professionaleye on someone*).

Американський варіант англійської мови (AmE) виник у XVII - XVIII століттях, коли почалася активна колонізація Північноамериканського континенту. Природно, що в повному обсязі поселенці не говорили на Standard English, який вже був сформований в Англії. В Америці англійська мова зазнала значних змін під впливом діалектів індіанських народів і багатьох мов європейських народів, які тут проживали. Так, багато слів мають різні значення в Англії і США. Клімат, природа, особливості побуту, політичного устрою США породили безліч нових слів і фраз, які не отримали поширення у Великобританії (*moose, drugstore* і т.д.). У той же час чимало слів американського походження закріпилися в багатьох країнах світу (наприклад, *окей і тінейджер*).

За класифікацією О.Швейцера ідіоми поділяють на ідіоми-часткові американізми та ідіоми-повні американізми [7, с.142]. У першому випадку загальноанглійське значення залишилося первинним, а американське є вторинним, таким, що розвинулося на основі першого (прикладом можуть бути фразеологічні звороти *darkhorse* – «темна конячка, невідомий кінь на змаганнях» – «маловідомий кандидат на виборах» або *roaringforties* – «сорокові широти Атлантичного океану» – «центральный район Нью-

Йорка»). Повний американізм властивий лише американському варіанту англійської мови (*to come right with a bang* – блискуче пройти, мати великий успіх).

На думку Галини Грінь, американські фразеологічні одиниці «є мікросистемою, елементам якої властиві полісемія, складні антонімічні та синонімічні стосунки, належність до певних семантичних груп» [1, с.13]. Ця ідея стає базисом її власної типології. За спостереженнями Г. Грінь, полісемія американської фразеології розвивалася двома шляхами: розвиток багатозначності на базі загально англійської основи; ускладнення смислової структури фразеологізму в процесі його функціонування в американському варіанті англійської мови. Багато фразеологічних одиниць утворюють синонімічні ряди. Наприклад, значенню «діяти прямо, вільно, відкрито» відповідають в американському варіанті англійської мови наступні фразеологізми: *to come on a straight shoot* – *to come from the shoulder* – *to cut the string*. Наступний тип зв'язку, який утворюють фразеологічні одиниці, – це антонімія, яка є менш розвинутою, аніж синонімія, проте вона існує і має певні закономірності. Так, антонімами є, наприклад: *to spill the beans* (розказати секрет усім) – *to button up (one's) lip* (зберегти таємницю).

Згідно з класифікацією фразеологічних одиниць американського варіанту англійської мови Г.С.Грінь [1, с.36-39], виділяються наступні семантичні групи фразеологізмів: семантична група «говоріння»: *to talk wet* – «розповідати нісенітницю» [1, с.36]; семантична група «дружні стосунки»: *to stay until the last dogishung* – «залишатися поруч до кінця» [1, с.36]; семантична група «пересування»: *to take the airline* – «піти найкоротшим шляхом» [1, с.37]; семантична група «волевиявлення»: *to beat smb. out of one's track* – «примусити когось змінити свій план дій» [1, с.37]; семантична група «намір»: *to go back on one's track* – «відмовитися від своїх намірів» [1, с.37-38]; семантична група «радість, задоволення, успіх»: *to be hitting on all four (six) cylinders* – «бути у чудовій формі» [1, с.38-39]; семантична група

«недружелюбність, ворожість, жорстоке ставлення»: *to give smb the ha, ha* – «висміяти когось» [1, с.39].

Австралійська англійська мова з'явилася у XVIII столітті. Вона називається Strain (від Australian), в ній виділяється три діалекти (варіації вимови): загальний (General Australian);- культивований (Cultivated Australian);просторічний (Broad Australian). Найбільш характерною для Австралії є загальний (General) тип вимови. Нею розмовляють більш половини населення, у тому числі члени парламенту та викладачі у школах та інших учбових закладах. Проте тільки 30% носіїв мови володіють усіма трьома варіантами й можуть, залежно від ситуації спілкування, змінювати їх. В австралійському варіанті англійської мови існують власні ідіоми, наприклад: «внизу під [екватором]» – *Down Under* – Австралія і Нова Зеландія [3, с.164], і окремі слова, наприклад: *sheila* – «жінка» від ірл. «Sheila» - поширене жіноче ім'я в Ірландії [3, с.168], *bloke* – «чоловік» [3, с.93]. Вираз *fair dinkum* – «що-небудь, справжнє, оригінальне; справді австралійське» [3, с.164].

Таким чином, досліджені нами британський, американський та австралійський варіанти англійської мови є своєрідними в аспекті ідіоматичності. Британські ідіоми по-різному реагують на можливість зміни на граматично-словотвірному рівні. Американські ідіоми становлять розгалужену систему, елементи якої знаходяться в різних семантичних стосунках і виявляють ускладнення фразеологічного значення. Австралійські фразеологізми відрізняються найвищим ступенем своєрідності, що визначається соціо-географічними особливостями носіїв мови.

Перспективами подальших досліджень є удосконалення існуючих класифікацій фразеологізмів, які представляють варіанти англійської мови, та створення нових типологій цих одиниць.

Список використаних джерел

1. Грінь Г.С. Глагольные фразеологизмы в американском варианте английского языка: учеб. пособие. М.: Издательство МГУ, 1980. 123 с.
2. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. Изд. 2-е , перераб. М.: Изд. центр "Феникс", 1996. 381 с.
3. Орлов Г. А. Современный английский язык в Австралии: учеб. пособие для пед. вузов. М.: Высш. школа, 1978. 172 с.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: довкілля – К., 2006. 716 с.
5. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка: учеб. пособие. М.: Изд-во лит. на иностр. яз., 1956. 260 с.
6. Смит, Л.П. Фразеология английского языка. Пер. А.С. Игнатьева. М.: Учпедгиз, 1959. 208 с.
7. Швейцер А.Д. Очерк современного английского языка в США: учеб. пособие. М.: Государственное издательство «Высшая школа», 1963. 215 с.
8. Seidl J., McMordie W. English Idioms and How to Use Them. Oxford: Oxford University Press, 1978. 268 p.
9. Spears A. Richard. McGraw-hill`s dictionary of american idioms. USA : McGraw-Hill, 2007. 288 p.
10. Worrall A.J. More English idioms for foreign students. Edinburgh: Longmans, 1980. 148 p.

ENGLISH IDIOMS WITH BIBLICAL COMPONENT

Abstract

Idioms is a widespread phenomenon in the English language environment. Among all known sources of this type of phraseological units, the Bible is the largest one. This book is full of different expressions, wrong using of which may lead to some misunderstandings between communicators. The given study is aimed at solving this problem with the help of various approaches and classifications for the definition of idioms.

Keywords: *idiom, idiomatic expression, phraseology, bibleisms, phraseological unit.*

There are many different approaches to defining idioms. In the context we understand every word, but we cannot understand the whole meaning. These difficulties are connected with idiomatic expressions. According to A. A. Reformatsky, phrasal or idiomatic expressions are the words and word-combinations which are specific for the speech of different population groups by class or professional indication. The term phraseology comes from French “*phraseologie*” or Greek “*phrasis*” – “*expression*” and “*logos*” - “*study*”. Many scientists define this branch of lexis as idioms [3, p.70].

Phraseological units, or idioms, as they are called by most western scholars, represent what can probably be described as the most picturesque, colorful and expressive part of the language’s vocabulary. [1, p.173] They are characterized by a double sense: the current meanings of constituent words build up a certain picture, but the actual meaning of the whole unit has little or nothing to do with that picture in itself creating an entirely new image. [1]

The Bible is one of the most famous sources of idioms. Its language has greatly influenced English as well as many other languages of the world and

enriched them with numerous phraseological units, proverbs and sayings. The word-combinations, plots, quotes and expressions of biblical origin are called “Bibleisms”. They have become quite widespread in European languages, the religion of which is Christianity. Professor E. M. Vereshchagin defines Bibleisms as “individual words, stable phrases, whole expressions and even phrases originated from the Bible, either borrowed from the Bible, or subjected to the semantic influence of biblical texts, including those not associated with it in modern linguistic consciousness” [2, p.97].

There are many different classifications of phraseological units in the English language. Division made by Academician V. V. Vinogradov is the first which was based on the semantic principle. He classifies phraseological units into three classes: phraseological combinations, unities and fusions [1, p.189-190]. According to this we can divide Biblical expressions in such a way:

Phraseological combinations are word-groups with a partially changed meaning. They may be said to be clearly motivated, that is, the meaning of the unit can be easily deduced from the meanings of its constituents [1], for example, *Answer A Fool According To His Folly*” (6, KJV: Proverbs 26:4).

Phraseological unities are word-groups with a completely changed meaning, that is, the meaning of the unit does not correspond to the meanings of its constituent parts. They are motivated units or, putting it another way, the meaning of the whole unit can be deduced from the meanings of the constituent parts; the metaphor, on which the shift of meaning is based, is clear and transparent [1], for example, *“A Judas’s Kiss”* (6, KJV: Matthew 26:47-56) – an act of betrayal.

Phraseological fusions are word-groups with a completely changed meaning but, in contrast to the unities, they are demotivated, that is, their meaning cannot be deduced from the meanings of the constituent parts; the metaphor, on which the shift of meaning was based, has lost its clarity and is obscure [1], for example, *“At The Eleventh Hour”* (6, KJV: Matthew 20:6) – at the last possible moment, but just not too late for something to happen.

One more classification is based on the structural criterion [1, p.191-192]. According to the structure the phraseological units with the Biblical component are divided into:

- a) verbal: *“To Gird one’s Lions”* (1 Peter 1-3) – to prepare especially for something strenuous; *“To Cast Pearls Before Swine”* (Matthew 7-6) – to waste something valuable on those who can not appreciate this;
- b) substantive: *“A Drop In The Bucket”* (Isaiah 40-15) – something negligible or insignificant; *“A House Divided Against Itself”* (Matthew 12-25) – without unity there can be no strength;
- c) adjectival: *“Prodigal son”* (6, KJV: Luke 15:11-32) – a person who leaves home to lead a prodigal life;
- d) adverbial: *“By The Skin Of My Teeth”* (6, KJV: Job 19-20) – to have a narrow escape;
- e) interjectional: *“Hosanna To The Son Of David”* (6, KJV: Matthew 21: 9).

Professor Hirsh E. D. made the list of phraseological units which include Biblical names of their own. We mentioned some of them.

“A Judas’s kiss” – “the kiss of Judas” (treacherous act) [5, p.14]. This became an idiom expressing the highest degree of cunning of a person, and also a symbol of betrayal.

“Land of Nod” – the Land of Nod or the “land of wandering”. This phraseological unit arose as a result of a play on words based on the same sound of English words nod – nap and Nod – the name of the biblical land of Nod, where according to the Old Testament Cain was exiled after the murder of his brother Abel. The expression “go into the land of Nod” was created by Jonathan Swift in the book “Polite conversations”, which in translation means “going to bed” [4, p.71].

“Mark of Cain” – (renamed “crime stigma”). The idiom is used in the meaning: the sign of the criminal, fratricide, the sign of the curse [4, p.5].

“Road to Damascus” – “the way to Damascus” (Apostle Paul's message on the way to Damascus) [5, p.6]. In a figurative sense, the expression signifies a turning point in life, a sudden insight that marks a unique or important historical change, a turning point, an epiphany, a decisive moment, or a miraculous transformation.

“To raise Cain” – “make scandal, make noise” (Cain is the murderer of his brother Abel, this was the first murder on Earth) [4, p.76]. Currently, the idiom *“to raise Cain”* has the following meanings: 1) “raise a scream, scandal”; 2) “to smoke, to go for a walk”; 3) “arrange riots”; 4) “cause harm, ruin someone, turn something upside down”; 5) “to make a mess, to give a scolding to someone”.

Thus, Biblical phraseological units are often present in our speech, bringing in it a high spirituality and instructive shade. The Bible is the most popular book of mankind, repeatedly read and repeated in church services, on family readings. It is not surprising that many statements and quotes have become idiomatic expressions and are often used in everyday speech. Biblical phraseology is distinguished by a high moral component, which is familiar and understandable to many people. The well-known biblical events have clearly expressed edification, the meaning of which is expressed by phraseological units.

References

1. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по специальности № 2103 «Иностр. яз.» / Г. Б. Антрушина, О. В. Афанасьева, Н. Н. Морозова. – М. : Высш. шк., 1985. – 223 с.
2. Верещагин Е. М. Библейская стихия русского языка: сборник научных статей / Е. М. Верещагин. // 1993, № 1. – С. 90-98.
3. Реформатский А. А. Введение в языковедение / А.А. Реформатский. – М. : Аспент-Пресс, 1996. – 275 с.
4. Hirsch E. D. A first dictionary of cultural literacy / E. D. Hirsch. – Boston : Houghton Mifflin, 2008. – 370 p.

5. Hirsh E. D. *The New Dictionary of Cultural Literacy // What Every American Needs to Know* – Houghton Mifflin Company Boston, New York, 2002. –647 p.
6. *KJV : The Holy Bible (the King James Version)* – London : Trinitarian Bible Soc., s. a. – 1152 pp.

BRITISH PUBS AND SPIRIT DRINKS NAMES PHENOMENA

Abstract

This article analyzes the concepts of British national «Drinking Culture»; deals with the development of the British names concerning drinking traditions.

Key words: *pubs, drinking, mentality.*

The UK is noted for its pubs (an abbreviation of public houses), which are a British tradition going back to Roman and Saxon times (drunkenness isn't a new phenomenon – the British have been sots for millennia), when inns were established to meet the needs of travellers. A pub is one of the most welcoming places in the UK (particularly on a freezing winter's night when many have inviting open log fires) and represents the heart of local communities [5].

The Pub is a traditional part of English life , and even though in recent years, the steady increase in the price of a "pint " (just over half a litre of draught beer) has led to a drop in the number of visits people make to their "local" and the closure of a large number of pubs across the country , surveys show that two thirds of adults in Britain visit a pub from time to time, and half of the adult population go to the pub on a regular basis [4].

In all societies, places where people can have a drink together on "neutral" territory are part of social life. They are places where people go to talk to each other, to find companionship, to gossip and catch up on news from near and far . The French have their cafés, Americans their fast foods, the English - and the British Isles in general - their pubs. The English pub is a place with an important social function - a meeting place, somewhere to relax, a fairly egalitarian place where people drink, talk and traditionally play games like cards or darts or even

billiards. Sociological surveys have shown that the pub is the only place where the English willingly begin a conversation with a stranger [4].

There's a unique heritage to the pub names and signs in Britain, which depict everything from historic events, local folklore and occupations to royalty, notable characters, ancient associations and heraldry – a simple pub sign can hold the key to a town or village's past [2].

The origin pub names is said to stem from Roman times, when *Tabernae* would hang vine leaves outside as a trading sign, in order to alert passers-by that wine was sold within. However, it has been suggested that when the Romans invaded Britain, vine leaves were in short supply, so they hung bushes up outside instead in order to mark out the inns. It is said that this gave rise to the many pubs which are now called **The Bush**, **The Hollybush** or **The Bull & Bush** [2].

In the Middle Ages the first proper public houses did not appear until centuries later, when medieval publicans would hang distinctive objects outside their inn in order to distinguish them from the surrounding properties. Names such as **The Plough**, the **Copper Kettle**, **The Boot** or objects which were coloured, such as the **Blue Door**, were commonplace. Other inns took a different approach. Religious houses during the time of Richard the Lionheart ran the earliest inns catering for pilgrims and knights on their way to the Crusades in the Holy Land. Numerous inns acted as stopover points for the Crusades forces and pub names which can be derived from this time include **The Turk's Head**, **The Saracen's Head** and **The Lamb and Flag** (the lamb representing Christ and the flag the sign of the crusaders) [2].

In the Tudor times, before the Reformation during King Henry VIII's rule, many pub names took a religious theme and the religious influence on British pub names would have continued indefinitely had it not been for the Dissolution of the Monasteries. At this point, many pubs were quick to eradicate any Catholic link; **The Ark** became **The Ship** and **St Peter** (the guardian of the gates of heaven) became the **Crossed Keys**. Other publicans played it even safer by hastily adopting loyal names such as the **Kings Head** or **Kings Arms**. Names with a religious slant which survived and are still in use today often indicate that the inn is located in close proximity to a

church, or was at some point in their history – examples include **The Angel** and **The Bell** [2].

Today we have similar names for some alcoholic drinks, i.e. beer, ale, mead and wine, and it is commonly, and quite naturally, the four alcoholic drinks of the Anglo-Saxons were beor, ealu, medu and wine assumed that our modern drinks must be similar to those bearing similar names in the Old English [1].

However, some writers have expressed doubts as to whether beor was in fact a malt-based drink similar to beer today. It has been suggested that the drink the Anglo-Saxons called beor was in fact the drink we now call cider. It has also been suggested that beor was a strong alcoholic, sweet fruit-juice; a short drink sipped from little cups. Of course both these suggestions cannot be correct, at least not at the same period of time. The following is mainly an attempt to see if there is any evidence for or against either of these suggestions. Also will be examined a related problem, namely, if Anglo-Saxon beor was similar to the drink we now call beer, how did beor differ from the drink they called ealu (ale)? [1].

Old English beor is a very early drink-name. Compounds such as beorsele (beer-hall) and gebeorscipe (drinking party) show that the name beor had been in existence long enough for it to be used in a general sense to mean strong alcoholic drink, in addition to its use as the name of a specific alcoholic beverage. Thus we have *Gif ðonne on gebeorscipe* (Ine's Laws AD688-94); and beorsele appearing only in early poetical texts and therefore indicating a term going back to the pagan period. It would certainly be extremely strange if a name for a high-status drink, drunk in the pagan beer-halls, was derived from monastic Latin [1].

From the Roman, Cornelius Tacitus, born c. AD 56, we learn that the alcoholic drink of the Germanic folk was a liquor made from barley, or other grain, fermented to produce a certain resemblance to wine (Germania: 23). It is interesting that Tacitus does not mention mead or cider. The drink of the Germanic folk, or at least their main drink, was, it seems, the drink that today we call beer or ale. We know from the Old English medicinal recipes that beor was much stronger

than ealu and it would seem natural to assume that beer was the drink of the warriors in the Hall and ealu was the drink of the members of the family [1].

Combination names seem to be popular (though the trend is comparatively recent, beginning in the mid-1600s), even to the point of ridiculousness (The Slug and Lettuce is taking things too far). The list of the top 10 best British pub names, in no particular order:

1. Dinneywicks – *The Chipping, Kingswood, Wotton Under*

Edge, Gloucestershire. The address is about as fun as the name. This pub once straddled a highway and the enterprising landlord demanded tolls from passerby, forcing them to leap over the gate.

2. The Jolly Taxpayer – *Plymouth, Devon*. Having a pint or two is probably a great recipe for cheering up around tax season.

3. The Bucket of Blood – *Phillack, Cornwall*. Now doesn't that sound appetizing? Supposedly a pub owner of long ago went out to draw water from the well but instead brought up a bucket of gore, courtesy of a corpse. I hear they serve huge portions of very good food.

4. The Old Thirteenth Cheshire Astley Volunteer Rifleman Corps Inn – *Stalybridge, Greater Manchester*. This establishment holds the Guinness World Record for the longest pub name in the UK. They actually lengthened the name to keep the title. The pub with the shortest name (if you don't count nameless pubs) is also located in Stalybridge, and is simply called Q.

5. Spinner and Bergamot Inn – *Comberbach, Northwich*. This one is just charming

6. Moon Under Water – *Deansgate, Manchester*. This pub's name comes from an essay by the English novelist George Orwell, stipulating his requirements for the perfect London Pub. It must have Victorian architecture, dart games, "draught stout, open fires, cheap meals, a garden, motherly barmaids and no radio."

7. Leg of Mutton and Cauliflower – *Ashted, Surrey*.

8. Bull and Spectacles – *Blithbury, Staffordshire*. Nearly 400 years old, this pub was once called the Bull's Head, until a tipsy patron clambered up to the sign and

graced the bull with his spectacles. “Serving straight-up, straight-down hearty and wholesome pub fare, it’s a place to settle, sup and savour.”

9. Goat and Compasses – *London, now closed*. This one sounds simply absurd, but apparently has something to do with the Worshipful Company of Cordwainers.

10. The Office – *Sheffield, South Yorkshire*. This name fully shows the creativity of landlords [3].

Every day we can see a really wonderful, clever names for bars, but that happens rare. Most names are predictable, the same on every corner, as if the owners were trying to give their patrons a comforting sense of the ordinary. British pubs, however, totally break all of the rules. Named for objects, people, body parts, food, fantasies, and natural phenomena, these places force themselves onto the imagination, and have the added bonus of being extremely memorable. It looks like British pubs owners were trying to create a feeling of being in totally another world. A world or even another dimension far away from everyday problems, away from bad people like your boss or neighbor and just aside from everyday routine.

References

1. THE ALCOHOLIC DRINKS OF THE ANGLO-SAXONS By Peter C Horn: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.tha-engliscan-gesithas.org.uk/archives/the-alcoholic-drinks-of-the-anglo-saxons>
2. THE HISTORY PRESS. THE DESTINATION FOR HISTORY: [Электронный ресурс]. - Режим доступа <https://www.thehistorypress.co.uk/articles/a-history-of-british-pub-names>
3. TOP 10 BEST BRITISH PUBS NAMES: [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.picturebritain.com/2012/06/top-10-best-british-pub-names.html>
4. THE ENGLISH PUB. A VISITOR’S GUIDE: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://about-britain.com/tourism/english-pubs.htm>
5. UNITED KINDOM: PUBS. HOW TO KEEP UP WITH BRITISH DRINKING HABBITS: [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

<https://www.justlanded.com/english/United-Kingdom/Articles/Travel-Leisure/Pubs>

**LEXICAL AND SEMANTIC ENRICHMENT MEANS OF THE MODERN
NEOLOGISMS DENOTING A PERSON**

Abstract

The aim of the work is the detailed study of the neologisms denoting a person, the identification of the patterns of their creation and their use in active speech, as well as exploring the ways these words are formed.

Key words: *neologism, vocabulary, word formation, affixation, compounding, conversion.*

Nowadays, English, like many other languages, is experiencing so-called “neology blowup”. The huge flow of the new words and the need for their recording and explanation led to the appearance of the special branch of lexicology – neology, which studies neologisms. A lot of attention was paid by the researchers to the problem of neology in recent decades (V. L. Zobotkina, U. A. Zatsnyy, O. S. Kubryakova, L. V. Cherepanov, R. Bamhard, A. Blank). The increased interest to the innovations was caused by a great layer of new words and phrases formed under the influence of various social factors. All these changes require complex analysis, based on the substantial research and new methods of investigation.

Neologisms often become accepted parts of the language. Other times, however, they disappear from common usage. Whether or not a neologism continues as part of the language depends on many factors, probably the most important of which is acceptance by the public. Opinions differ on exactly how old a word must be to no longer be considered a neologism. After being coined, neologisms invariably undergo scrutiny by the public and by linguists to determine their suitability to the language. Many are accepted very quickly; others attract

opposition. Nevertheless if the public continues to use the term, it always eventually sheds its status as a neologism and enters the language even over the objections of language experts [1, p.15].

The cause of the appearance of the neologisms is in the social, scientific and technological progress. The main feature of the neologism is an absolute novelty of a word for the majority of the speakers. The word is considered as a neologism for a very short time. Once a word starts to be actively used, it loses its sign of novelty and becomes commonly understood in the lexical system of language.

Neologisms can be subdivided into: lexical (new words), phraseological (new fixed phrase) semantic (new lexical-semantic variants of the new words)[1, p.19].

Considering new vocabulary and phraseology, some specific lingual phenomena can be seen. The first phenomenon is the attraction of the synonyms around a number of concepts that correlate with the information revolution and the concentration of neologisms around basic centers of the paradigms. These phenomena are driven by the relevance of processes occurring in the modern stage of scientific and technological progress.

Among the concepts around which synonyms are concentrated, the following can be noted: the big amateur of the computer technology – chip-head, computer junkie, cyberaddict, cyberhead, cyberbuff, cyberjunkie, data-junkie, digit-head, gearhead, nethead, technofreak, technophile, tekky, telephile; the expert in the field of modern technology – computer nerd, cyberguru, cybernerd, geek, supernerd, techguru, technogeek, technoguru, techopundit, technonerd, technosavant, ubernerd; someone, who knows computers – computer hip, computerate, competent, computer-savvy, cybersavvy, it-savvy, technoliterate, techsavvy; someone who actively uses the Internet – cyber-citizen, cyber-surfer, e-surfer, netter, internaut, nethead, netizen, netsurfer [3, p.15].

These examples show that with the information revolution the phenomenon of polinomination becomes quite widespread.

Considering sociolinguistic options of the English innovations in the XXI century we paid particular attention to the ways, methods and means of their creation. But it's important to reveal the main trends of enrichment of the English dictionary. First of all, enrichment of the dictionary of English in the early years of the new century and in the past decades, were performed almost exclusively by the own language resources by means of lexical and semantic derivation, i.e. by creating new and changing the existing units.

Affixation is one of the most productive ways of word-building throughout the history of English. It consists in adding an affix to the stem of a definite part of speech. Affixation is divided into suffixation and prefixation. The main function of suffixes in the Modern English is to separate one part of speech from another. The secondary function is to change the lexical meaning of the same part of speech.

In our research we came across a great variety of different suffixes. Some of them are highly productive and others are less productive. In general at the beginning of new century such suffixes took place in the formation of the new words denoting a person: -er, -ist, -arian, -erati, -ar, -ster, -dan, -ista, -een, -eer, -holic, -ress, -crat, -or, -ian, -iat, -ette, -vore, -phile, -nik, -ial, -ic, -ie, -razzi, -ite, -eur, -ess [2, p.24].

The most widespread model of creation neologisms is $v+er \rightarrow N$: audioblogger (audioblog + -er) – a person, who creates internet journal with audio material; blogger (blog + -er) – a person who is interested in internet journals and complements them: “Three years ago, Adam Kalsey set up a web log to share his thoughts about online business and the digital revolution. Like countless “bloggers”, he lets his readers post comments on his entries.” (Houston Chronicle, Nov. 16, 2003) [3, p.96]; bluejacker (bluejack + -er) – a person who sends anonymous information on mobile phones of others: “She was turned her into a regular

bluejacker, ...to be bluejacked you must make sure your phone can be discovered by other Bluetooth devices.” (BBC News, Nov. 4, 2003) [3, p.97]; boomeranger (bomerange + -er) – an adult child who returns home after graduating from the university; capitulator (capitulate + -or) – a military man who surrenders or escapes from the army: “It also is hoped that many will become “capitulators”, a newly coined category for troops and units who surrender before any confrontation with U.S. forces.” (The Associated Press, March 17, 2003) [3, p.104]; downshifter (downshift + -er) – a person who leaves a stressful job to live a calm life: “This is the view taken by the downshifters, growing bands who give up high pressure, high-pay jobs in search of quality of life.” (The Times, May 3, 2003) [3, p.145].

The other highly productive suffix is -ist: barbitologist (barbitology + -ist) – a person who creates new Barbie dolls; declinist (decline + -ist) – a person who doesn’t appreciate the condition of the economy; depletist (deplete + -ist) – a person who doesn’t care about the environment; fashionist (fashion + -ist) – a person who pays too much attention to his or her appearance.

Word building with prefixes is less spread. The most widely used prefixes are as follows: alpha-, anti-, cyber-, de-, eco-, bio-, e-, bi-, globo-, mega-, meta-, mid-, mono-, multi-, par-, pro-, retro-, super-, uber-, uni-: alpha earner – a member of the family whose salary is a substantial part of the family budget: “They call them the new alpha earners. They are women, they bring home America’s bacon and they are set to take over.” (The Observer, May 18, 2003) [3, p.74]; biodetective (bio- + detective) – an inspector who investigates crimes connected with biological arm: “Biodetectives find a way to sniff out anthrax. A virus that naturally preys on spores may help with rapid detection of the bacteria.” (The Christian Science Monitor, Aug. 22, 2004) [3, p.90]; cyberfeminist (cyber- + feminist) – a member of feministic moves who uses modern technology widely: “Sadie Plant happens to be a cyberfeminist with a hip cultural studies background.” (The New York Times Magazine, June 15, 2003) [3, p.128]; uber-rich (uber- + rich) – a very rich person.

Compound words are words where semantic and syntactic compression is observed at the same time i.e. – the expansion of syntactic functions of initial structure. Compound words are coined in two ways: composition which means drafting of bases and confluence, the process of formation of the unit itself in which one truncated element and complete form of the other element is connected.

The basic model of composition is $N+N \rightarrow N$ besides the new word can be written in one and with a hyphen: buckraker (buck + racker) – a journalist who uses his knowledge for material enrichment: “Mr. Kristol, like other buckrackers, claims he can’t be bought.” (St. Louis Post-Dispatch, Febr. 8, 2002) [3, p.101]; bodyshopper (body + shopper) – a person who employees programists from the countries which are developing: “The bodyshoppers bring the programmers over to California or Washington state.” (Newsweek, 24 July, 2000) [3, p.98]; seed pirate – a farmer who does his work illegally; technosexual (techno + sexual) – a young man who likes modern technologies.

Conversion as the method of coinage of new words by derivation has considerably reduced its activity for the last years. Active models are mutual transitions of nouns and verbs, $V \rightarrow N$ and $N \rightarrow V$: bright– a person with naturalistic outlook; embed – a journalist who is attached to some army; rejuvenile – an adult who becomes younger among children.

The analysis of neologisms of English testifies that high word building activity of affixation is determined not only by participation of traditional word building elements but also all by the greater role of new affixes. Words of full meaning and also parts of words, can serve as primary material for creation of affixes.

It is necessary to mark that creation of new words by analogy, that according to the sample concrete existent word, is the most widespread way of forming of new affixes.

A new vocabulary and phraseology which arose up in connection with informative revolution pierces now almost all spheres of social life, it removes both the numerous blessings and benefits and new social problems, negative consequences of modern stage of scientific and technical progress.

References:

1. Жлуктенко Ю.А. Английские неологизмы. Київ: Наукова думка, 1983.154 с.
2. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка. Москва: Высшая школа, 1989. 126 с.
3. Зацний Ю.А. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття. Вінниця: Нова Книга, 2008. 360 с.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРИСЛІВ'ІВ З ГЕНДЕРНОЮ СЕМАНТИКОЮ

Abstract

This article offers the classification of proverbs with gender semantics taking account of such a mental operation as foreground-background. It has been found out that in the proverbs one of the elements of gender relations (man or woman) is highlighted. Feminine-focused, masculine-focused and sequentially-focused proverbs have been differentiated.

Key words: *gender semantics, foreground-background, feminine-focused proverb, masculine-focused proverb, sequentially focused proverb.*

«Наше життя – це те, що ми про нього думаємо», – сказав колись Марк Аврелій [2, с. 126]. Що ми думаємо, як думаємо, даємо оцінку тій чи іншій ситуації – відбито в народній мудрості, зокрема в прислів'ях та приказках.

Прислів'я – це різновид паремій, що визначається як лапідарний за формою і згорнутий за змістом мікротекст, де узагальнюються та моделюються реалії навколишнього світу [4, с. 6]. Прислів'я були та залишаються актуальним об'єктом лінгвістичного дослідження. Вони вивчалися в таких аспектах як структурно-семантичний (P. Grzybek [14, с. 68-111], A. Dundes [12, с. 970-978]), прагмалінгвокультурологічний (R. Honeck [15, с. 393-414]), когнітивний (R. Gibbs [13, с. 133-154]), оцінний (Т. В. Мірзаєва [8, с. 208]), порівняльний (Т. К. Карсанова [7, с. 178]), психологічний (W. Mieder [19, с. 213-214]). Також здійснено ідентифікацію етичного оцінювання в прислів'ях сучасної англійської мови (Е. Д. Доржиєва [5, с. 178]), метафоричний аспект англійських прислів'їв (І. Ю. Юдіна [10, с. 18]).

Наразі актуальним є вивчення гендерних параметрів особистості в мовознавстві. У 70-х роках ХХ століття британські та американські науковці, такі як С. Беннет, А. Годдард, Л. Паттерсон, Дж. Міллс, Д. Спендер, Дж. Уїлліамс та ін., трансформували гендерні дослідження в лінгвістику, започаткувавши тим самим новий лінгвістичний напрямок – гендерну лінгвістику [9, с. 165-172].

Протягом останнього десятиріччя гендерна проблема активно досліджується у мовознавстві. Існує спектр робіт, які торкаються різноманітних аспектів взаємодії між людьми, між мовою та гендером.

Прислів'я видаються чудовим матеріалом, який представляє гендерно стереотипні відношення між чоловіком і жінкою [18, с. 245]. Ця розвідка має на меті класифікувати прислів'я з гендерною семантикою і виявити наскільки реалістично цей різновид паремій демонструє сучасні гендерні стосунки.

Запропонована нами класифікація ґрунтується на ментальній операції фігура-фон (foreground-background), яка відповідає за конструювання змісту залежно від обраного об'єкта уваги [16, с. 55-57]. Дослідження показало, що в прислів'ях у центр уваги висувається один з елементів гендерних стосунків: чоловік або жінка. Відповідно залежно від того елемента, який є фігурою, розрізняємо фемінно-фокусовані та маскулінно-фокусовані прислів'я.

Фемінно-фокусовані прислів'я висувають у центр уваги жінку, соціальний статус якої осмислюється на фоні чоловіка.

1. *If women didn't exist, all the money in the world would have no meaning* [20, с. 15].
2. *She who knows her level (status) would not sit beside a man* [21, с. 547].
3. *A good wife is the one who gets scared of her husband (who respects him)* [20, с. 73].
4. *A good wife guards her husband from bad ways* [20, с. 72].
5. *There is one good wife in the country and every man thinks he has her* [17, с. 72].
6. *All women are good; good for something or good for nothing* [20, с. 63].

7. *Choose a wife from among your equals* [21, с. 547].
8. *A wife is not a pot, she will not break so easily* [20, с. 72].
9. *Darkness covers everything except a bad wife* [20, с. 63].
10. *Twice is a woman dear; when she comes to the house and when she leaves it* [21, с. 230].
11. *A virtuous woman is a source of honor to her husband; a vicious one causes him disgrace* [21, с. 263].
12. *A good wife must be bespoke, for there's none ready made* [20, с. 72].
13. *A woman without a man is like a handle without a pan". A woman without husband is like fire without wood* [21, с. 547].
14. *To be happy with a woman you must love her a lot and not try to understand her at all* [17, с. 186].

Як ілюструють наведені вище приклади репрезентація жінки як центрального елемента гендерних відношень забезпечується висуненням мовних одиниць *woman, women, wife, she* зі значенням жіночності в ініціальні позиції досліджуваних прислів'їв. Вивчення контексту прислів'їв вказує як на возвеличення жінки, так і на її приниження. А фонове представлення чоловіка все ж залишає за ним роль домінуючого елемента гендерних стосунків.

В англійських прислів'ях ми спостерігаємо мотиви єдності чоловіка та дружини, що ґрунтуються на концептуальній метонімії, яка базується на відношеннях суможності двох частин, які утворюють ціле. У фемінно-фокусованих прислів'ях жінка представлена як залежна, хоча й необхідна ЧАСТИНА ЦІЛОГО.

Маскулінно-фокусовані прислів'я висувають у центр уваги чоловіка, домінування і важливість якого демонструється на фоні жінки.

1. *Men marry women with the hope they will never change* [21, с. 325].
2. *What would men be without women?* [21, с. 325].
3. *His hat covers his family* [21, с. 261].

4. *To be happy with a man you must understand him a lot and love him a little* [17, с. 186].

Репрезентація чоловіка як центрального елемента гендерних відношень забезпечується висуненням мовних одиниць *men, man* зі значенням чоловічості в ініціальні позиції досліджуваних прислів'їв. Вивчення контексту прислів'їв вказує вихідну позицію чоловіка, його домінування. А фонове представлення жінки вказує на її роль необхідного елемента гендерних стосунків.

Послідовно-фокусовані прислів'я поступово висувають у фокус уваги елементи гендерних стосунків на що вказує симетричне й координоване використання одиниць *man/woman, husband/wife*.

1. *Man is always looking for someone to boast to; woman is always looking for a shoulder to put her head on* [17, с. 305].
2. *Husband and wife should not just become one body but one soul as well* [20, с. 17].
3. *Man has will, but woman has her way* [17, с. 183].
4. *A deaf husband and a blind wife are always a happy couple* [21, с. 540].
5. *A bad husband makes a bad wife* [21, с. 261].
6. *A good husband makes a good wife* [21, с. 261].
7. *Man is the head, but woman turns it* [20, с. 17].
8. *Men make houses, women make homes* [17, с. 305].
9. *Men forget, but never forgive; women forgive, but never forget* [21, с. 321].
10. *Every Jack has his Jill* [17, с. 77].

Послідовне висунення у фокус уваги чоловіка і жінки забезпечує їх контрастивну репрезентацію, яка вказує на відмінності між ними, їх індивідуальні особливості. Водночас послідовне фокусування на обох елементах гендерних відношень сигналізує про рівноправність, невід'ємність та важливість двох ЧАСТИН ЦІЛОГО.

Таким чином, з урахуванням фігуро-фонового принципу конструювання дійсності розрізняємо маскулінно-фокусовані, фемінно-фокусовані та

послідовно-фокусовані англомовні прислів'я. Ці різновиди паремій висувають у центр уваги чоловіка або жінку та у такий спосіб створюють їх соціокультурний образ і акцентують їх взаємне осмислення. Проаналізувавши кількість прислів'їв, помітною є перевага фемінно-фокусованих. Жінка є як причиною щастя, так і несе за собою негатив. Друге місце займають прислів'я послідовно-фокусовані. Чоловік та жінка взаємодоповнюють один одного, створюючи неподільну єдність. Маскулінно-фокусованих спостерігаємо найменше і це не дивно, адже чоловік без жінки ніщо, жінка була, є і буде для чоловіка є тією необхідністю та натхненником усього його життя.

Перспективним вважаємо дослідження прислів'їв з гендерною семантикою в різних типах дискурсу.

Література

1. Абрамова Ю. В. Регулятивний потенціал британських прислів'їв як засобів мовного втілення концептів чоловік та жінка : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Ю. В. Абрамова. – Х., 2007. – 20 с.
2. Антологія афоризмів / Упор. Л. П. Олексієнко. – Донецьк: «Сталкер», 2004. – 704 с.
3. Бунеева Н. Л. Прагматические аспекты пословиц английского языка : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 – германские языки / Н. Л. Бунеева. – Москва, 2001. – 214 с.
4. Гулидова И. С. Паремийное пространство американской поэзии / И. С. Гулидова // Язык и пространство: проблемы онтологии и эпистемологии [монография] / под ред. А. Э. Левицкого, С. И. Потапенко. – Нежин : Издательство НГУ имени Николая Гоголя, 2011. – С. 382-405.
5. Доржиева Э. Д. Этическая оценка в пословицах современного английского языка : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 – германские языки / Э. Д. Доржиева. – М., 2003. – 178 с.
6. Дубенко О. Ю. Англо-американські прислів'я та приказки посібник для

- студентів та викладачів вищих навчальних закладів / О. Ю. Дубенко. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 416 с.
7. Карсанова Т. К. Сопоставительное исследование пословиц русского и английского языков : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 – общее языкознание / Т. К. Карсанова. – М., 1984. – 187 с.
 8. Мирзаева Т. А. Оценка человека в пословицах и поговорках русского, английского, испанского и табасаранского народов : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 – теория языка / Т. А. Мирзаева. – Ставрополь, 2008. - 208 с.
 9. Христич Н. С. Актуалізація гендерного аспекту в англійських пареміях (історія та сучасність) / Н. С. Христич // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Сер. : Філологічна, 2011. – Вип. 19. – С. 165-172.
 10. Юдина И. Ю. Метафора в английской пословице : автореферат дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 – германские языки / И. Ю. Юдина. – М., 2012. – 18 с.
 11. Arora S. The perception of proverbiality / S. Arora // Wise Words: Essays on the Proverb. – New York : Garland, 1994. – P. 3-29.
 12. Dundes A. On the structure of the proverb / A. Dundes // Proverbium. – Helsinki, 1975. – P. 970-978.
 13. Gibbs R. What Proverb Understanding Reveals about how People Think / R. Gibbs // Psychological Bulletin, 1995. – P. 133-154.
 14. Grzybek P. Semiotic and Semantic Aspects of the Proverb / Peter Grzybek // Introduction to Paremiology: A Comprehensive Guide to Proverb Studies. – Berlin : Walter de Gruyter GmbH & Co KG, 2015. – P. 68-111.
 15. Honeck R. P. The role of imagery, analogy, and instantiation in proverb comprehension / R. P. Honeck, C. T. Kibler // Journal of Psycholinguistic Research, 1984. – P. 393-414.
 16. Langacker R. Cognitive Grammar: An Introduction / R. Langacker. – Oxford University Press, 2008. – P. 55-57.

17. Manser Martin H. The Facts On File dictionary of proverbs / Martin H. Manser / associate editors: Rosalind Fergusson. David Pickering. – New York, 2007. – 500 p.
18. Marlis Hellinger Gender Across Languages: The Linguistic Representation of Women. Volume 1 / eds. Marlis Hellinger, Hadumod Baßmann. – Amsterdam: John Benjamins, 2001. – 330 p.
19. Mieder W. Paremiology and Psychology / W. Mieder // Canadian Psychology, 1990. – P. 213-214.
20. Schipper M. Never marry a woman with big feet / M. Schipper. – Amsterdam : Amsterdam University Press, 2006. - 351 p.
21. The Oxford Dictionary of English Proverbs. – 3 ed. / ed. by Wilson F. P. – Oxford : Clarendon University Press, 1970. – 886 p.

**СЕМАНТИКА МАНІПУЛЯТИВНОЇ КАУЗАЦІЇ
В ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ ДІСЛОВАХ ІЗ СЕМОЮ ЗАПЕРЕЧЕННЯ
(на матеріалі англійської мови)**

Abstract

The article is concerned with the semantic analysis of the causative manipulative existential verbs (thereafter CEV) with the seme of negation in the English language. It has been determined that causation, existention and negation are basic universal language categories. Quantitative analysis of the empiric material is done with the aim of indicating the productivity of the semantic types in the target language.

Keywords: *causation, causative verbs, existential verbs, negation, semantics.*

1. Вступні зауваження. Каузативність є однією з мовних категорій, яка вказує на причинно-наслідкові відносини між суб'єктом і об'єктом [3, с. 6]. Екзистенційність – це фундаментальна лінгвістична категорія, яка є мовною універсалією, а лексеми, які мають значення буття, є найбільш багатозначними та найбільш поліфункціональними одиницями мови [2, с. 69]. Заперечення визначають як універсальну функціонально-семантичну категорію, що в різних формах знаходить своє вираження в усіх мовах світу [6].

Об'єктом дослідження є каузативні екзистенційні дієслова (далі КЕД) із семою заперечення в англійській мові, тобто дієслова, які виражають каузацію припинення існування об'єкта, наприклад, *to destroy* 'руйнувати', *to kill* 'вбивати', *to erase* 'стирати'.

Предметом виступає семантика маніпулятивної каузації в КЕД із семою заперечення в англійській мові.

Мета полягає у проведенні семантичного аналізу одиниць дослідження та визначенні ознак англійських маніпулятивних КЕД із семою заперечення.

Матеріалом дослідження слугують 180 лексем в англійській мові, отримані методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел.

2. Теоретичні засади дослідження. На думку Г. Г. Сильницького на каузативні дієслова у своїй семантичній структурі містять вказівку на каузувальний стан; стан, який каузується; та причинно-наслідковий зв'язок між ними [5, с. 247]. Основним поняттям категорії каузативності є термін «каузативна ситуація» (далі КС). Для КС обов'язковою є наявність наступних базових елементів: 1) відношення каузації, яке робить ситуацію каузативною; 2) каузатор; 3) об'єкт каузації; 4) стан об'єкта каузації. За О. О. Залужною базову каузативну ситуацію можна представити у вигляді такої формули тлумачення (далі ФТ): «Х дією v_1 каузує Y (не)існувати/ у стані у стані v_2 » [1, с. 6].

Існує декілька семантичних класифікацій каузативних дієслів. Найбільш доцільною для цього дослідження є розподіл каузативів на **маніпулятивну** (за допомогою фізичної сили), напр. *to axe* 'відрубати', *to assassinate* 'вбивати' та **директивну** каузацію (передбачає застосування соціальних або вербальних засобів), напр. *to condemn* 'конфіскувати', *to beg* 'випрошувати'. [1, с. 18].

Екзистенційні дієслова виражають судження про існування або присутність когось або чогось. Функціонально-семантична категорія екзистенційності характеризується унікальними особливостями, зумовленими специфікою мовних засобів вираження, узагальнені значення яких висвітлюються в семантичних функціях, що входять в її склад. [4, с. 10].

Заперечення визначають як визначають як логіко-прагматичну, граматичну, поняттєву універсальну мисленнєву категорію. В мові заперечення може передаватися **експліцитно** (формально виражено), а може й бути **імпліцитним** (семантика слова) та виражатися приховано [1, с. 38].

3. Базові семантичні типи маніпулятивних КЕД із семою заперечення. Одиниці дослідження представляють похідну складну категорію мови, яка об'єднує у своїй семантичній структурі три фундаментальні універсальні категорії мови, а саме каузативність, екзистенційність та заперечення.

Маніпулятивна каузація має контактний характер і передбачає взаємодію між X та Y. Семантику дієслів цього типу можна представити такою ФТ: «X дією v_1 каузує Y (не)існувати, вступаючи з Y у фізичний контакт».

Екзистенційні дієслова маніпулятивної каузації

Семантика каузації	Англійська		Приклади
	Кільк. один.	%	
КЕД каузації за допомогою протиправної дії	75	41,67	<i>to immolate</i> 'вбити когось, спаливши', <i>to decapitate</i> 'відтинати голову'
КЕД без додаткових СО	67	37,22	<i>to ruin</i> 'зруйнувати', <i>to delete</i> 'видалити'
КЕД каузації за допомогою правової дії	23	12,78	<i>to amortize</i> 'погасити борг', <i>to behead</i> 'обезголовити'
КЕД каузації за допомогою інструмента	15	8,33	<i>to shoot down</i> 'вбити пістолетом', <i>to garrote</i> 'стратити гарротою', <i>to knife</i> 'вбити ножем'
Всього	180	100	

Центральною семою в КЕД каузації за допомогою протиправної дії виступає соціальна значущість дії, що знаходить своє відбиття у ФТ дієслів: «X дією протиправною дією v_1 каузує Y (не)існувати, вступаючи з Y у фізичний контакт». Наприклад, *to assassinate* «to kill someone famous or important» 'вбити когось відомого або важливого'.

В англійській мові функціонує група маніпулятивних КЕД застосування фізичного контакту для виконання дії каузації, які не мають жодних додаткових СО, які б конкретизували залучуваний до каузації інструмент, наприклад *to obliterate* «to destroy something completely» 'повністю зруйнувати'.

У ході дослідження були зафіксовані дієслова, для яких суспільно-соціальна дія визначається як «правова» (23 лексеми, що складає 12,78 % англійських КЕД).

В англійській мові функціонують КЕД, які вказують на використання правової дії, але не містять подальшої деталізації компонентів каузативної ситуації, наприклад, *to draw* «to take money out of a bank account» ‘зняти гроші з банківського рахунку’. Специфічною ознакою англійських дієслів із семантикою каузації за допомогою правової дії є здатність конкретизувати семантику каузатора. Каузатором можуть виступати офіційні органи влади або приватні особи, наприклад, *to execute* «to kill someone as a legal punishment» ‘стратити’, *to cremate* «to burn a dead body, especially as part of a funeral ceremony» ‘кремувати’.

Достатньо розгалужену систему в англійській мові мають дієслова з інструментальною семою, яка передбачає безпосередній фізичний контакт каузатора із суб’єктом. За семантикою залучуваного до каузації конкретного інструмента серед маніпулятивних КЕД можна віділити підгрупу із семантикою використання інструментів-артефактів, наприклад, *to guillotine* «to kill somebody by cutting off their head with a guillotine» ‘гільйонитувати’.

Висновки.

4.1. КЕД із семою заперечення поєднують у своїй семантичній структурі семи каузативності, екзистенційності та заперечення і характеризуються спільною базовою ФТ «Х дією v_1 каузує Y (не)існувати/бути у стані v_2 ».

4.2. Аналіз семантики дієслів даного типу дозволяє виділити чотири підтипи: 1) КЕД за допомогою протиправної дії, 2) КЕД без додаткових СО, 3) КЕД за допомогою правової дії та 4) КЕД з вказівкою на інструмент. Найчисельнішими в англійській мові є КЕД маніпулятивної протиправної дії (41,67 %) найменшу кількість становлять КЕД з вказівкою на інструмент-артефакт (8,33 %).

References:

1. Залужна О. О. Привативні дієслова в англійській та українській мовах : дис. на здобуття ст. канд. філол. наук : 10.02.17 / О. О. Залужна. — Донецьк, 2014. — 283 с.
2. Кузнецов А. М. Глагол to be и его лексико-семантические эквиваленты // Категории бытия и обладания в языке / А. М. Кузнецов. — М. : Наука, 1977. — С. 68–100.
3. Недялков В. П. Типология каузативных конструкций / В. П. Недялков, Г. Г. Сильницкий // Типология каузативных конструкций. Морфологический каузатив. — Л. : Наука, 1969. — С. 5–19.
4. Павлова Е. Б. Структура функционально-семантической категории экзистенциальности в английском языке / Е. Б. Павлова. // Вестник Московского государственного лингвистического университета. — 2009. — С. 9–17.
5. Сильницкий Г. Г. Семантическая валентность глагола и его разноуровневые характеристики в английском языке / Г. Г. Сильницкий // Типология. Грамматика. Семантика : [сб. ст. к 65-летию В. С. Храковского / ред. Н. А. Козинцева, А. К. Оглоблин]. — СПб. : Наука, 1998. — С. 246–260.
6. Jespersen O. Negation in English and Other Languages / O. Jespersen. — København : Ejnar Munksgaard, 1966. — 151 p.

СИМВОЛИ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ НАУЦІ ТА ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ

Abstract

Our article is dedicated to the study of symbols in linguistics and historical background of terrorism. It deals with the topic of Islamists and Jihadist organizations that have already become symbols of terrorist threat in the world.

Key-words: *linguistics, symbol, terrorism, terrorist organizations.*

На нашу думку необхідно зазначити, що у сучасному мовознавстві, як відомо, зацікавленість викликає сутність символу, адже йому присвячені праці багатьох учених, наприклад А. Лосєва, К. Юнга, М. Алефіренка, А. Бароніна та ін. [3]. Таким чином, зацікавленість символами, конгломератом значень, що вони містять, а також небайдужість сучасного суспільства не тільки англосовієтського до функціонування тероризму у наш час значною мірою зумовлюють *актуальність* запропонованого нами дослідження. *Мета роботи* – представити існуючі визначення символу у сучасній науці, історичні передумови виникнення тероризму. *Завдання роботи* – виокремити головні функції та основні властивості символів; розглянути певні історичні та соціальні явища, які є факторами для подальшого функціонування такого явища як тероризм.

Відтак, учений А. Лосєв визначає *символ* як ідейну, образну або ж ідейно-образну структуру, що містить в собі вказівку на ті або інші відмінні від неї предмети, для яких вона є узагальненням та нерозгорнутим знаком [2: 35]. Символ від грец. *symbolon* знак, ідея, образ або об'єкт, що має власний зміст, але одночасно представляє в узагальненій, нерозгорнутій формі певний

інший зміст. На думку Т. Жеребило, він є графічним або звуковим знаком, що слугує умовним позначенням якого-небудь поняття [1 : 322], ми також, зі свого боку, підтримуємо таку точку зору.

На думку О. Шелестюк, необхідно виокремити такі основні *властивості символу*: образність, мотивованість, комплексність змісту символу та рівноправність значень в ньому, “іманентна” багатозначність та розмитість кордонів значень в межах символу, архетиповість символу, його універсальність в окремій культурі, перетин символів в культурах різних часів, його вбудованість у структури різних семіотичних систем [5: 47; 2].

У широкому семіотичному смислі символ є багатосмисловим конвенціональним мотивованим знаком, який репрезентує крім власного денотата також пов'язаний з денотатом, але якісно інший, більшою мірою абстрактний референт так, що первинне та вторинне значення об'єднуються під спільним означаючим [5 : 46]. Тому у такому контексті варто згадати про уже сформовані символи тероризму.

Іманентна багатозначність символів передбачає наявність в нього смислової перспективи, ланцюжків значень, все більш абстрактних за ступенем віддалення від вихідного значення [5 : 56]. Символ втілює цілу низку різних значень. Під *символом* розуміють образну структуру, що містить в собі вказівку на ті або інші відмінні від неї предмети. Це формоутворення є *поліфункціональним*, здатне структурувати особистість, керувати поведінкою певної групи осіб [3]. *Основною функцією символу є репрезентативна*, функція означування референта денотатом. *Гносеологічна функція* відображає усвідомлення смисла у видимому. *Комунікативна функція* виявляється тоді, коли символи слугують для повідомлення про імпліцитний факт. *Магічна функція* є функцією заміщення символом езотеричного [5 : 47]. *Естетична функція* здатна створювати певне враження в адресата за допомогою використання символіки.

Отже, тероризм – це визнана міжнародна проблема в сучасному глобальному світі, багато країн постраждали від неї прямо чи опосередковано. Відтак, більшість країн виступають проти тероризму, але деякі підтримують терористичні угруповання. Це явище має довгу історію.

Ідея застосування терору для захоплення влади не є новою. У давні часи єгипетські фараони використовували залякування для тих, хто не бажав сплачувати податки. У I ст. н. е. під гаслами звільнення Іудеї від влади римлян діяло одне із перших терористичних угруповань – *сікаріїв* (сіка – кинджал або короткий меч). Сікарії вбивали римських чиновників та проімперськи налаштованих людей, спалювали зерносклади та виводили із ладу системи водопостачання в Єрусалимі [4].

Засновником теорії сучасного тероризму став німецький радикал К. Гейнцген. У 1848р. він доводив, що загибель тисяч людей задля політичної боротьби в рамках «найвищих інтересів людства» може бути виправданою. Його теорія отримала назву «філософія бомби». Отже, її суть полягала у тому, що не слова, а тільки терор може спонукати маси до тиску на уряд. Його теорія набула подальшого розвитку у «революційній теорії» М. Бакуніна, «теорії анархізму» П. Кропоткіна та ідеях Й. Мосту про варварську боротьбу з варварськими системами [6].

На основі такої пропаганди, тероризм стає постійним фактором суспільного життя XIX ст. у Ірландії, Македонії, Сербії, Франції, Італії, Іспанії, США. Після закінченні Першої Світової війни тероризм поширився у фашистських колах Німеччини, Франції. Найбільшими терактами того часу стали політичні вбивства К. Лібкнехта і Р. Люксембург та ін. [4].

Варто підкреслити, що з XX ст. спектр мотивів тероризму значно розширився. Якщо раніше це була «пожертва» на благо суспільства в політичній боротьбі, то тепер він слугує способом самоутвердження [7].

Сучасний тероризм виявляється у використанні терористичних груп урядами певних держав для здійснення певних акцій. Наприклад, використання Іраном у 1979 р. групи бойовиків для захоплення заручників в американській амбасаді. З іншого боку, державні спецслужби США підтримували афганських моджахедів, а потім талібів у кінці 70-х і в 90-х

роках минулого століття. Після того як Радянські війська залишили Афганістан, до 15 тис. місцевих бойовиків стали одним із джерел поширення тероризму на Близькому і Середньому Сході, в Європі та США [6].

Існує думка, що сьогодні найбільшу терористичну загрозу в світі становлять ісламістські або джихадистські організації що вже стали своєрідними символами тероризму. Одна з найбільш відомих терористичних організацій у світі "Аль-Каїда" з'явилася 11 серпня 1988-го, її керівником був шейх Усама бен Ладен. Ця організація з'явилася під час війни в Афганістані, після виведення радянських військ, бойовики ворогують з США. «Аль-Каїда» набула популярності після у 1998 р., після терактів у столицях Кенії і Танзанії. Після 11 вересня 2001р. вона стала терористичною організацією номер 1. Того дня 2 захоплених пасажирські авіалайнери було направлено у вежі Всесвітнього торгового центру, в Нью-Йорку. Обидві вежі було зруйновано, загинули тисячі мирних жителів. У результаті страшної трагедії загинули 2977 осіб [4].

"Ісламська держава Іраку" (ІДІЛ) з'явилася в результаті злиття 11 радикальних ісламських угруповань під керівництвом "Аль-Каїди" в 2006 р. Ця організація відповідальна за теракт в концертному залі Bataclan в Парижі, де 13 листопада загинули близько 100 осіб. Крім цього, теракти сталися поруч зі стадіоном Stade de France [4; 6; 7].

Терористична організація Талібан, керується нормами шариату. 3 вересня 2010 таліби влаштували вибух на мітингу в Кветті (Пакистан). Мітинг проводився в рамках міжнародного дня підтримки палестинців. Загинули 54 людей, ще 197 отримали страшні поранення [4; 7].

Ключем до створення методів боротьби, контролю та запобігання тероризму є вивчення цього негативного соціально-політичного явища, його історичного розвитку. У *перспективі* дослідження вивчення системи символів тероризму, які функціонують у сучасній англійській мові,

враховуючи той факт, що символи визначають напрям мислення, поведінку людей.

Список використаної літератури:

1. Жеребило Т. В. Словарь лингвистических терминов: Изд. 5-е, испр. и дополн. / Т. В. Жеребило Назрань: Изд-во “Пилигрим”, 2010. – 485 с.
2. Лосев А.Ф. Проблема символа и реалистическое искусство / А.Ф. Лосев – М. : Искусство, 1995. – 320 с.
3. Нідзельська Ю. М. До проблеми трактування сутностей архетипу та символу в світлі сучасної лінгвістичної науки [Електронний ресурс] / Ю. М. Нідзельська. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://nniif.org.ua/File/16numdpt.pdf>.
4. Орлова Т. В. Тероризм в історії людства [Електронний ресурс] / Т. В. Орлова. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: <https://history.vn.ua/book/suchasnogo/10.html>.
5. Шелестюк Е. В. Семантика художественного образа и символа (на материале англоязычной поэзии XX века: дисс. ... канд.филолол.наук : 10.02.04 / Е. В. Шелестюк. – М, 1998. – 202 с.
6. Terrorist financing [Electronic resource] // FATF Secretariat. – 2008. – Access to resource: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/FATF%20Terrorist%20Financing%20Typologies%20Report.pdf>.
7. Zalman A. Top Major Causes and Motivations of Terrorism [Electronic resource] / Amy Zalman. – 2017. – Access to resource: <https://www.thoughtco.com/the-causes-of-terrorism-3209053>.

LINGUISTIC FEATURES OF EUPHEMISMS IN MODERN ENGLISH

Abstract

Euphemism is a linguistic and social phenomenon of English language. The usage of euphemisms could be beneficial in the areas of social life, with which are connected some issues people do not want to talk directly about. This article is focused on various definitions of euphemisms, their etymology and functions in modern English. The article examines the formation methods of euphemisms and provides their classification.

Keywords: *euphemisms, social taboo, functions of euphemisms, formation of euphemisms, classification of euphemisms.*

Text of the article

An euphemism is considered to be the one of the most important components in modern English language and their usage is multiplied every day. As the application of euphemisms is so popular nowadays, many linguists investigated this unique phenomenon of English language and its linguistic features. Among them: Obvintseva Olga, Katsev Alexandr, Holder Bob, Enright Dominique, Jiang Lipingand Fei Deng.

As mentioned by D. Enright, the word euphemism has its roots in Greek and it means *to speak in a good way* (Enright, 2004).Initially, it was used to substitute taboo expressions only. The term had a milder meaning. Afterwards, euphemisms were used to denote any indelicate, vulgar, rude, embarrassing, harsh or other offensive meaning.

Several authors have attempted to define the concept of euphemisms and all of the definitions are very similar. According to B. Holder (Holder, 2008) *euphemism is a milder term, which is used to replace an unsuitable or impertinent expression.*

J. Liping (Liping, 2013) states that euphemisms can also be used to omit meanings even if the literal term for them is not offensive. According to S. Alkire (Alkire, 2002), euphemisms can be used to make speech more sophisticated. He gives an example of the euphemism “*attorney*”, which is more classy than the word “*lawyer*”. So the reason for a euphemistic substitution is not always about softening a vulgar expression.

F. Deng (Deng, 2016) points out four main functions of euphemisms:

- taboo avoidance,
- courteous expression,
- concealment of truth,
- humor.

First function is *taboo avoidance* which is considered to be the main psychological purpose of the usage of euphemisms. Ancient people used euphemisms as substitutions for social taboos – such as for death they say “*go to heaven*”.

The second function of euphemisms is *a courteous expression*. Private matters of the listener should be avoided by the speaker in order not to offend the listener. For these purposes, people use “*recycler*” as an alternative to “*junkman*”.

The concealment of truth is the third function of euphemisms. It is predominantly applied in politics and media. The euphemism is a great tool in the hands of politicians and broadcasters which they use for concealing truth and preventing panic. For instance, American politicians used “*air support*” instead of “*bombing*” during the Vietnam War. Reporters often use “*recession*” or “*depression*” to replace “*economic crisis*”.

The last function of euphemisms is *humor*. That is the application of euphemistic expressions can also have a humorous effect. For example, the use of “*in one’s birthday suit*” or “*in Adam’s and Eve’s togs*” to describe naked people is an amusing way to say.

Euphemisms formation methods is also an important subject matter of linguists' interest. F. Deng (Deng, 2016) singles out five main formation methods

of euphemisms: lexical formation, grammatical formation, slang, rhetorical formation and phonetic formation.

The lexical formation methods consist of borrowings (“*abattoir*” for “*slaughter house*”), the use of fuzzy words (“*growth*” for “*tumor*”), abbreviations (“*B.O.*” for “*body odor*”), antonyms (“*unwise*” for “*stupid*”) and abstractions (“*social disease*” for “*syphilis*”). The second method is grammatical formation. It includes the usage of past tense (“*I wish I had such a mega house*”), present continuous tense (“*I’m hoping to see the film with you*”) and passive voice (“*It is said that he is the meanest man in this community*”). The third method is using slang. It helps to transmit the similar meaning (“*laid*” for “*sexual intercourse*”). The rhetorical formation of euphemisms consists of using three figures of speech: metaphor (“*kick the bucket*” for “*die*”), substitution (“*the big house*” for “*prison*”) and analogy (“*house maker*” for “*house wife*”). The last method is phonetic formation which implies using un stressing and phonetic distortion (“*darn*” and “*shoot*”).

Today there are many socially sensitive areas in which it is favorably to speak indirectly using euphemisms.

The first group of euphemisms is euphemisms connected with **death**. D. Enright (Enright, 2005) claims that death is one of the oldest taboos because people have always been scared of dying. For a long time people haven’t used this word and even now they look for alternatives. B. Holder (Holder, 2008) provides the examples of euphemistic expressions for death used in modern English: “*to pass away*”, “*pass on the other side*”, “*pass into the next world*”, “*go to heaven*”, “*go to our rest*”, “*go to a better place*”, “*go to our long home*”, “*return to ashes*”.

The second group is euphemisms connected with **religion**. They evolved because of prejudices, fear of devil and evil spirits and respect for God. People substitute the name of god with such euphemisms as – “*Gosh*”, “*Gee*”, “*George*”, “*Gum*”; and the name of devil with – “*black gentleman*”, “*black prince*”.

The third group is euphemisms connected with **politics**. B. Holder (Holder, 2008) highlights that *there are words, which denote particular activity or field used in politics*. He provides example of the word “*special*”, which refers to inhuman activities or activities against the law (the expression “*special treatment*” means “*to torture or kill political opponents*”, the term “*special weapon*” refers to “*nuclear weapon*”).

The fourth group is euphemisms connected with **business** in many areas like employment, financing and bankruptcy. Today’s English has lots of euphemistic expressions for loss of a job or unemployment (“*reduction in force*”, “*relieve*”, “*redundant*”, “*to reduce the headcount*”, “*to be selected out*”).

Euphemisms connected with **diseases** and **medicine** is another group of euphemisms which deals with the most serious illnesses. B. Holder (Holder, 2008) emphasizes that *medical jargon is often used by doctors instead of generally understandable reference to the illness*. Problems connected with heart are very often covered by euphemistic expressions. “*A bad heart condition*” or “*heart attack*” could be substituted by “*cardiac incident*”, “*cardiac arrest*”. The euphemisms “*off the wall*”, “*off your head*”, “*off your gourd*” could refer to the word “*mad*”.

One more group of euphemisms is euphemisms connected with **human body** and **sex**. The reason for evolving euphemisms dealing with sex and bodily effluvia is disgust and embarrassment of people (e.g. “*mistress*” for denoting *sexual partner*; “*get busy with*” to refer to sexual act; “*powder room*” for lavatory room; “*to wash your hands*” for the act of urinating; “*the oldest profession*” for the prostitution).

And the last group is euphemisms connected with **addictions** like alcohol (“*legless*”, “*rattled*”, “*under the table*”), drugs (“*to become hooked*”, “*snowed in*”) and gambling (“*fruit machines*” for gambling machines and “*bookmakers*” for players). People use them to evade from topic that deals with many personal destructions.

To sum up, we may conclude that the term “euphemism” is generally understood as a mild or indirect word or expression replaced for one considered to be too harsh or blunt when referring to something unpleasant. Studying up to date researches revealed that there are four main functions of euphemisms: taboo avoidance, courteous expression, concealment of truth and humor. The main formation methods of euphemisms are: lexical formation, grammatical formation, slang, rhetorical formation and phonetic formation. Linguists classify euphemisms connected with death, religion, business, diseases and medicine, body and sex and addictions as the main groups of euphemisms in modern English.

References:

1. Alkire S. Introducing Euphemisms to Language Learners/ S. Alkire // [Electronic resource]. – Access mode: <http://iteslj.org/Lessons/Alkire-Euphemisms.html>
2. Enright D. In Other Words / D. Enright. – London: Michael O’Mara Books Limited, 2004. – 160 p.
3. Deng F. An Analysis of Phonetic Formation in English Euphemism/ F. Deng // Journal of Language Teaching and Research. – 2016. – No. 3. – pp. 542-547
4. Holder R. Dictionary of Euphemisms/ B. Holder. – New York: Oxford University Press, 2008. – 90 p.
5. Liping J. Tentative Research on the Realization of Euphemisms in Translation/
6. J. Liping // English Square Academic Research. – 2013. – No. 1. – pp. 23-25.

THE MAIN TYPES OF PHRASEOLOGICAL UNITS AND THEIR USAGE IN THE BEATLES SONG LYRICS

Abstract

The twenty-first century is the age of globalisation, that's why linguists study every sphere of language usage. Phraseology is very specific, because it is focused on the expressive part of language vocabulary. The article deals with the main phraseological units, their types and usage in the Beatles song lyrics.

Key words: *language, phraseological unit, phraseological fusion, phraseological unity, phraseological combination.*

Відомо, що мова – це не лише складна знакова система, а й спосіб спілкування та вираження почуттів. З активним впливом мистецтва та засобів масової інформації, розвиваються такі сфери, як література, кінематографія та, звісно, музика. Остання, в свою чергу, надзвичайно цікава галузь для лінгвістів, зокрема перекладачів, адже для текстів пісень характерна спеціальна граматична будова та лексика. Враховуючи невеликий розмір тексту та семантичні особливості, виникає проблема перекладу деяких слів та словосполучень, адже їх буквально значення не завжди зрозуміле, або не підходить по контексту. В більшості випадків, це пояснюється наявністю фразеологічних одиниць – видів словосполучень з ускладненою семантикою [2, с. 4]. Вони несуть в собі не лише окреме значення, а й частину менталітету та культури нації, саме тому переклад таких лінгвістичних одиниць в піснях – не лише робота з текстом, а й знайомство зі світосприйняттям іншої країни.

Визначний гурт The Beatles не втрачає свою популярність вже понад півстоліття, адже тексти їх пісень актуальні і в наш час. З точки зору лінгвістики, вони цікаві і різноманітною лексикою, зокрема фразеологічними одиницями, основна роль яких – передати почуття. Власне через це, автори пісень часто використовують такі короткі та влучні вирази, щоб донести основну ідею в невеликому за обсягом тексті. Та незалежно від сфери, мова є мовою і підпорядковується основним правилам та класифікаціям, тому навіть у піснях гурту The Beatles можна знайти різні види ідіоматичних висловів.

Фразеологічні одиниці – сталі словосполучення, з частковою або повною зміною значення. В мові вони виконують роль незалежних одиниць, які відрізняються від звичайних словосполучень своєю нероздільністю (компоненти не можуть існувати окремо, тоді вони втрачають цілісне значення), а також структурною різноманітністю. Фразеологізми – готові вирази, які вже існують у мові, їх не можливо створити у процесі спілкування [3, с. 21].

А. В. Кунін визначає фразеологію, як скарбницю мови, яка містить історію, своєрідність культури та побут народу. Ідіоматичні вислови заповнюють лакуни в лексичній системі, даючи назви для різних ситуацій, ознак, станів нашої дійсності. Вони допомагають вирішити конфлікт між постійним процесом мислення і недостатньою кількістю слів для позначення явищ [2, с. 4]. Відомий швейцарський лінгвіст Ш. Баллі писав, що постійна недосконалість людського розуму проявляється і в тому, що його оточує. Він не може уявити, що природа мертва, без душі; уява постійно наділяє життям неодухотворені предмети, але це ще не все: людина надає всім явищам світу риси і характеристики, які притаманні їй самі [1, с. 221].

Відомий російський лінгвіст В. В. Виноградов створив першу класифікацію ідіом, засновану на семантичному принципі, відповідно до якої виділив три основних типа фразеологізмів: фразеологічні сполучення, фразеологічні єдності і фразеологічні зрощення [3, с. 21]. Фразеологічні

сполучення – одиниці з частково зміненою семантикою, яка вмотивована значенням кожного компонента. Фразеологічні єдності – стійкі словосполучення з повністю зміненою семантикою, яка вмотивована переносним, метафоричним значенням компонентів. Фразеологічні зрощення – стійкі словосполучення, з повністю зміненою семантикою, яка на відміну від фразеологічних єдностей, не пов'язана зі значенням компонентів [3, с. 22].

Зробивши аналіз текстів декількох пісень гурту The Beatles, можна спостерігати, які типи найчастіше використовуються. Зокрема, фразеологічні словосполучення: „I've got a feeling, that keeps me on my toes” [6], фразеологічна одиниця – to keep smb. on one's toes (не давати розслабитися; бути готовим діяти); „Just cast an eye on her direction“ [4], фразеологічна одиниця – to cast an eye (кинути погляд, подивитися); „Turn me on when I get lonely“ [8], фразеологічна одиниця – to turn somebody on (повертати до життя); „Nowhere man“ [7] – бродяга, загублена людина; „What would you think if I sang out of tune?“ [9], фразеологічна одиниця – out of tune (фальшивити, не потрапляти в ноти); „Would you stand up and walk out on me?“ [9], фразеологічна одиниця – to walk out on (залишити, піти); „I get high with a little help of my friends“ [9], фразеологічна одиниця – to get high (йти далі; сленг – кайфувати, бути під дією наркотичних засобів). Також зустрічаються фразеологічні єдності, наприклад „She don't give the boys the eye“ [8], фразеологічна одиниця – to give the eye (задивлятися, фліртувати); „Lend me your ears and I will sing a song“ [9], фразеологічна одиниця – to lend an ear (послухати, звернути увагу); „Desmond lets the children lend a hand“ [8], фразеологічна одиниця – to lend a hand (допомагати); „I'd hate to miss the train“ [6], фразеологічна одиниця – to miss the train (втратити можливість); „Everybody let their hair down“ [6], фразеологічна одиниця – let one's hair down (розслабитися, бути собою); „Everybody pulled their socks“ [6], фразеологічна одиниця – to pull one's socks (ставати кращим,

вдосконалюватися); „Everybody put their foot down“ [6], фразеологічна одиниця – to put one’s foot down (зайняти стійку позицію, бути впевненим). Рідше зустрічаються фразеологічні зрощення, наприклад „I want you in the moment when I feel blue“ [5], фразеологічна одиниця – to feel blue (бути в стані депресії, сумувати).

Очевидним є той факт, що фразеологізми існували, існують і будуть існувати поряд з розвитком людства. Неможливо уявити мову без цих універсалій, адже їх вживання активне як у процесі мовлення, так і в писемних джерелах. У розмові, такі вислови немов листя на дереві – додають емоційність, виразність та красу. Майстри пера, у свою чергу, використовують їх як незмінний інструмент для опису навколишнього світу. Проаналізувавши ідіоматичні одиниці кожного типу, можна зробити висновок, що переважають фразеологічні словосполучення та єдності. Це пояснюється тим, що основна ціль пісень – розуміння. Слухачі краще сприймають повсякденну лексику, яка не несе в собі стійкого метафоричного значення і не потребує допоміжного тлумачення, тому фразеологічні зрощення зустрічаються дуже рідко.

References:

1. Балли Ш. Французская стилистика / пер. с фр. К. А. Долинина. М., 1961.
2. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. 2-е изд., перераб. М.: Высш. шк., 1996. 381 с.
3. Марчишина А. А., Петрова Т. М. English Lexicology: theory and practice : навч.-мет. посіб. з лексикології англ. мови. Кам’янець-Подільський, 2008. – 63с.
4. Ain't She Sweet. URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/beatles/aintshesweet.html>
5. For You Blue. URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/beatles/foryoublue.html>
6. I've Got A Feeling. URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/beatles/ivegotafeeling.html>
7. Nowhere Man. URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/beatles/nowhereman.html>
8. She's A Woman. URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/beatles/shesawoman.html>

9. With A Little Help From My Friends. URL:
<https://www.azlyrics.com/lyrics/beatles/withalittlehelpfrommyfriends.html>

ENGLISH SLANG: OVERVIEW OF ITS FUNCTIONAL PECULIARITIES

Abstract

Slang expressions exist in every language and their meaning can be understood via communication with native-speakers, watching authentic movies or reading literature in the original. This article deals with peculiarities of the English slang usage as well as indicating its main functions in the language. English slang is used in every day speech by different social and age groups of people.

Key words: *slang, the English language, young generation, communication.*

Мова – могутній засіб регуляції діяльності людей в різноманітних сферах. Вона є знаряддям спілкування і відображає особливості її носіїв, їх культуру, історію, реагує на всі зміни в суспільстві. Сучасний світ динамічно розвивається і разом з ним в постійному розвитку знаходиться мова. Всі події, які охоплюють суспільство, впливають на живий розвиток розмовної мови, знаходять відгук в її багатому, стилістично забарвленому словнику.

Сленг – є невід’ємною частиною мови і найбільш проблемним аспектом лексикології, оскільки відображає лінгвокультурні особливості соціуму, який його вживає. Сленг – це той пласт лексики, який не збігається з літературною нормою. Деякі дослідники розглядають сленг як дещо чуже літературній мові, не властиве мовленню інтелігентної людини. Тим не менш, сьогодні можна спостерігати «експансію» сленгової лексики у всі сфери людської діяльності: одиниці сленгу використовуються на радіо і телебаченні, в пресі, літературі, в мережі Інтернет, не говорячи вже про усне спілкування людей практично всіх вікових категорій, соціальних груп і класів. Під категорію сленгу підпадає молодіжна мова, котра весь час змінюється, але все одно залишається без уваги.

Слід відзначити, що сленг активно використовується у фільмах, музиці тощо. Якщо раніше поняття «жаргону», «сленгу» чи скажімо «арго» були табу в сучасній культурі, то зараз ці поняття стали невід'ємною частиною культури і сучасна людина навряд чи уявить своє життя без сленгу.

Щодо функціональних особливостей сленгізмів, слід відзначити, що як правило, до основних функцій сленгової лексики відносять: комунікативну, когнітивну, номінативну, експресивну, світоглядну, ідентифікаційну (сигнальну), функцію економії часу (мовної економії).

Комунікативна функція сленгу пов'язана з тим, що сленг, перед усім, є засобом спілкування людей. Якщо ж брати до уваги когнітивну, або пізнавальну, функції, то вони реалізуються молодіжним жаргоном надзвичайно широко. Когнітивна функція сленгових лексичних одиниць, на думку Г. Іванової, проявляється в тому, що багато найменувань в сленгові несуть в собі додаткову інформацію, яка відсутня в стандартних позначеннях, і за допомогою цього репрезентують додаткові знання про навколишній світ [5, с. 133]. Наприклад:

Full of beans [б] – енергійний;

Chin wag [б] – довга приємна бесіда.

Прояву номінативної функції в сленгові сприяє пристосування молодих людей до технічного прогресу, а також тенденцій моди. Наприклад:

Penguin suit [б] – альтернативна назва смокінгу;

Kicks [б] – взуття.

Сленг є, в основному, вторинною лексичною системою, в котрій явища навколишнього життя отримують свої назви, співіснуючі з стандартами літературної мови. Крім того, слід зазначити, що такому мовному явищу як сленг притаманна експресивність. Саме завдяки їй, сленг опирається на образність, дотепність, несподіваність, іноді веселе перекирчування [1, с. 10-18]. Наприклад:

What's gotten into them? [б] – Що з ними?

He is kind of never around [б] – Його вічно немає.

Світоглядна функція сленгу проявляється в тому, що на мову мають вплив вікові і професійні особливості мовців, їх приналежність до того чи іншого соціального середовища, а також відмінності, пов'язані зі ступенем культури і освіти. Більше того, різні верстви можуть використовувати різні норми і діалекти. Зокрема, В.М. Жирмунський зазначає: «Існування соціальних діалектів породжується, в результаті, класовою диференціацією суспільства, але конкретні форми соціальної диференціації мови не прикріплені прямолінійним і однозначним образом до класів суспільства» [3, с. 109]. Наприклад:

ride [б] – приваблива людина, будь-якої статі;

bach [б] – дорогий.

Слід відзначити, що світоглядна функція пов'язана з езотеричною. Реалізація даної функції сленгу визначена його специфікою – відносно закритим характером функціонування у порівнянні з літературною мовою. Сленгові лексичні одиниці відображають властиві членам якої-небудь групи почуття солідарності або навіть вороже, неприязне, глумливе ставлення до сторонніх. Це протиставлення «своїх» «чужим» знаходить відображення в серії пейоративних сленгізмів, які застосовуються у відношенні чужаків, не здатних стати «своїми», влитися в ту або іншу групу [7, с. 67]. Це можна продемонструвати на сленгові фанатів музики метал або рок:

Shred [б] – майстерне виконання мелодії на гітарі;

Metalhead (headbanger) [б] – прихильник, фанат музики метал.

Ідентифікаційну функцію деякі вчені називають сигнальною, і вона також пов'язана з езотеричною функцією. Суть її полягає в тому, що сленг є своєрідним паролем, який дозволяє розпізнати «свого» серед інших. Під час розмови, мовець намагається розповісти, «сигналізувати» про себе, мовною поведінкою підкреслити готовність підтримувати контакти з членами даної групи [2, с. 96-100]. Функція економії часу детально розглянута Т.Є. Захарченко. На його думку, сленг допомагає зекономити час і місце. Засобами реалізації цієї функції є аббревіація, скорочення, а також

різноманітні написи-скорочення в письмовому мовленні [4, с. 133].

Наприклад:

CWOT = complete waste of time [6] – пуста трата часу,

F8 = fate [6] – доля,

HAND = have a nice day [6].

Отже, особливість явища сленгу полягає в тому, що, як невід’ємна частина мови, воно розвивається і еволюціонує разом з мовою, а, отже, буде залишатись актуальною проблемою лексикології поки існує сама мова. Говорячи, про його функціональні особливості слід зазначити, що сленг виконує найрізноманітніші функції, котрі тісно пов’язані між собою, проте основною функцією сленгу є, безумовно, експресивна. Саме за допомогою цих функцій і реалізується сленг, а завдяки цьому і збагачується сама мова.

References:

1. Артемова А. Ф. К вопросу об эмоциональном сленге. *Проблемы синхронного и диахронного описания германских языков*. 2000. – С. 10-18.
2. Жаркова Т. И. О сленге современной французской молодежи. *Иностранные языки в школе*. 2005. №1. С. 96-101.
3. Жирмунский В. М. Введение в сравнительно-историческое изучение германских языков. Л. : Наука, 1976. 695 с.
4. Захарченко Т. Е. Английский и американский сленг. М. : Астрель, 2009. 478 с.
5. Иванова Г. Р. Функции сленга в речевой деятельности американских студентов. *Когнитивные и коммуникативные аспекты английской лексики*. 1990. С. 127-134.
6. Day After Tomorrow. URL: http://www.script-orama.com/movie_scripts/d/day-after-tomorrow-script-transcript.html (дата звернення: 30.04.2018).
7. Merle, P. Le dico du francais branche / P. Merle. – 1999.

JEEVES AS THE CARRIER OF THE NATIONAL ANGLO-SAXON CULTURE

Abstract

The aim of our work is to characterize the butler as the carrier of the specific ethnic culture on the basis of P. G. Wodehouse's works.

Keywords: *Wodehouse, servant, aristocrat, language.*

Pehlam Wodehouse is known as a talented comic writer of English prose of the 20th century. All his works are soaked with unique and funny language. Let's consider novels about Wooster and his servant Jeeves. The most striking thing is the incongruity between the language of two main characters.

Wodehouse's characters – Bertie Wooster, a young bachelor, representative of the "Golden Youth" (People of gold hearts and feeble Intelligence"), and Jeeves, his effortlessly superior manservant. Bertie Wooster is an aristocrat, who is aged about twenty-five, but his mental age is closer to fifteen. But Wooster's servant Jeeves is a butler whose mental capacities seem to have no limits whatsoever, he is like a walking dictionary [1]. In many respects Jeeves appears much more conservative than his upper-class master. His deep philosopher and polymath, and an absolute genius in the field of finding the way out from a totally hopeless situation his boss gets in. Bertie's language is a mixture of upper-class speech and slang, but Jeeves's language is overly formal and literary in style. For example:

"You agree with me, Jeeves, that the situation is a lulu?"
"Certainly a somewhat sharp crisis in your affairs would appear to have been precipitated, sir"[3].

Jeeves is a collective image of a real English manservant: he takes care of Bertie and is always ready to help him, but in his own way – with showing his manners, equanimity and superiority not to offend his master – just this is his

natural behavior and gift of being a real nobleman in his essence – as it is traditional for the English. Bertie’s valet became indispensable in everything. “... *Lots of people think I’m much too dependent on him...The man’s a genius. From the collar upward he stands alone*” [2].

“...*Jeeves – me man, you know – is really a most extraordinary chap. So capable. Honestly, I shouldn’t know what to do without him...But it isn’t only that Jeeves’s judgment about clothes is infallible, though, of course, that’s really the main thing. The man knows everything*” [2].

Jeeves’s language is full of metaphors: “ *The oil seems to have gone off the boil*” [4] and unusual constrictions showing us his knowledge and erudition and also his being at least interested in his master’s doing well:

“ *Am I to infer sir that you might be offering yourself for election?*”

“ *I’m sure that your cool head and undoubted thespian powers will see you through the day, sir.*”

“ *I beg your pardon, sir?*” said Jeeves, coldly” [3].

He likes to cite: “ *We are in autumn – season of mists and mellow fruitfulness*”. (From “To autumn” by John Keats, “ The code of Wooster's” [4].

As a real Englishman he knows much from Shakespeare’s masterpieces:

“ *And thus the native hue of resolution is sick lied o’er with the pale cast of thought, and enterprises of great pith and moment with this regard their currents turn awry, and lose the name of action*” [4].

Jeeves can easily sustain any conversation being at faith with works by Spinoza, Dostoyevsky and Nietzsche. As like in this case:

“ *My personal tastes lie more in the direction of Dostoyevsky and the great Russians*” [5].

Pehlam Wodehouse frequently juxtaposes low language together with high language, which causes funny combinations. Like in the case of:

“*WhothedeuceisLadyMalvern, Jeeves?*”

“*Her lady ship did not confide in me, sir*”

“*Is she alone?*”

“Her ladyship is accompanied by a Lord Pershore, sir. I fancy that his lordship would be her ladyship’s son”

“Oh, well, put out rich raiment of sorts, and I’ll be dressing” [3].

The next interesting fact is that Jeeves, who is a butler, uses higher style even in giving advice or speaking about his displeasure about something:

“ Precisely, sir”, said Jeeves’s.

“If I might make the suggestion, sir, I should not continue to wear your present tie. The green shade gives you a slightly bilious air. I should strongly advocate the blue with the red domino pattern instead, sir” [5].

To conclude everything, we may assure that Jeeves being a true “hepl mate-in-chief” make things right, and the pieces on the chessboard are returned to their starting position. Jeeves will never, permanently, leave his master. He will always be a perfect servant who has much more to do with nobility than his master does but at the same moment absolutely devoted and honest to Bertie, even Jeeves’ language prove that.

References:

1. 1.Garrison D.H. Who’sWhoinWodehouse. – N.Y.: InternationalPolygonics, 1989. – 279 p
2. Wodehouse P. G. TheCodeoftheWoosters / P. G. Wodehouse. – London : PenguinBooksLtd, 1974. – 224 p.
3. 3.Wodehouse P. G. JeevesintheOffing / P. G. Wodehouse. – London : PenguinBooksLtd, 2000. – 250 p.
4. Free online library. – Режим доступа: <http://wodehouse.thefreelibrary.com/>
5. <http://wodehouse.ru/texeng.htm>

LANGUAGE UNITS IN TEXT AND DISCOURSE

Anna Bilous

Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University

Scientific Supervisor: PhD, Associate Professor O.V. Halaibida

POLITICAL DISCOURSE AS A COMMUNICATIVE PHENOMENON

Abstract

The article is devoted to defining political discourse and analyzing its communicative peculiarities namely ambiguity in political discourse.

Key words: *text, political discourse, communication, speech genres, linguistic and rhetorical devices, ambiguity.*

In the contemporary science, the notion of discourse has a wide range of definitions which are differentiated by their association with different spheres of both science and social life. First of all discourse is considered as linguistic phenomenon. Secondly, it is a bright communicative phenomenon that reveals its new properties.

In 1970s E. Benveniste proposed an anthropocentric paradigm of language that suggested regarding discourse as “functioning language in communication”. He was one of the first who gave the word “discourse” a terminological definition – “language which is appropriated by the speaker” [7, p.137]. Thus he has broadened the notion of the perception of discourse as a communicative phenomenon that differs from text in its close connection with oral speech, target audience and the author of the speech, and above all with lexical structure of the language. Political discourse is a central notion of political linguistics. In linguistic literature political discourse is presented as a manifold and multidimensional phenomenon, as a complex of elements forming integral whole.

In linguistic literature, the term “political discourse” is used in two senses: narrow and broad. Political discourse is the totality of “all speech acts used in political discussions, rules of public politics established by tradition and verified by experience” [1, p.33]. Given definition represents a broad approach to the notion of political discourse. In the broad sense, it includes such forms of communication in which at least one component – addresser, addressee or content of message – relates to politics. The process and result of the creation and perception of texts together with extra linguistic factors that influence their

creation and perception are also part of political discourse in the broad sense. Moreover, in modern linguistics term “discourse” is used for designation of different types of speech that should be interpreted taking into account all lingual and non-lingual factors.

In the narrow sense, political discourse is a variety of discourse that aims to gain, hold and exercise political power and is limited by the sphere of politics. Dutch linguist Teun van Dijk sticks to the narrow approach in studying political discourse. According to him, political discourse is a class of genres restricted by social sphere, namely by politics. Governmental discussions, parliamentary debate, party programs and political speeches – these are the genres belonging to the sphere of politics. In other words political discourse is discourse of politicians. Restricting political discourse with professional limits (namely of politicians), Teun van Dijk notes that political discourse is at the same time a form of institutional discourse. This means that political discourse is such discourse that occurs in such institutional environment as government session, sitting of Parliament or party congress. The statement or speech should be uttered by the speaker in his professional role of politician and in institutional environment. Thus the discourse can be treated as political if it accompanies political action in political environment [8]. This means that only institutional forms of communication, mainly in form of speech genres of public politics, can be related to political discourse.

Political discourse is a very interesting constantly developing phenomenon of the present-day society. It is a reflection of the social and political life of a country; it carries elements of its culture and has features of the national character, common and national specific cultural values [6, p.243].

Each linguistic and communicative phenomenon is a living and variable substance which gives a lot of opportunities for doing research and detailed examination of its properties, aspects and influence on the life of society. Political discourse being the versatile phenomenon has its own place in modern science at the junction of different disciplines such as linguistics, translation studies, political science, sociolinguistics and study of culture.

G. Zhukovets mentions that the analysis of linguistic phenomena in the late XX –early XXI centuries has gradually gained interdisciplinary character. Interdisciplinary approach is expedient for the analysis of political discourse too. A mental model of political discourse combines some fragments of common mental models in a specific historical period; its characteristic features are time limit and interaction with mass media [3, p.5]. This incites to take into consideration not only

verbal part of communication but also a lot of other extralingual factors that influence the process of communication. In modern linguistics discourse is researched as a source of neologisms, for its verbal structure constantly changes, because the society and historical period when it appears also changes.

Speech style of a politician is also an important factor of influence on the forming of discourse. Thus, verbal aspects of political parties' election campaigns, the technique of negotiations, models of conflict resolution are also studied. The interest in a study of different linguistic and rhetorical properties of present-day discourse is stipulated by a set of reasons, among which the most important are: the combination of verbal and non-verbal components in modern communication and diversification of political discourse specified by the development of informational technologies.

Political discourse combines features of different functional styles: official (common features - usage of clichés, formulation of resolutions, statements and other political documents); scientific (common features – considerable terminological stock, language of political studies as the science); belles-lettres (common features – syncretism, heterogeneity, openness of political vocabulary, and emotional load of political lexis) [3, p.9].

Thus, the major aim of political discourse is to influence the audience. It requires taking into consideration the cognitive, psychological and social parameters of the audience, the level of education, professional and regional belonging, age and sex. On the linguistic level, it is reflected in the choice of lexical units, for example, specialized vocabulary, slang, appeals and greetings in the language of dialect corresponding to the audience [6, p.241].

According to V. Panin another typical feature of discourse is its ambiguity. Notwithstanding the openness, straightforwardness and informational content of text in a political speech, the property of discourse is the hushing up of some facts or intentional distortion of facts in order to influence the audience and obtain a desirable result. V. Panin claims that "specific feature of canvassing political texts is their common aim to interest, captivate and assure the addressee". He distinguishes four types of ambiguity in political discourse. They are the following: euphemisms; slang; bureaucratic language; so called "high-flown style" [4, p.123].

Thus, the political discourse combines both linguistic and communicative features and is realized in a society as a speech of one political person. This speech has its own distinctive linguistic features, reflects the language, social and cultural

properties of the nation, and is focused on the specific target audience with its psychological and ethnical specifics.

References

1. Баранов А.Н. Парламентские дебаты: традиции инновации / А.Н. Баранов, Е.Г. Казакевич. – Москва : Прогресс, 1991. – 145 с.
2. Водак Р. Язык. Дискурс. Политика / Р. Водак. – Волгоград: Перемена, 1997. – 139 с.
3. Жуковець Г.Л. Лінгвориторичні особливості сучасного лейбористського дискурсу Великої Британії: автореф. дис..... канд. філол. наук / Г.Л. Жуковець. – К., 2002. – 21 с.
4. Панин В.В. Политический дискурс: язык двусмысленности / В.В. Панин // Современная политическая лингвистика: Материалы научной конференции. – Екатеринбург, 2003. – С. 122-124.
5. Серажим К. С. Сучасний український політичний дискурс: формування нового стилістичного канону // Наукові записки Інституту журналістики / Гол. ред. В. Різун. — К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2002. — Т. 8 (липень-вересень). — С. 88-94.
6. Харламова Т.В. Политический дискурс как отражение общественных процессов / Т.В. Харламова // Романо-германская филология. Вып. 4. – Саратов: Изд-во Саратовского университета, 2004. – С. 240-245.
7. Benveniste E. Problems in General Linguistics / E. Benveniste. – University of Miami Press, 1973. – 317 p.
8. Dijk T. Discourse, knowledge, power and politics: Lecture CADAAD, Universiyt of Narcelona / Teun A. van Dijk. – Hertfordshire. – 40 p.

ЖАНРОВА СВОЄРІДНІСТЬ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Abstract

The article deals with the study of the political discourse genres. The most popular divisions of genres are characterized with a focus on their principles and peculiarities.

Keywords: *political discourse, genre classification, mass media, communication.*

До цього часу написано багато робіт, які висвітлюють поняття жанру, проте загального визначення цього терміну досі немає. У даній статті за основу покладено дефініцію жанру зі «Словника лінгвістичних термінів» професора О. С. Ахманової [1, с. 148], яка інтерпретує жанр як різновид мови, визначений ситуацією і метою вживання. Політичний дискурс є складним комунікативним явищем, метою якого є боротьба за владу способом формування суспільної думки, яке включає текст як вербалізований результат мовлення, контекст – ситуативний і соціокультурний, а також спеціальні мовні засоби, які відповідають цілям і завданням дискурсу [3, с. 182–186]. Розгляньмо детальніше жанрову своєрідність політичного дискурсу.

Поняття жанру має особливе значення для визначення характеристик політичного дискурсу. У більшості вітчизняних концепцій жанру, поданих І. А. Тортуновою, А. П. Чудиновим, Е. І. Шейгал, основоположним є визначення, дане М. М. Бахтіним, згідно з яким жанр являє собою стійкий тип висловлювання, вироблений у певній сфері використання мови [2, с. 263]. За М. М. Бахтіним, висловлювання слід вважати основною одиницею

мовного спілкування, тоді як використання мови здійснюється у формі окремих конкретних висловлювань (усних або письмових). Ці висловлювання відображають специфічні умови і цілі кожної області дискурсу не тільки свої змістом, а й мовним стилем, тобто відбором словарних, фразеологічних і граматичних засобів мови [2, с. 159].

Усі жанри політичного дискурсу Е. І. Шейгал пропонує об'єднати в три групи залежно від їх тематики:

- Першу групу складають жанри, що мають важливе офіційне значення та пояснюють офіційні події в історії країни або всього світу. До них відносяться інавгураційні промови і радіозвернення. До цієї ж групи можна віднести жанр «переможна промова», тобто промова кандидата, який переміг на виборах [9]. На відміну від інавгураційної промови, переможна є більш насиченою емоційно, оскільки містить першу, негайну реакцію кандидата в президенти. Саме в ній він ділиться з аудиторією своєю радістю від перемоги і ще раз підкреслює, що все обіцяне під час передвиборної кампанії обов'язково буде втілено в життя. У фокусі загальної уваги знаходиться не зміст виступу переможця, а його реакція на результати виборів. Не вдаючись у подробиці, політик підсумовує всі свої обіцянки, озвучені під час передвиборної кампанії. Крім того, перед ним стоїть завдання висловити подяку всім тим, хто підтримував його, голосував за нього і просто вірив у його перемогу [7, с. 10–11].
- Друга група представлена жанрами, що носять інформаційно-описовий характер. До них належать партійні програми, маніфести, парламентські дебати, доповіді лідерів партій на конференціях, політичні документи. Крім того, вона пов'язана з засобами масової інформації та громадською сферою. Сюди відносимо зустрічі з громадянами та політичні форуми [1, с. 294].

- До третьої групи належать жанри, що представляють політику як боротьбу за владу, свободу або права [7, с. 11]. До них відносимо різноманітні гасла, передвиборні дебати, публічні промови. Жанр публічного мовлення має більш глибоку історію. Він був більш поширений в епоху античності і був пов'язаний з філософією, політикою, культурою та освітою людей. До використання цього жанру вдаються до сих пір, особливо коли йде боротьба за політичний вплив у тих чи інших регіонах світу і галузях людського життя.

А. П. Чудінов, мовознавець, який працює в галузі політичного дискурсу, дотримується такого ж поділу на жанри, проте додає ще групу інформаційних жанрів за тематичним критерієм, в яку входять результати роботи ЗМІ [6, с. 38-39].

З іншого боку, жанри політичного дискурсу можуть бути схарактеризовані за формою. При зіставленні усного та писемного політичного дискурсу виділяють:

- жанри усного мовлення (виступ на мітингу, доповідь, дебати, інтерв'ю тощо);
- жанри письмової мови (програма, листівка, газетна стаття, лист політичному лідеру, історична довідка тощо) [4, с. 78-87].

При зіставленні монологічного та діалогічного дискурсу виділяють:

- монологічні жанри (радіозвернення, стаття в газеті тощо);
- діалогічні жанри (дискусія, переговори тощо) [5, с. 54].

За обсягом інформації серед жанрів політичної комунікації розрізняють [5, с. 54]:

- малі жанри (гасло);
- середні жанри (виступ на мітингу або в парламенті, листівка, газетна стаття);
- великі жанри (партійна програма, політична доповідь).

Отже, послуговуючись роботам М. М Бахтіна, І. А. Тортунної, А. П. Чудинова, Е. І. Шейгал робимо висновок, що існують чотири основних жанри політичного дискурсу: жанри, що мають важливе офіційне значення, носять інформаційно-описовий характер, представляють політику як боротьбу за владу, свободу або права та є результатом роботи ЗМІ.

Список використаної літератури

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – М.: КомКнига, 2007. – 576 с.
2. Бахтин М. М. Проблема речевых жанров / М. М. Бахтин // Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1986.
3. Клименко І. Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу / І. Клименко // Лінгвістичні студії: Збірник наукових праць Української преси. Вип. 19. – 2009. – С. 182–186.
4. Тортуннова І. А. К вопросу о жанровой классификации политических PR-текстов / И. А. Тортуннова // Язык, сознание, коммуникация. – М.: МАКС Пресс, 2006. Вып. 32. С. 78–87.
5. Чудинов, А. П. Политическая лингвистика: учебное пособие / А. П. Чудинов. – М.: Флинта: Наука, 2006. – 256 с.
6. Чудинов А. П. Дискурсивные характеристики политической коммуникации / А. П. Чудинов // Политическая лингвистика. – М., 2012. №2(40).
7. Шейгал, Е. И. Семиотика политического дискурса / Е. И. Шейгал. – Волгоград, 2000. – 440 с.
8. Fairclough N. Genres in Political Discourse / N. Fairclough // Concise Encyclopedia of Pragmatics. – Oxford : Elsevier Science Ltd., 2009. – P. 293-298.

9. Politics English-Russian Dictionary // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://politics_en_ru.academic.ru/41660/victory_speech.a

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ СТОРІН ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ В ТЕКСТАХ НОВИН

Abstract

The article highlights the peculiarities of representing the Victim and Aggressor in media discourse. Particular language units are used in the news discourse to present the whole nation as the Victim of the military conflict. The relations between the Victim and the Aggressor are presented as asymmetrical reflecting a scenario based on the notion of the unequal position of two participants in the conflict – passive or active, dominant or subordinate. Depicting the victim as the passive participant provides a special pragmatic effect, since such a representation of reality transmits information about the need for military intervention for the nation as a victim can not protect itself.

Keywords: *the news discourse, the military conflict, the Victim, the Aggressor.*

Зростання інтересу вчених до процесу міжкультурної комунікації, шляхів подолання конфліктів як на рівні міжособистісних відносин, так і на міжнародному рівні обумовлює актуальність даної розвідки. Вивчення конфліктів, зокрема військових, є своєчасним, оскільки дискурсивна діяльність у сфері політичного спілкування в ситуації військового конфлікту передбачає використання певних мовних засобів, стратегій і тактик з метою висвітлення національних або між етнічних проблем, формування громадської думки, а також маніпулювання суспільною свідомістю. Дослідження особливостей вербалізації ситуації військового конфлікту, його сторін, комунікативних стратегічних ліній поведінки політиків дає можливість виявити етнокультурну специфіку комунікативної поведінки, а також лінгвістичні засоби її реалізації[3; 4, с. 204]. Тексти новин про військові

конфлікти мають риси конфліктного дискурсу який створює конфліктогенну версію реальності у ЗМІ [1, с. 25].

Дискурс, що описує воєнні події, виконує не тільки інформаційну, але й інтерпретуючу функцію, оскільки він моделює знання про події та відображає при цьому сприйняття війни мовцем. Функція інтерпретації впливає на вибір медіатехнологій та мовних засобів на позначення конфлікту. Ця функція також реалізується за рахунок образів, які створюються в тексті новин. Військові дії та учасники конфлікту описуються за допомогою когнітивної моделі «Казка про справедливу війну», яка має на меті морально виправдати військовий конфлікт. Ця модель визначає конкретний набір учасників: Герой-Захисник, Жертва, Агресор. Дані образи засновані на архетипних уявленнях про норми поведінки кожного учасника конфлікту, на системі уявлень про ворога, захисника, жертву, яка характерна для певного соціуму.

Загальна схема сюжету, виділена Дж. Лакоффом, зводиться до того, що злочин скоюється Агресором, Герою нічого не залишається, окрім як піти на війну з ворогом. Можливі різні трактування метафоричного сюжету: або Герой захищатиме сам себе, або він буде захищати Жертву. Залежно від цього реалізується або сюжет про самозахист (the Self-Defense Scenario), або сюжет про порятунок (the Rescue Scenario) [5, с. 247; 6].

Недостатньо уваги приділяється дослідженню таких лексичних засобів опису війни, як гіпонімів та гиперонімів, абстрактних і конкретних іменників, певних лексико-семантичних груп. Синтаксичні, морфологічні способи подання сторін конфлікту також залишаються поза увагою. Метою даної статті є виявлення способів вербалізації Жертви та Агресора на лексичному і морфосинтаксичному рівнях у британському новинному інтернет дискурсі.

Часто серед засобів відображення військового конфлікту використовуються одиниці, які позначають або й викликають певні емоції у реципієнта. Слова емотиви трактують як мовні одиниці, в семантичній структурі яких міститься семантична ознака, завдяки якій ці одиниці

адекватно вживаються всіма носіями мови для вираження емоційного ставлення або стану мовця [2, с. 24-25]. Саме емотиви є тими лексичними одиницями, які здійснюють вплив на сприйняття повідомлення читачами та допомагають засудити або виправдати збройні конфлікти та дії їх учасників.

Сторона, на яку нападають, в текстах новин представлена як Жертва. Дана роль є ізоморфною на сучасному етапі для моделі «Казки про справедливу війну». Ця роль характеризується універсальними семантичними особливостями, а також і культурно-специфічними. В образі Жертви домінує ідея невинності і беззахисності, що реалізується одиницями різних рівнів мови. Для Агресора притаманні ідеї жорстокості, руйнування тощо. На лексичному рівні в новинному дискурсі використовуються одиниці, які містять компонент 'невинність': мирне населення (*civilians*), невинні жителі (*innocentcitizens*) [7, с. 183].

На морфосинтаксичному рівні ідея невинності Жертви реалізується словосполученнями з дієсловами *tosave, toliberate, tofree*, напр., *Pakistani soldiers have freed a North American family of five who were being held hostage by the Afghan Taliban.They were rescued after a US tip-off during an operation near the Afghan border, the Pakistani army said*[BBC 12.10.2017]. Висловлювання з такими словосполученнями імплікують ідею беззахисності та невинності Жертви, при цьому постраждалий народ зображується як такий, що утискається і не може себе захистити.

Використання словосполучень з дієсловами *help, liberate, save, free, defend*, імпліцитно передає інформацію про беззахисність, а отже, і про невинність Жертви. До лексичних засобів відображення ідеї невинності Жертви зараховують одиниці, які містять на рівні фонового компонента сему 'слабкість', 'беззахисність': *child /children, women,elderlypeople*, напр, *If successful, Paolo Pinheiro said, the SDF offensive on Raqqa "could liberatethe city's civilian population from the group's oppressive clutches, including Yazidi women and girls, whom the group has kept sexually enslaved for almost three years as part of an ongoing and unaddressed genocide"*[BBC 14.06.2017].

Для предствлення народів, які страждають у ході військових конфліктів і співвідносяться з Жертвою використовуються культурно й ідеологічно марковані одиниці, котрі апелюють до загальнолюдських і національних цінностей, відображаючи ідею невинності. До таких лексем в першу чергу належать лексеми з семантичним ядром 'свобода' (*freedom, free*) та слова, що описують позбавлення волі – *torture, chamber, persecution*.

Для відображення взаємин між країною-жертвою і країною-агресором використовуються одиниці з соціально маркованим компонентом (*liberate, help, makefree, givestrength, transform, disarm* тощо), *The US said any Palestinian unity government would need to recognise the State of Israel, disarm "terrorists", and commit to peaceful negotiations* [BBC 1.11.2017]. При цьому суб'єкт, що займає більш високе положення, виступає як активний, виявляє волю, а суб'єкт, що займає нижчеположення, лише погоджується з волею іншого.

Основоположним універсальним принципом представлення сторони Агресора є антонімічні засоби опису по відношенню до Захисника. Захисник і Агресор у текстах новин зображаються як образи, розташовані на протилежних точках однієї осі цінностей. За таким принципом конструюється образ Агресора в новинному інтернет дискурсі.

Таким чином, при характеристиці народу-жертви в новинному дискурсі використовується особлива лексика, що позначає асиметричні відносини між Жертвою та Агресором, відображаючи сценарій, який спирається на уявлення про нерівне положення двох учасників конфлікту – пасивне або активне, домінуюче або підпорядковане. Пасивне положення з боку Жертви має особливий прагматичний ефект, оскільки таке подання реальності передає інформацію про необхідність військового втручання, адже Жертва не може сама себе захистити.

References:

1. Кокконен Е. И. Динамика конфликта через призму заголовков региональных СМИ / Е. И. Кокконен // Вестник Новгород. гос. ун-та им. Ярослава Мудрого. – 2013. – Т. 1, № 73. – С. 24–27.
2. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В. И. Шаховский. – М. : Книж. дом «Либроком», 2009. – 208 с.
3. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса / Е. И. Шейгал. – М. : Гнозис, 2004. – 324 с.
4. Шкуратова Е. А. Коммуникативные стратегии и тактики передачи сообщений о военном конфликте / Е. А. Шкуратова // Вестник КемГУ. – 2013. – Т. 2. № 2 (54). – С. 204–209.
5. Hiebert R. Public Relations and Propaganda in Framing the Iraq War: A Preliminary Review / R. Hiebert // Public Relations Review. – 2003. – Vol. 29, № 3. – P. 243–255.
6. Lakoff G. Metaphor and War: The Metaphor System Used to Justify War in the Gulf / G. Lakoff // Режим доступа: <https://georgelakoff.files.wordpress.com/2011/04/metaphor-and-war-the-metaphor-system-used-to-justify-war-in-the-gulf-lakoff-1991.pdf>
7. Lule J. War and its metaphors: news language and the prelude to war in Iraq, 2003 / J. Lule // Journalism Studies. – 2004. – Vol. 5, № 2. – P.179–190.

**СТРУКТУРНІ ТА СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БЕЗАРТИКЛЕВИХ
ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІА-
ДИСКУРСІ**

Abstract

The article deals with the aspects of researching the structural and semantic peculiarities of English prepositional phrases without article, which are defined on the basis of English magazine discourse, taking in the consideration the structure of the articles and analysis of the English prepositional phrases without article.

Keywords: *prepositional phrases without article, media discourse, mass media.*

Безартиклеві прийменникові звороти функціонують у мовленні як семантичний комплекс, а отже вони характеризуються стійкістю. Так як безартиклеві прийменникові звороти мають свою структуру зі своєю семантикою та формою, то сюди включаємо прийменник, іменник та нульовий артикль, які є їхніми складниками. В структурі безартиклевих прийменникових зворотів прослідковуються лінійні відношення, завдяки яким виникає взаємодія в мовленнєвому ланцюгу. Іменник є основою БПЗ, а при взаємодії з артиклем та прийменником віддзеркалює різні сторони сприйняття світу та явищ, котрі допомагають визначати важливість поданої інформації.

Семантика конструкцій не складається лише зі значень, а вимагає взаємозв'язку граматики, семантики й прагматики, що й формує їх як одиниці з власним конструктивним значенням. Конструкції, наслідуючи одна одну, утворюють систему, де характеристики більш абстрактних одиниць уподібнюються більш конкретним [8], які носій мови застосовує в подальшому в своїй мовній та розумовій діяльності.

БПЗ є конструкціями з узагальненою семантикою, що сприяє їх аналізу в аспекті їхнього вживання в дискурсі, який є комплексним феноменом, що поєднує соціальне конструювання дійсності та форми вияву знань [1, с. 5; 2, с. 182]. Медійний дискурс виявляється підґрунтям для вивчення БПЗ, що позначають міжреферентні відношення осмисленої дійсності. Враховуючи канал зв'язку (аудитивний, візуальний тощо), медійний дискурс розглядають як опосередковану технічними засобами сукупність та взаємодію процесів і результатів колективної мовленнєвої діяльності [3, с. 5; 4, с. 8].

На сьогодні визначаються такі іменники як конкретні та абстрактні, злічувані та незлічувані, в той час як артикль вказує на означеність та неозначеність. Проте існує проблема, з якою стикаються дослідники, адже відсутні конкретні правила вживання артикля та іменника, тому о іменники бувають конкретні та абстрактні, а артикль являється показником означеності. Субстантиви поділяються на злічувані та незлічувані. Через відсутність конкретних правил поділу визначаємо субстантиви, які набувають форми злічуваності та незлічуваності від контексту. Безартиклевість (bareword) трактують з одного боку як відсутність артикля, а з іншого як нульовий артикль. Безартиклеві форми іменника можуть представляти стан мовця (disgrace, amusement, love), взаємодію між мовцями, а також діяльність великої кількості людей (history, reality) [6].

Означений артикль є ідентифікатором, тобто вказує на інформацію, сприйняту суб'єктом органами чуття на основі вже давно або нещодавно відомих фактів або знань, здобутих у минулому [5, с. 20]. Фрази з означеними іменниками мають на меті підкреслити, що у попередньому висловлюванні або абзаці вже була необхідна інформація, достатня для ідентифікації референта як відомого адресатові [7, с.312], або ж інформація вже неодноразово була представлена публіці, напр., *Hours after Trump made his comments at his golf club in Bedminster, N. J., North Korea said it was "examining" a strike on American forces on the Pacific island of Guam* (The New York Time 21.08.2017).

БПЗ існують як одиниці зі своєю структурою та значенням, які відбиті в свідомості мовців. Семантика БПЗ включає в себе такі складові: ситуативну, категоріальну та конструкційну. За допомогою БПЗ досліджуються структури, які віддзеркалюють відношення в системі знань і формуються в процесі пізнання дійсності і представлений образ-схемами, які формуються в процесі щоденної діяльності та повторюваних дій людини з навколишнім світом.

Образ-схеми є невід'ємною складовою у процесі мовлення, адже у свідомості мовців вони з'являються першими і в подальшому формують мовне значення. Образ-схеми включають в себе різні способи сприйняття дійсності: тактильного, візуального, адитивного та кінестетичного. Відповідно до процесів орієнтації людини в світі та процесі обробки отриманої інформації всі базові образ-схеми об'єднані в групи. Їх є чотири: динамічні, топологічні, просторово-моторні та перцептивні [9].

Динамічні зображають відношення сили та руху (ШЛЯХ, ЦИКЛ, ВЕРТИКАЛЬ). БПЗ у журнальному дискурсі активують топологічні образ-схеми, відбиваючи відстань від мовця до об'єкта або напрямок погляду (ВВЕРХ-ВНИЗ, СПРАВА-ЗЛІВА, ДАЛЕКО-БЛИЗЬКО), напр., *We have no education and no job prospects in Rakhine," he said, sitting in front to his shelter in the Balukhali refugee camp in Bangladesh* (TheNewYorkTimes 01.01.2018). Конструкція *in front to* відображує відстань від мовця до об'єкта, яким в наведеному прикладі є слово *shelter*); просторово-моторні образ-схеми, відображаючи етапи маніпулювання різними фізичними об'єктами (ПОВЕРХНЯ-КОНТЕЙНЕР-ВМІСТ), напр., *There are produce green houses, broccoli fields, drones to distribute chemicals, a near-finished dumpling factory, and a one- million-henegg factory slated to triple in size – large enough to justify a temperature- sensitive robot to automatically cull dead birds* (National Geographic USA. February 2018). В поданому прикладі конструкція *in size* подається як засіб зображення розміру або об'єму, в який вміщується той чи інший об'єкт за розміром, *triple in size* виступає контейнером, а *green houses, broccoli fields,*

drones to distribute chemicals, a near-finished dumpling factory, and a one-million-henegg factory є вмістом контейнера. Перцептивні образ схеми описують зміну образів з різної відстані, напр., *It is three days into January, and we are alone on an endlessly flat expanse surrounded by 360 degrees of pale blue horizon, not a cloud, not a tree in sight* (National Geographic USA. August 2016). Тут мова йде про об'єкт, якого немає в полі зору, а конкретніше *not a cloud, not a tree*, тобто ні хмаринки, ні дерева на певній відстані не було.

У складі БПЗ іменники вказують на рівні категоризації. Семантика БПЗ включає три компоненти: ситуативний, узагальнений, категоріальний та конструкційний. Вживання БПЗ в англomовному журнальному дискурсі забезпечує зв'язність окремих членів речення та абзаців, а також вказує на відношення між референтами зображуваної у тексті ситуації.

Список використаної літератури

1. Дудолодова О. В. Динаміка мовної репрезентації гендера в англійському публіцистичному дискурсі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. В. Дудолодова. – Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2003. – 18 с.

2. Дьякова Е. Г. Массовая коммуникация и проблема конструирования реальности: анализ основных теоретических подходов / Е. Г. Дьякова, А. Д. Трахтенберг. – Екатеринбург: Уро РАН, 1999. – 129 с.

3. Желтухина М. Р. К вопросу о механизме реализации суггестивности в масс-медиальном дискурсе / М. Р. Желтухина // Известия Волгоградского государственного педагогического университета. Серия Филологические науки. – 2002. – № 1. – С. 34–40.

4. Житнікова К. В. Фразеологічні одиниці в англomовній терміносистемі менеджменту та маркетингу: семантико-прагматичний аспект (на матеріалі журналу “Journal of World Business”): дис. канд. філол. наук: 10.02.04 / Житнікова Катерина Володимирівна; Київськ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2008. – 360 с.

5. Рейман Е. А. Английский артикль. Коммуникативная функция / А. Рейман. – Л.: Наука, 1988. – 117 с.

6. Талавіра Н. Когнітивно-дискурсивні функції англомовних безартиклевих прийменникових зворотів : стратегія апеляції до чуттєвого задоволення / Н. Талавіра // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія Філологічні науки (мовознавство). – 2013. – Вип. 118. – С. 296–300.

7. Charolles M. Associative anaphora and its interpretation / M. Charolles // Journal of Pragmatics. – 1999. – Vol. 31, № 3. – P. 311–326.

8. Kreyer R. The Nature of Rules, Regularities and Units in Language. A Network Model of the Language System and of Language Use / R. Kreyer. – Berlin, Boston: Mouton de Gruyter, 2014. – 292 p.

9. Mandler J. M. How to build a baby : III. Image schemas and the transition to verbal thought / J. M. Mandler // From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics. – Berlin, N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. – P. 137–163.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ (НА МАТЕРІАЛІ КРИМІНАЛЬНИХ РОМАНІВ ДЖОНА ГРІШЕМА)

На сучасному етапі розвитку лінгвістики надзвичайною популярністю користується політичний дискурс. Однак досі практично нерозробленою залишається теорія судового дискурсу. Однією з актуальних проблем сучасної лінгвістики зараз є дослідження жанрової специфіки судового дискурсу: визначення принципів диференціації жанрів судової комунікації, їх характеристика, аналіз особливості їх взаємодії в межах одного дискурсу.

Ключові слова: *Судовий дискурс; мовна та стилістична репрезентації; комунікативна ситуація.*

Судовий дискурс (СД) – носій як експліцитної, так і імпліцитної інформації, причому інформаційні потоки в ньому є нормативно визначеними та процесуально контрольованими, що дозволяє всебічно дослідити явище, яке стало предметом судової суперечки, сформуванню про нього об'єктивне уявлення та схвалити правильне рішення. Відхилення від норм організації комунікативного процесу в судовому засіданні призводять до мовленнєвих аномалій та юридичних помилок [1, с.170].

Предметно-логічна будова СД визначає його складну композиційну та лінгвостилістичну структуру. Кожен протокол засідання має типову чотирьохрівневу структуру:

1. Ідентифікація справи,
2. Мовне представлення фактів справи,
3. Обговорення справи,
4. Винесення вироку суду [3].

Композиція СД визначає його лінгвостилістичну репрезентацію. Запропонована стаття демонструє мовностилістичну й композиційну

інтерпретацію СД на прикладі уривку з роману Джона Грішема “The Appeal”, де відбувається виголошення вироку суду:

«... “Good afternoon,” he said quickly. It was almost 5:00 p.m. “I have been informed by the jury that a verdict has been reached.” He was looking around, making sure the players were present. “I expect decorum at all times. No outbursts. No one leaves until I dismiss the jury...»

«... “Have you reached a verdict?” Judge Harrison was asking.

“Yes, Your Honor, we have,” the foreman said.

“Is it unanimous?”

“No, sir, it is not.”

“Do at least nine of you agree on the verdict?”

“Yes, sir. The vote is 10 to 2.”

“That's all that matters.” ...»

«...In a slow, loud voice, Judge Harrison read: “Question number one: “Do you find, by a preponderance of the evidence, that the groundwater at issue was contaminated by Krane Chemical Corporation?” After a treacherous pause that lasted no more than five seconds, he continued, the answer is “Yes.” ...»

«... “Question number two: “Do you find, by a preponderance of the evidence, that the contamination was the proximate cause of the death or deaths of (a) Chad Baker and/or (b) Pete Baker?” Answer: “Yes, for both.” ...»

«...”Question number five: “Do you find, by a preponderance of the evidence, that the actions of Krane Chemical Corporation were either intentional or so grossly negligent as to justify the imposition of punitive damages?” Answer: “Yes.” ...»

«...When Judge Harrison finally announced, “We are adjourned,” a mob raced from the courtroom. ...»[4]

Наведений вище уривок представляє четвертий компонент композиції СД, а саме винесення вироку суду, що визначаємо як вирішальне рішення, яке, відповідно до ч.2 ст.3 Конституції США, здійснюються без участі професійного судді (суддів), а за рішенням суддів присяжних.[5]

Судова справа не може бути завершеною без прийняття й оголошення рішення суду. Це стисле формулювання, стандартизоване за характером і мовною репрезентацією. Але, так як в американській судовій системі присутні присяжні, перед безпосереднім виголошенням вироку, суддя спілкується з ними, дізнаючись, яке рішення вони прийняли. Зазвичай використовується Present Perfect Passive, або Present Perfect: «*Have you reached a verdict?*», «*I have been informed*», «*A verdict has been reached*», «*We are adjourned*». Пасивний стан дозволяє представити очікувану від адресата дію не як його обов'язок, а як загальноприйняте правило, подати спонукання не як дію, яку повинен здійснити адресат, а як таку, що буде здійснена незалежно від нього [2]. Отже, основною причиною використання пасивних конструкцій у СД є ланцюгова модель викладу, що слугує для переліку фактів справи, а також при наведенні аргументів та доказів.

Рішення присяжних може бути не одноставним, в такому випадку оголошення вердикту супроводжується похідними питаннями судді. Питання обов'язково нумеруються за загальною структурою – питання і номер: «*Question number one/two/three*». Саме запитання починається найчастіше з конструкції «*Do you find...*». Найчастіше рішення подається зі словом *held* або словосполученням *the court held* на початку речення: «*The court held that in the case of the contract (...) was reversed*».

Таким чином, викладене дає підстави дійти висновку, що в американському судовому дискурсі репрезентація вироку суду здійснюється за допомогою пасивних конструкцій, які використовуються з тактичною метою спонукання. Перспективою дослідження є аналіз реалізацій у судовому дискурсі директивної мовленнєвої стратегії в різних комунікативних ситуаціях, наявних у судовому процесі.

References

1. Доценко О. Л. Пресупозиція як складова комунікативно-прагматичної структури судового дискурсу / О. Л. Доценко // [Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія](#)

- [10: Проблеми граматики і лексикології української мови.](#) - 2011. - Вип.7. – С.164-170.
2. Кобзева О.О. Прийоми та засоби директивної мовленнєвої стратегії судді в американському судовому засіданні / О.О. Кобзева. – Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2015. – № 1155. – С. 97-102.
 3. Коваль Н. Є. Мовні засоби аргументації в юридичному дискурсі (на матеріалі англомовних законодавчих та судових документів) : Дис. кандидата філол. наук: 10.02.04 /Коваль Наталія Євгенівна. – Одеса, 2007. – 180 с.
 4. Grisham J.R. – Режим доступу: <https://www.8novels.net/thrillers/u6466.html>
 5. US Constitution. – Режим доступу : USConstitution.net. 3 Jan. 2011. 27 Feb. 2011

Olesia Tsivinska

Zhytomyr Ivan Franko State

University

Research supervisor: Y.M.Nidzelska,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor

ТЕРМІНОЛОГІЧНА НАСИЧЕНІСТЬ АНГЛОМОВНОГО ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ

Abstract

The topicality of the research is determined by the growing interest to the linguistic communication in the Internet as the important component of human activity in the XXI century.

Keywords: *Internet discourse, communication, terminological saturation, linguistic.*

Розвиток інформаційних технологій ХХ – ХХІ століть дав могутній поштовх для виникнення нових способів комунікації, що значно відрізняються від традиційних, результатом чого є перетворення мережі Інтернет з величезного сховища даних на потужний засіб спілкування, що нівелює часові, просторові, гендерні, соціальні та інші обмеження та стає невід’ємною частиною еволюції цивілізації, проникаючи в усі сфери нашого життя. На сьогоднішній день можна говорити про нове для лінгвістики поняття – Інтернет-дискурс, і про новий напрямок в лінгвістиці – Інтернет-лінгвістику [3: 228].

Метою даної статті є виявлення і систематизація основних особливостей термінологічної насиченості Інтернет-дискурсу.

Зазначена мета роботи передбачає виконання наступних **завдань**:

1) визначити поняття «дискурс» і його місце в комунікативному середовищі; 2) дослідити жанрову специфіку Інтернет-дискурсу; 3) виявити та систематизувати лексичні особливості комп'ютерного спілкування на базі різних жанрів Інтернет-дискурсу; 4) визначити особливості вживання термінів в англійському Інтернет-дискурсі з урахуванням прагматичних чинників.

Популяризація та розвиток он-лайн спілкування, а також підвищений інтерес до вивчення Інтернет-дискурсу зумовлює **актуальність** дослідження.

О.М. Галічкіна трактує поняття «Інтернет-дискурс» як багатожанровий, функціональний різновид публічного монологічного та діалогічного мовлення, що характеризується цілою низкою специфічних комунікативних засобів. Своєрідність мовного спілкування учасників комп'ютерної комунікації полягає в комбінації лексичних одиниць, що відносяться до різних стилів, утворених відповідно до прагматичних установок і цілей спілкування в комп'ютерній мережі [1: 17].

Щодо особливостей лексичного рівня в англійському Інтернет-дискурсі вчені відзначають передусім широке вживання розмовної лексики та діалектизмів, скорочень, акронімів, розмовних часток та термінів.

За І.С. Квітко, термін – це слово чи словесний комплекс, що співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки), які вступають у системні стосунки з іншими словами та словесними комплексами й утворюють разом з ними в кожному окремому випадку та в певний час замкнену систему, котра вирізняється високою інформативністю, однозначністю, точністю та експресивною нейтральністю [4: 21].

Для подальшого нашого дослідження ми обрали жанри з високим та середнім рівнями інтерактивності, а саме: чати, соціальні мережі, блоги та мікроблоги.

Для нашого наукового дослідження нами були обрані найбільш популярні чати 2017 року: badoo, Enterchatroom, 321Chat.com, Zobe. Також ми обрали соціальні мережі з найбільшою, середньою та низькою кількістю відвідувачів на місяць за даними 2017 року, а саме: Facebook – 2.070.000.000, Instagram – 800.000.000, ask.fm – 160.000.000, VK – 97.000.000.

Детальний аналіз отриманої інформації дозволяє стверджувати, що використання термінологічно насиченої лексики достатньо поширене в даних жанрах Інтернет-дискурсу. За нашими спостереженнями під час спілкування двох або більше осіб найбільш поширене використання термінів в таких галузях:

- Комп'ютерна: (password, customer, data center services, mobile VPN);
- Політична: (democracy, parliament, cabinet, local authority, election);
- Професійна: (teleworker, freelance, promotion, flexitime, shift, team);
- Спортивна: (photofinish, playoff, World Cup, doping, weight lifting);
- Культурологічна: (bibliography, couplet, poetry, drama, genre, pop art);
- Військова: (artillery, investment, strategy, battle, axe, rank, partisan).

У відсотковому співвідношенні використання термінів у вищезазначених галузях подано на рисунку 1.

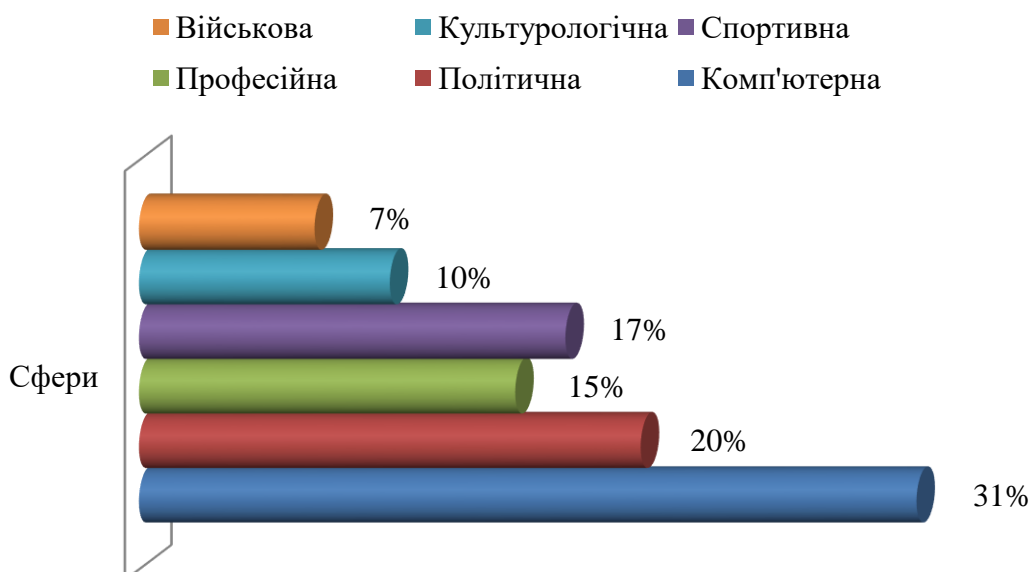

Рис. 1. Відсоткове співвідношення частоти вживання термінів із різних сфер в чатах та соціальних мережах

Детальний аналіз вищезазначених чатів та соціальних мереж дозволяє вирахувати термінологічну насиченість даних жанрів Інтернет-дискурсу. Під термінологічною насиченістю розуміємо частку термінологічних слововживань серед повнозначних слів, яка виражається у відсотках та оцінюється з достовірністю 95% [5: 18].

Термінологічна насиченість жанрів Інтернет-дискурсу з високим рівнем інтерактивності вираховувалась за формулою запропонованою науковцем С. Вовчанською: $\rho = \frac{\Sigma_{\text{Т-В}}}{\Sigma_{\text{П. С-В}}} * 100\%$, де ρ – термінологічна насиченість тексту; $\Sigma_{\text{Т-В}}$ – множина терміновживань у тексті; $\Sigma_{\text{П. С-В}}$ – множина повнозначних слововживань у тексті [2: 177].

За результатами нашого дослідження термінологічна насиченість чатів та соціальних мереж складає 17%.

Серед жанрів Інтернет-дискурсу з середнім рівнем інтерактивності ми обрали найбільш популярні блоги та мікроблоги 2017 року, а саме: Smart Passive Income, Copyblogger, Gary Vaynerchuk, NBFIT, HappyFitMama, A Cup of Jo, Techcrunch, Boingboing, Huffpost, Digital Photography School, Cute Overload.

Наше дослідження показало, що в блогах та мікроблогах найчастіше вживаються терміни з таких сфер як:

- Природнича: (biosphere, global warming, ozone layer, e-waste);
- Музична: (maestro, chant, orchestra, flute, tempo, forte, animato, solo);
- Фінансова: (distributor, corporation, sister company, dividend, inflation);
- Комп'ютерна: (laptop, PDA, operating system, tool, database, freeze);
- Медична: (intern, midwife, transplant, invasive procedure, radiotherapy).

У відсотковому співвідношенні частота вживання термінів із вищезазначених сфер, подані на рисунку 2.

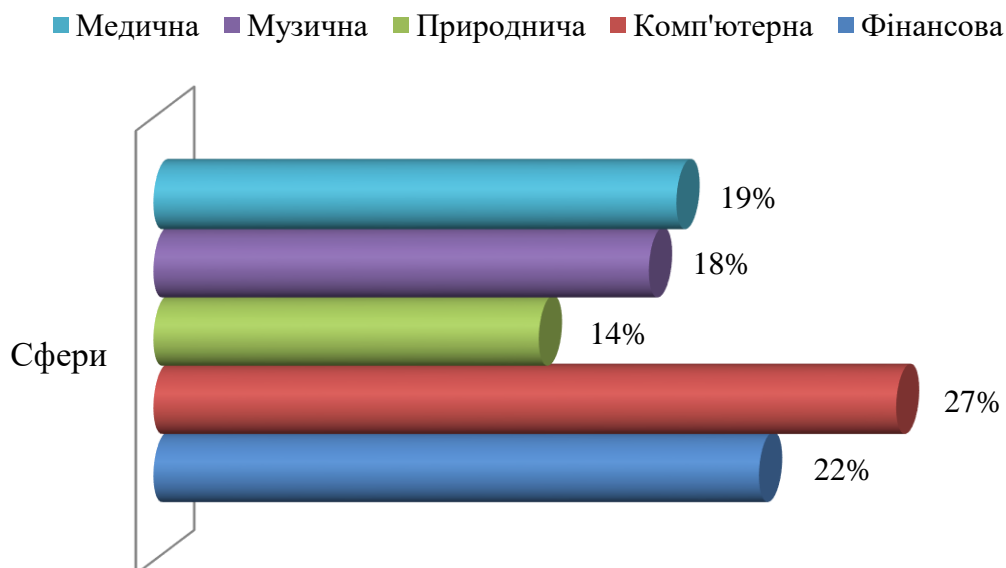

Рис. 2. Відсоткове співвідношення частоти вживання термінів із різних сфер в блогах та мікроблогах

За формулою С. Вовчанської термінологічна насиченість жанрів Інтернет-дискурсу з середнім рівнем інтерактивності складає 21%. Даний показник вищий на 4% ніж показник термінологічної насиченості жанрів Інтернет-дискурсу з високим рівнем інтерактивності.

Аналіз предмету нашого дослідження, дозволив зробити висновок, що використання термінів в Інтернет-дискурсі виконує наступні функції:

- контактну (створення атмосфери обопільної готовності передавати та сприймати інформацію);
- інформативну (забезпечення спілкування та обміну інформацією між представниками різних країн та національностей, носіїв різних мов);

- соціальну (адресант отримує своєрідне соціальне відображення власної особи);
- стимулюючу (спонукання співрозмовника до певних дій);
- регулятивну (організація свого спілкування залежно від мети, яку ставить перед собою адресант);
- експресивну (намагання комунікантів передати і зрозуміти емоційні переживання один одного).

Використання термінів та термінологічних сполучень обирають самі мовці згідно зі своїми комунікативними цілями та залежно від комунікативної ситуації.

Перспектива подальших досліджень полягає в одержанні нових знань про прагматичні особливості термінологічної насиченості англійського Інтернет-дискурсу. Результати дослідження є певним внеском у розробку проблеми вивчення прагматичного аспекту мовленнєвої комунікації, що розширює знання про природу висловлювання як одиниці мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Байчибаев А.Ф. Интернет-дискурс как особая разновидность дискурса / А.Ф. Байчибаев // Научный Форум. – К.: Кубанский государственный университет, 2012. – №3. – С. 15-18.
2. Вовчанська С.І. Німецька фахова мова маркетингу: структурно-семантичний, лінгвопрагматичний та функціональний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / С.І. Вовчанська. – Івано-Франківськ, 2014. – 395 с.
3. Гудзь Н.О. Интернет-дискурс – невід’ємна складова сучасної комунікації / Н.О. Гудзь // ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Ж.: ЖДУ ім. Івана Франка, 2013. – №70. – С. 228-232.
4. Квитко И.С. Термин в научном документе / И.С. Квитко. – Львов: Высшая школа, 1976. – 128 с.

5. Циткина Ф.А. Терминология и перевод (к основам сопоставительного терминоведения) / Ф.А. Циткина. – Львов: Высшая школа, 1988. – 153с.

**ENGLISH MUSICAL DISCOURSE: STYLISTIC REPRESENTATION OF
HUMANISTIC MATTERS INSIDE A SONG**

Abstract

Following the rapid growth of the interest in commercial music that marked the post-war background of the joyful 50's, hippest bohemian individuals who belonged to the industry instantly took over the role of media culture messiahs aiming to communicate with the target audience by delivering their challenging messages and ideas via their lyrics. Figurative language and stylistic devices employed in song texts were utilized as literary backup for disclosing the critical ills and downsides of society. This social and cultural phenomenon unprecedentedly launched the consistent and smooth advancement of English musical discourse in terms of stylistic abundance and sharp purposefulness.

Keywords: *English musical discourse, song texts, stylistic devices, lyrics, figurative language*

The application of stylistics in literature, in particular lyric poetry, has been one of the leading domains of interest of many linguists who have been centering on its in-depth research in order to contribute to the proper understanding of this sophisticated process. A British scholar Gilles Fauconnier attempted to construe applied stylistics using mental spaces theory [1] while Michael Burke views this branch of linguistics as a study requiring a deductive approach, meaning that the stylistics inside each literary work has to be regarded separately according to its two main functions in the text: meaning and comprehension expression [2]. Such a broad spectrum of approaches and investigations into this scientific matter may account for the tremendous incidence of applied stylistics over the last decades,

mainly in mainstream culture. Being a medium through which most urgent humanistic problems are conveyed, stylistic devices have gone far beyond linguistic boundaries and become an integral part of the concept of English musical discourse. And considering the immense range of these problems as well as their challenging nature, figurative language can be referred to as a special instrument bridging literary elitism with the vicissitudes of the world as it is. These factors define the topicality of our scientific article. In this article, we aim to: 1) show the meaning and value of rhetorical figures in terms of representing humanistic matters within English musical discourse; 2) undertake research into the stylistics of one of the British legendary songs.

Subject to political, ecological, cultural, personal etc. phenomena and main changes they are followed by, any discourse is bound to get modified and to some degree modernized. As music, which necessarily exists within the traditions and attributes of its social medium, is an acclaimed substantial form of entertainment and culture, song lyrics, i.e. musical discourse that is a very flexible sociolinguistic phenomenon, is exposed primarily to changes under the influence of global worldly events as well as those inside a country. Nation welfare issues, volatile political situation, the pursuit of self-discovery, existential crisis and many other critical problems an individual may come across throughout life are keenly adopted by conscientious musicians-songwriters, in particular British and American, in their provocative texts and represented using rhetorical devices that contributed significantly to the sharpness and prominence of lyrics. The broad application of stylistics in English musical discourse in the past half of the 20th century was triggered mainly by the deep impact of sociocultural environment and the series of fundamental changes in human's mentality which followed the breakthrough in informational technologies evolution mapping onto intense urbanization as the dominant factor that influenced the consciousness of the population, in our case English-speaking, labelled as Generation X.

The unprecedented technological boom that took place in the middle 80's came crashing down on the industrial-minded society and forced its objectives and demands upon people. This, along with the mundanity and weariness of urban life brought forth strong unacceptance of these modern tendencies by society members and was fraught with confusion and embarrassment they had to deal with upon entering the new technology era. The shade of this substantial problem was skillfully represented in the lyrics created by Depeche Mode, a British legendary post-punk band, namely in one of their most prominent songs, "Enjoy the silence". Hereafter, we will attempt to plunge into stylistic analysis of the first stanza of this song.

The text of the song features insightful and resonant proclamation of freedom, inner harmony as well as liberation from the world's "noise" and day-to-day frenzy. The first two lines *Words like violence// break the silence* show the author's critical attitude towards the redundancy of burdening verbal communication which is realized through *simile* and *personification*. The former is used to express the feelings the lyrical hero experiences when exposed to the intrusion of external noise into his inner silence, i.e. peace. The personification here helps convey the demolishing effect words produce on the silent harmony of the world and that of hero's. The image of *words* can be viewed as a *symbol* of vanity and turmoil, *wordssimplifyingnoise* in general. Moreover, considering the repeated use of this symbol further in the text, we may conclude that it has exceptional significance, and therefore, is the *motif* of the song. The image *violence* is a symbol representing aggression and evil of the world surrounding the lyrical hero as well as something that is alien and unknown to him. The image *silence*, conversely, as a symbol stands for peace, mental ease and comfort and is soothing and relieving to the hero. The sharp juxtaposition of these two images features *antithesis* which denotes the inability of the hero to come to terms with the harsh reality he is trapped in and his powerlessness over the atrocities that the outer world imposes on him. This stylistic device can also be traced in the correlation of

the images *words* and *silence* where it depicts ultimately the stark contrast between the concepts of *agitation* and *peace*.

The next lines, *Come crashing in//into my little world* again, display author's helplessness and severe suffering from the malice that outer noise begets. The occurrence of the phoneme *k* at the beginning of the words *come* and *crashing* produces *alliteration* which enhances the atmosphere of desperateness and crying for help the text conveys. The following lines, *Painful to me//Pierce right through me* contain *epithet*, *epiphora*, *alliteration* and *personification*. The epithet *painful* describes the image *words* while the personification *pierce right through* denotes the activity of the image in question once again emphasizing the destructive and devastating effect of exuberant *noise* the hero can't handle. The epiphora here is realized through the repetition of the objective pronoun *me* showing the hero's vulnerability and him being the target of the vicious *words*. Finally, the last lines of the first verse, *Can't you understand// Oh my little girl?* contain a *rhetorical question* that is used to underscore the lyrical hero's pain and his strong longing to be taken seriously and comprehended in the way he expects. *Little girl* can be viewed as an image literally representing the hero's lover or, more figuratively, that addressing a hypothetical listener of the song.

The research into applied stylistics as an instrument for representation of humanistic matters within English musical discourse has been full of controversy and considerable debate over due its multifaceted nature, versatility and the global changeability of its target. This paved the way for further investigation of stylistics as a representation mechanism and made it a hub of exploration and scientific excavation. This allows us to forecast that by the end of the 21st century this linguistic matter will have been delved into far more profoundly and efficiently than it is being now. Its unarguable value can also be corroborated by the fact that mirroring humanistic matters in a song through stylistic devices has proven to effectively raise audience's awareness of essential problems as well as discrepancies the world possesses and, consequently, prompt it to question certain

values, priorities and interests in order to discover the ultimate ways of self-identification and interaction with the world around.

References

1. Fauconnier G. *Mental Spaces* / G. Fauconnier. – New York: Cambridge University Press, 1994. – 240 p.
2. Burke M. *The Routledge handbook of linguistics* / M. Burke. – New York : Routledge, 2014. – 25 p.

LITERARY SEMANTICS

Diana Dovidna

Kamyanets-Podilsky Ivan Ohienko National University

Scientific supervisor: PhD. Khokhel D.

USE OF METAPHOR IN STEPHEN KING'S HORROR STRATEGY (BASED ON THE SHORT STORY "N.")

Abstract

The article focuses on the use of metaphor as one of the most functional stylistic devices in Stephen King's horror strategy, its main purposes of usage based on the short story "N."

Key Words: *horror genre, metaphor, horror tropes, stylistic device, Stephen King.*

In this paper we consider peculiarities of the horror genre in literature and stylistic devices which are used in depicting of horror on the example of contemporary literature by exploring Stephen Kings' short story "N."

Linguistic analysis of contemporary fiction text is an important task of modern linguistics. Various approaches are used. Among linguists, who studied this issue are Ch. Taylor, P. Simpson, G. Wisker, S. King, Garner A. Bryan, M. Clasen, Я. Сазонова, О. Макарова. Their contributions to the study of modern linguistic text give an opportunity for further research in this area.

The main function of tropes in Stephen King's horror stories is creating the effect of engulfment. In "Dance Macabre" – S. King's work on the theory of horror, he differentiates two groups of horror stories:

- 1) those in which the horror results from an act of free and conscious will—a conscious decision to do evil;
- 2) those in which the horror is predestinate, coming from outside like a "stroke of lightning" [3].

The stories of horror which are psychological in nature "those which explore the terrain of the human heart" [3] almost always revolve around the concept of freewill, the "inside evil". Horror tales dealing with "outside evil" are

usually harder to take seriously: “they are apt to be no more than boys' adventure yarns in disguise, and in the end the nasty invaders from outer space are repelled” [3].

In his collection of stories “Just After Sunset” Stephen King presents himself in the role different from the novelist one. The form of short story limits him, without leaving enough space to fully extend plot devices. That was fully illustrated by the short story “N.”. The narration has a complex “story-within a story structure”. It represents King’s unique ability of creating grotesque characters and imagery and turning the world upside down with great success [6]. This ability is expressed with the help of a number of literary devices, most notably metaphors.

In a metaphor, one subject is implied to be another so as to draw a comparison between their similarities and shared traits. The first subject, which is the focus of the utterance, is usually compared with the second subject, which is used to convey a degree of meaning that is used to characterize the first one.

The purpose of using metaphor is to take an identity or concept that we understand clearly (second subject) and use it to better understand the less known element (the first subject).

King frequently embellishes his themes by using metaphor. In the short story “N.” S. King uses metaphors for:

1) Effective description of horror events:

I just remember thinking that I was looking at the head of some grotesque monster from the outer darkness [4].

2) Creating the feeling of uncertainty in readers’ minds:

I think now that something, some force that exists on the bright side of our lives, was giving me that opportunity [4].

Reality is a mystery, doctor Botsaint, and the everyday texture of things is the cloth we draw over it to mask its brightness and darkness [4].

3) Depicting the inner state of the protagonists:

Sometimes I think life is a sad, bad business, Doc [4].

I felt... infected. Inflected by the thoughts in my own head [4].

There are thirteens everywhere in this world of ours, Doc [4].

- 4) Reinforcing and maintaining the feeling of terrible:

The snaps I've taken along the Androscoggin, though... those speak to me [4].

I saw the faces, leering and grinning and grunting. Some human, some bestial [4].

- 5) Highlighting the horrific images:

And raised images. Ugly ones. One was of chopping my ex-wife with an axe and laughing while she screamed and raised her bloody hands to ward off the blows [4].

Hence, metaphors in the short story are used for effective description of horror events, creating uncertainty, depicting feelings and emotions of the characters, reinforcing, highlighting horrific images.

References

1. A Dark Nights Dreaming: Contemporary American Horror Fiction/ edited by Tony Magistrale, Michael A. Morrison. – University of South Carolina, 1996.
2. Fowler, H. W. A Dictionary of Modern English Usage / H. W. Fowler // 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 1965.[Internet resource].
3. King S. Dance Macabre / Stephen King. – New York: Gallery, 2010. [Internet resource].
4. King S. Just After Sunset: [stories] / S. King. - New York: Simon & Schuster, 2008. [Internet resource].
5. Lovecraft H. P. The Annotated Supernatural Horror in Literature / H.P. New York, NY: Hippocampus Press. – 2012, 228 p.
6. Taylor Charles Little Bites of Horror / Charles Taylor // Book Review – 'Just After Sunset - Stories' by Stephen King – Review – NYTimes.com.– November 23. –2008.

МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМІЧНОГО ЗОБРАЖЕННЯ ДІЙСНОСТІ У ТВОРАХ ДЖЕРОМА К. ДЖЕРОМА

Abstract

The article offers analysis of linguistic means of humorous representation of the real world in Jerome K. Jerome's works. The meaning of humour and comic effect in literary works have been investigated. The peculiar qualities of English humour have been singled out.

Key words: *humour, comic effect, English humour, linguistic means, humorous representation of the real world.*

Основою виникнення гумору є умова розуміння реципієнтом неузгодженості між своїми очікуваннями та тим, що насправді відбувається. Сучасні теорії гумору виходять саме з ідеї «розв'язання» несумісності очікуваного і дійсного [2, с. 79; 6, с. 312].

Гумор – це не тільки розважальне явище, а також і оцінна категорія, і, як правило, він виражає «терпиме, нерідко співчутливе ставлення до предмета осміювання; часто – це сміх, який виникає через недосконалість усього суцього і, впершу чергу, самої людини» [5, с. 179]. На відміну від власне комічного тлумачення, гумор налаштовує на серйозніше ставлення до предмета сміху та його глибше розуміння.

Мовні засоби комічного зображення дійсності у художніх творах привертали увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників (Т. Буйницька, А. Щербина, Г. Почепцов, С. Голубков, С. Походня, О. Титаренко, Дж. Сазерленд, Е. Нокс, Є. Борисова, Е. Брандиса, А. Гозенпуда та ін.).

Національні особливості гумору визначаються своєрідністю народного побутово-історичного досвіду в його естетичному відображенні. Естетичні

функції гумору і форми його прояву визначаються історичною і національною самобутністю певного народу, а також залежать від індивідуальної манери автора. Ю.Б. Борєв зазначає, що «національні ознаки гумору легко відчутні, але дуже важко піддаються теоретичному обґрунтуванню» [1, с. 70-71].

Англія внаслідок особливих історичних умов її розвитку вважається класичною країною гумору і сатири. Англійські письменники дуже різному виражають комічне, їх гумор має багато відтінків і градацій.

Коли мовайде про англійський гумор, чи не найпершою приходить згадка про широко відомий твір Джерома К. Джерома «Троє в одному човні (якщо не рахувати собаки)». Ця повість автора вважається класичним зразком англійської гумористичної прози.

Англійці, зазвичай, серйозні, поважні, стримані, вміють не проявляти свої емоції. Саме ця стриманість і недомовленість традиційно асоціюється з англійським гумором [4]. Однією із особливих рис є також недомовленість; у творі вона виявляється через іронічні висловлювання та зауваження автора. Джером часто порушує гострі соціальні та моральні проблеми, показуючи безглуздість певних явищ дійсності через добродушний гумор. Він розкриває соціальні проблеми, такі як бідність, надлишок багатства, злочинність; не злісно посміюється над рибалками, залізничниками, гордими, хвальками, педантами, і, звичайно ж, над своїми головними героями.

Джером К. Джером описує подію, звичайну для англійського гумору манері – він не виявляє відверто свого ставлення до зображуваного. Його гумор залишається на рівні натяку. Така імпліцитність гумору має національну специфіку. Гумористичний ефект посилюється також за рахунок використання розмовної лексики.

Візьмемо до розгляду епізод, у котрому описано пошук головними героями ночівлі. Усі гостинні двори були переповнені, і лише одна старенька ласкаво запропонувала провести їх до своєї знайомої, яка інколи здає кімнати в оренду. *This old woman walked very slowly, and we were twenty minutes getting*

to her lady friend's. She enlivened the journey by describing to us, as we trailed along, the various pains she had in her back [7, с. 135]. У цьому випадку комічне відтворюється на лексичному рівні. Основне значення дієслова *enliven* ('make something more entertaining, interesting, or appealing') «розважати» у цьому контексті набуває зовсім іншого забарвлення, адже автор підкреслює, що трьом друзям було зовсім нецікаво слухати теревені старої, тим більше, що герої були втомлені і хотіли як найшвидше відпочити.

Знайти елемент комічного зображення дійсності на лексичному рівні може також, проаналізувавши фрагмент тексту, який описує, як троє друзів вирішували, чи варто брати в подорож своїм'ї: *We will **just** take that chateau. You will bring your aunt — I will see to that, — and we will have a month of it. The children are all fond of you; J. and I will be nowhere. You've promised to teach Edgar fishing; and it is you who will have to play wild beasts. Since last Sunday Dick and Muriel have talked of nothing else but your hippopotamus. We will picnic in the woods — there will only be eleven of us, — and in the evenings we will have music and recitations* [7, с. 48]. Комізм цієї ситуації базується на протиставленні словникового та оказіонального значення лексеми *just* — лише, всього лиш. У цьому контексті вжито зовсім інше, протилежне значення цього слова — аж, забагато. Таким чином персонаж з іронією говорить про те, що одинадцять — це занадто багато людей для поїздки, в якій друзі хочуть відпочити від домашніх справ та турбот.

В іншому фрагменті повісті комічний ефект знову досягається з допомогою протиставлення словникового та контекстуального значень лексеми *thirsty*. *“We ought to do something to stop it,” said Harris; “it is becoming serious.” “It's hereditary, so he has explained to me,” I answered. “It seems his family have always been **thirsty**”* [7, с. 95]. Очевидно, що ДжеромК. Джером пише не про спрагу, від якої страждало багато поколінь в родині Джорджа, а про їхню любов до алкоголю.

Особливістю комічного вираження дійсності з допомогою мовних засобів є співіснування двох смислових планів у лексичній одиниці —

первинного (експліцитного, загальнономовного) та вторинного (імпліцитного, контекстуального), що є контрастним до першого. Вираження ситуативного гуморупов'язане з експресивно-образним і емоційно-оцінним вживанням мовних одиниць, а, отже, і з вираженням ставлення автора до зображуваного.

Отже, у творах Джерома К. Джером комічний ефект досягається за допомогою переосмислення лексичного значення слів на ситуативному рівні. Зміни конотації мають у автора загалом антонімічний характер: мовна одиниця зі звичною для нас позитивною емоційною оцінкою набуває під впливом контексту негативного забарвлення і навпаки.

Список використаних джерел

1. Борев Ю.Б. Комическое или о том, как смех казнит несовершенство мира, очищает и обновляет человека и утверждает радость бытия / Ю.Б. Борев. – М. : Искусство, 1970. – 268 с.
2. Казакова Д.В. Теории вербального юмора в современной зарубежной лингвистике / Д.В. Казакова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2013. – № 8 (26). Ч. II. – 80 с.
3. Кобякова І. К. Концептуалізація та категоризація гумору / І.К. Кобякова // Вісн. Сумськ. держ. ун-ту. Сер. Філологічні науки. – Суми : Вид-во СумДУ, 2006. – Т. I, № 11 (95). – 105 с.
4. Ливергант А. «Английский юмор — как айсберг» [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.bfm.ru/news/175646>.
5. Федь Н.М. Искусство комедии или мир сквозь смех / Н.М. Федь. — М. : Наука, 1978. — 216 с.
6. Carrell A. Historical views of humor / Amy Carrell // The primer of humor research; edited by Victor Raskin. – Humor Research 8. – 2008. – P. 303-332.
7. Jerome K. Jerome. Three men in a boat (to say nothing of the dog) / Jerome K. Jerome. – Penguin Books, – 1994. – 185 p.

**VERBAL MEANS OF EXPRESSING TIME IN MITCH ELBOM'S NOVEL
"THE TIMEKEEPER"**

Abstract

The article focuses on verbal means of expressing time in Mitch Elbom's novel "The Timekeeper", their general classification and description.

Keywords: *time, image, verbal means, timekeeper, clock, personalization, Mitch Elbom.*

Time is the concept that is studied from various points of view by different scientists: V. Evans [2, 3], Lakoff J., Johnson M. [4], and many others. Mitch Elbom, a well-known contemporary American writer, opens this topic in his own way. His novel "Timekeeper" cannot be strictly attributed to a particular genre. The work is a mixture of science fiction, history, drama, and even adventure story. Time is the central concept of the story, hence, an array of stylistic devices connected with this theme is used in this story.

The aim of our research paper is to analyze the verbal means, which are used to express time in "The Timekeeper". Time is everywhere in the book: in people, in things, in events.

The first means of verbal imaging of time in the text is the constant repetition by heroes of the time of their reality according to the clock:

1 "Tonight she will see him. Tonight at *eight-thirty*. She recites it excitedly —*Eight-thirty, eight-thirty!*" [1, p. 23].

2. "*Twenty minutes* to blow-dry her hair, *half hour* for makeup, *half hour* to dress, *fifteen minutes* to get there" [1, p. 30].

3. "Victor Delamonte is running out of time. It is 7:25 P.M" [1, p. 54]

The next method is the author's more general designation of time, though this time specification is also relevant in the text:

1. "Sarah finds *time* in a drawer. She opens it looking for her black jeans and instead discovers, buried near the back, her first *watch*—a purple Swatch model with a plastic band. Her parents gave it to her for her *twelfth* birthday. *Two months later*, they divorced" [1, p. 38].

2. "*Four days after his eighty-sixth birthday*, Victor had visited an oncologist in a New York City hospital who confirmed the existence of a golfball-sized tumor near his liver" [1, p. 110].

3. "Now he has a different fate: Banished to this cave, he must listen to the world's every plea – for *more hours, more years, more time.*" [1, p. 25].

The next means is concerned with time as a more philosophical notion: people's attitudes to time, sometimes even their appeals to it:

1. "'I need more time,' Sarah says" [1, p. 23].

2. "'What Grace wants to ask is...how much time do I have left?'" [1, p. 24].

The next means is connected with a character personalizing time – Father Time, who stands as one of the central characters of the world mythology: "He symbolizes the flow of time and its effects. His old body is a reminder that time is the devourer of all things and that, like the sand in the hourglass he often carries, his life will run out, as all good things come to an end" [5]:

1. " Soon *Father Time* will be free." [1, p. 25]

2. " And *Father Time* sits alone in a cave." [1, p. 143]

The final defined means which the author uses to express time in the text is the verbal description of time, which is associated with human lifespan:

1. “But a *clock ticks for all of us*, silently, somewhere” [1, p. 25].

2. “Try to imagine a life without *time* keeping. You probably can’t. You know the month, the year, the day of the week. There is a clock on your wall or the dashboard of your car. You have a schedule, a calendar, a time for dinner or a movie. Yet all around you, timekeeping is ignored. Birds are not late. A dog does not check its watch. Deer do not fret over passing birthdays. Man alone measures time. Man alone chimes the hour. And man alone suffers a paralyzing fear that no other creature endures. *A fear of time running out.*” [1, p. 29].

Hence, in the novel “The Timekeeper” by Mitch Elbom the concept of time is central. A number of verbal means for expressing this concept are used in the text, namely: the constant repetition by heroes of the time of their reality according to the clock; general designation of time; philosophical depiction of time; a character personalizing of time; description of time, which is associated with human lifespan.

Literature:

1. Elbom M. Timekeeper / M. Elbom // [Electronic resource]. – URL : English4success.ru/upload/books/1596.pdf
2. Evans V. How We Conceptualise Time: Language, Meaning and Temporal Cognition / V. Evans // [Electronic resource]. – URL : <http://www.vyvevans.net/EAStime.pdf>
2. Evans V. The Concept of Time / V. Evans // [Electronic resource]. – URL : https://docs.wixstatic.com/ugd/603cc2_dddf45cb6060452187bbf986b61bc8ca.pdf
3. Lakoff G. Metaphors We Live by / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago : University of Chicago Press, 1980. – 256 pp.
4. Online Etymology Dictionary // [Electronic Resource]. – URL : <http://www.etymonline.com>

5. Urban Dictionary // [Electronic Resource]. – URL :
<https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Father%20Time>

THE LINGUISTIC PECULIARITIES OF THE SUSPENSE EFFECT IN MODERN DETECTIVE STORIES

Abstract

Linguistic analysis of a text is one of the most important issues in modern linguistics. Suspense is a widely used stylistic device in detective stories and crime fictions. The character`s psychological state, philosophical discourses, pace, the structure of the sentences and stylistic figures are the very factors that are mostly used to create a tense atmosphere in detective stories. Suspense is essential for detective stories and is frequently researched nowadays.

Key words: *suspense, psycholinguistics, detective genre, crime fiction, critical linguistics, discourse analysis, stylistic devices, expressive means, emotional state.*

Linguistic and stylistic text analysis is one of the most important parts in modern linguistic research. Suspense is the most frequently used stylistic device in criminal fiction and detective stories. The texts are evaluated by their psychological impacts on the reader. In the XX century developed psycholinguistics, the study of the processes by which people use language.

Psycholinguistics was first introduced by Wilhelm Wundt's publication "Die Sprache" ("Language") in 1900. The publication invited further exploration of the linguistic peculiarities of literary texts and their communicative aspect.

The reader, engrossed in a detective story, mystery or crime fiction, often feels various emotions described by Walton (1978) as "quasi-fear". While reading a detective story, readers feel something Gerrig R.J. called "an

anomaloussuspense".They become physically involved with the book and experience anxiety, increased heart rate and become tense. Ordinarily, suspense is a state in which we "lack knowledge about some sufficiently important target outcome "[1, p. 248]

Yet, as Gerrig demonstrated in a series of experiments, when a person reads suspense stories, they often feel suspense even while being conscientious of the final outcome. Readers can acknowledge the presence of both fictitious world summoned by the story they are reading in parallel to the world they live in. How do authors then represent fiction? Readers feel every event of an abstract in a story, especially parts with centered about the suspense effect. The authors lock the readers in their imaginary world using imaginal props such as direct quotation and background of the story. [1, p. 249]

The Cambridge dictionary defines suspense as “the feeling of excitement or nervousness that you have when you are waiting for something to happen and are uncertain about what it is going to be”. [4] Most crime-fiction stories rely on suspense to make the reader keep reading the story more intensively and become deeply involved into the world they are reading about. Suspense is the construction of a consequential introduction to a series of problems which are resolved throughout the story. This is often used to manipulate the pace of a story.Suspense effect in the text can be created in a sentence, paragraph or the whole episode; it can be present in the title or at the end of the text.

Therefore, the typology of the detective genre is voluminous and complex to systematise because of the great amount of approaches and criteria of analysis, but main features of a detective stories prevail: their typical schemes have remain unchanged for centuries.

The most basic elements presented in a plot are the following: the *crime* itself, its *investigation* and *the denouement*. Modern English crime fiction stories as a rule are based on the canons of the classical detective. This involves the duality

of the plot: an external plot developed by a detective or characters of the similar motive, and an internal plot introduced by the nemeses. An additional classic canon is a highly analytical detective.

Correspondently, a detective story should meet the following requirements:

a) the protagonist faces dangerous events or situations deliberately caused by other characters that threaten their life;

b) the plot of detective stories should not be complicated to allow the reader understand what is going on and naturally expect the development of certain events and the climax of the story;

c) the conflict is solved only after a retardation of the plot to excite the readers and give a constant feeling of uncertainty;

d) through the narration the solutions to the underlying problems are reduced to encourage the reader to hope that the protagonist will overcome obstacles;

e) the denouement in the story should be presented in a form of a microstructural or macrostructural plot where, a positive character succeeds, and the antagonist is punished.

However, over time the influence of the basic elements on the plot has changed. More and more authors tend to emphasize the character's violence and inhumanity than the investigation. While detective stories of the Golden Age by Agatha Christie, for example, praised intellectual competences of Miss Jane Marple or Hercule Poirot, modern crime fiction frequently gives detailed descriptions of immoral and sometimes remorseless events that appeal to the reader more. Among famous modern detective stories authors are E. Gardner, C. Brown, R. Chandler, who traditionally depicted evil as something irresistible and the source of its power being endless.

Linguistic peculiarities of modern detectives have significantly changed in comparison to the ones implemented in classical detective texts. Both literary and

linguistic analysis methods should be combined in researching crime fiction suspense.

Employing methods of critical linguistics, discourse analysis and functional grammar reveal that suspense in plot-based stories is created through non-linear, causative presentation of the narrative. Reshmi Dutta-Flanders, a linguist in the Kent University, investigates how plot sequence is manipulated to ensure the reader cannot resolve the order of events until the end of the story. She suggests using a “discourse- based” frame analysis to examine the plot structure of crime stories for micro context and set-up scenarios, pointing out that these devices create the suspense in detective stories and thrillers. [2, p. 6]

The central conflict in the episode with the suspense effect is usually presented rather briefly, without complicated descriptions, which in turn are peculiar for the rest of the episodes. The structure of the sentence and its colouring also contribute to the tense atmosphere in a detective story. In terms of expressive means, nominative sentences are predominantly used in addition to enumeration, parenthesis and emphatic constructions. The use of exclamatory, interrogative and incomplete sentences, often capitalized, convey the emotional state of the characters. In this way, the author establishes a close connection with the characters and the reader experiences anxiety and excitement simultaneously to the protagonist.

Stylistic devices also contribute to creating suspense in detective stories. Authors introduce a description of a character or nature using a variety of epithets to let the reader feel the tension and emotional colouring of the stories` development. The writer`s omission of his opinion encourages the reader to make their own conclusions of the proceeding plot. Furthermore, to make the suspense effect more emotionally charged, there are often used epithets with positive and negative connotations at the same time: “There`s something disturbing about recalling a warm memory and feeling utterly cold”.An American author Gyllian Flynn in his book “Gone girl” uses such kind of the text development,

from positive to negative, to give the feeling of uncertainty and to create a perfect atmosphere of the crime fiction story.

Hyperbole and metaphor are also widely used stylistic devices in detective stories. Authors tend to use them together within one sentence or abstract. These stylistic devices have as a rule an explicit and latent meaning; and they are used to exaggerate events and character traits: "It's a very difficult era in which to be a person, just a real, actual person, instead of a collection of personality traits selected from an endless Automat of characters". Gillian Flynn uses hyperbole and metaphor to enhance expressiveness of his thoughts and perhaps to alter the reader's emotional state.

Pace also plays an important role in the narrative and the reader's experience. An effective use of pace pushes the reader to the edge of his seat and may give little rest till the plot is resolved. The most interesting stories contain sequences that move at different speeds thus keeping the reader constantly engaged and reengaging them after a discussion of the side plot. For example, in "The Da Vinci Code" by Dan Brown the plot moves quickly while an introduction of external facts read at a more leisurely pace ensuring a perfect balance for the reader's involvement with the book. [3]

In conclusion it can be said that linguo-stylistic analysis of a text is one of the most important issues in modern linguistics. It is a well-known fact that suspense is a widely used syntactic stylistic device in detective stories and crime fictions. The insights into the character's psychological state, philosophical discourses, pace, the structure of the sentences and stylistic figures are the factors that are frequently employed to create a tense atmosphere in detective stories. Suspense has a broadly defined fundamental importance and is vital for detective stories.

References

1. Clark, H. H., Van Der Wege, M. M. Psycholinguistics / H. H. Clark, M. M. Van Der Wege – Stanford University, USA, 2002. – p. 248-250.
2. Dutta-Flanders, R. TheLanguageofSuspenseinCrimeFiction: A LinguisticStylisticApproach / R. Dutta-Flanders. – University of Kent, UK, 2017. – p. 5-20
3. Naillon B. What Is Narrative Pace? [Электронный ресурс] . – Режим доступа : <http://penandthepad.com/narrative-pace-3907.html>
4. <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/suspense>

INVERSION IN "THE DA VINCI CODE" BY DAN BROWN

Abstract

Comprehensive study of word order remains one of the problems of the syntax. In this article the peculiarities of word order are considered, in particular inversion and its functions in the English sentence. The research is based on contemporary texts by Dan Brown.

Keywords: *word order, inversion, stylistic device, deviation, concept of norm, Dan Brown.*

The paper is relevant due to the fact that despite previous research into inversion of the English sentence, the stylistic concept of inversion in modern literature is relatively unexplored. Moreover, at the moment there is no comprehensive study and analysis of word order transformations in Dan Brown's novel 'The Da Vinci Code', because this novel belongs to contemporary literature and its stylistic structure is understudied yet.

The issue of inversion in the modern literature was engaged by such linguists as Mariia Adoskina, Heidrun Dorgeloh [3], Rolf Kreyer [5], Betty J. Birner [1], Katie Wales [6].

Inversion in the English sentence is usually interpreted a bit unilaterally only as stylistic device that is used to provide greater emotional expression. However, in rarer cases, it is used as a grammatical method of providing the emphasis on certain word or certain part of sentence. In some studies, the problems of inversion are underestimated. Its stylistic functions are to establish rhythm, connection between sentences, and creating other stylistic devices.

It is extremely important to understand the peculiarities of the language in order to be successful in learning a foreign language, its further understanding and

using for practical purposes. Word order is one of these peculiarities. Sometimes we can observe the creating of individual style of the author by using such deviations, as inversion or indirect word order. As this deviation is often used in individual artistic styles of different writers, it can gradually get the right to exist in the style of the language, and in the development of using of such variations in grammar.

The concept of "inversion" refers to the concept of "norm". Despite the fact that inversion is a deviation from "normative" word order (except for grammatical inversion), it should not mean any random rearrangement in the sentence, but only those that do not violate the structural rules of modern English. Inversion is subject to certain rules and restrictions. [4] When using inversion, the other rules of syntactic context of the sentence are preserved, which supports the syntactic function of inverted words. Inversion also must not hinder or disrupt the recognition of parts of the sentence.

Firstly, it must be determined, that direct word order is stylistically neutral. It is contrasted to stylistically meaningful type of word order, which is the result of inversion. The stylistic expressiveness of any literary work is created not only by describing the characters, scenes and events, but also through the characteristic of the author's style. The novel 'The Da Vinci Code' is one of the works of contemporary English literature, which is popular due to massive cultural context, distinct character and expressive language.

Den Brown's style is very distinctive and interesting. The mixture of high quality information, historical facts, and author's specific humor made the book illuminating and in the same time light to read. But the author creates his own style not only by use of specific kind of information, but also using various stylistic devices. Among them are syntactic transposition, incomplete sentences, parallelism, metaphor, grammatical and emphatic inversion.

Different types of inversion could be clearly seen in Den Brown's literary works. The author uses emphatic inversion in order to make reader's emotions

stronger. The author highlights the most important conditions in which this or that event occurs by putting adverbial modifiers at the beginning of the sentence [2]:

- *On her left, across the Seine, illuminated Eiffel Tower. Straight ahead, the Arc de Triomphe. And to the right, high atop the sloping rise of Montmartre, the graceful arabesque dome of Sacré-Coeur, its polished stone glowing white like a resplendent sanctuary.*
- *Inside the Salle des Etats, stood Sophie in silence.*
- *In his wildest dreams, Langdon could not fathom why.*

Den Brown uses inversion in this case, in order to emphasize the way events unfold or to describe typical or, depending on the event, extraordinary behavior of characters. Analyzing the sentence describing the way Jacques Saunière was moving we meet such an inversion: ‘*Wheeling, he stared back in the direction from which he had come*’, it could be noticed that normally Louvre curator was not moving like that. There is special condition, at the moment of ‘wheeling’ he had a gunshot wound in his stomach.

Hence, in this article, such inversion features were taken into account: its definition as ‘the practice of changing the conventional placement of words’; its use as a stylistic device in order to provide greater emotional expression. It is topical because Den Brown’s style of writing, as the example of modern literature, is understudied yet. It was hence uncovered, that emphatic inversion is mainly used in ‘The Da Vinci Code’. The main purpose of such deviations of word order here is to point out the importance of a particular characteristics of the plot.

References:

1. Birner B. The Discourse Function of Inversion in English / Betty Bierner. — New York: Garland, 1996. [Internet resource].
2. Brown D. The Da Vinci Code: A Novel / Den Brown. — New York : Knopf Doubleday Publishing Group, 2009. — 542 p.

3. Dorgeloh H. Inversion in Modern English: Form and Function / Heidrun Dorgeloh. — Amsterdam, 1997. [Internet resource].
4. Inversion: Definition and Examples of Literary Terms [Internet resource]. — URL: <https://literarydevices.net/inversion/>.
5. Kreyer R. Inversion in Modern Written English: Syntactic Complexity, Information Status and the Creative Writer / Rolf Kreyer. — Tübingen: Gunter Narr. — 2006. — 261p. [Internet resource].
6. Wales K. A Dictionary of Stylistics / Wales Katie. — New York. — Pearson Education. — 2001. — P. 223.

**THE FUNCTIONS OF SIMILE IN 'THE APRIL WITCH' BY RAY
BRADBURY**

Abstract

This research focuses on the phenomenon of simile and its usage in Ray Bradbury's short story "The April Witch". The aim is to analyse the influence of simile on the understanding of the text.

Key words: *metaphor, simile, figurative language, short story*

Comparison is one of the stylistics means, which is commonly used in order to show the similarities between two disparate things, objects, actions, effects etc. It helps the author to describe the characteristic of an object more deeply and vividly. When using a comparison an author conveys their attitude to the object, and provides better understanding of the depicted phenomenon. Comparison exists within diverse types of figurative language. It can be observed in metaphors, similes, personifications, symbols.

The aim of this article is to analyse the phenomenon of simile as a type of comparison in Ray Bradbury's short story "The April Witch". As the object of our investigation is simile, the focus is on its characteristics and nature. There is always a slight misunderstanding when talking about the nature of simile and this term is usually conflated with metaphor.

The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory defines simile as "a figure of speech in which one thing is likened to another, in such a way as to clarify and enhance an image. It is an explicit comparison (as opposed to the metaphor, q.o., where the comparison is implicit) recognizable by the use of the words 'like' or 'as'. It is equally common in prose and verse and is a figurative device of great antiquity" [2;P. 380].

According to this dictionary metaphor is considered to be “a figure of speech in which one thing is described in terms of another. The basic figure in poetry. A comparison is usually implicit; whereas in simile (q.a.) it is explicit” [2;P. 507].

Scientists distinguish many classifications of similes. They differentiate them according to some criteria, namely their nature, structure, and functions.

From the very beginning of a short story “The April Witch”, R. Bradbury uses a wide range of extended, however mostly closed similes. In the following short story the author tells us about a young witch Cecy, who has a strong desire to fall in love. However, she “*can't mix or marry with ordinary folk*” as she will “*lose her magical powers if she did*” [1]. That April night Cecy flew “*over the valleys, under the stars*” looking for her love [1]. She flew “*invisible as new spring winds, fresh as the breath of clover rising from twilight fields*” [1].

Bradbury describes her supernatural power with the help natural things. The young witch is considered to be as powerful and invisible as spring winds. Perhaps, such a comparison is used as spring was always a symbol of the youthfulness, beauty and strength. Then he describes the girl and her relatives, making a closed simile. Cecy says “*I'm one of an odd family. We sleep days and fly nights like black kites on the wind*” [1]. And then in the next sentences Bradbury explains this simile within a sentence “*If we want, we can sleep in moles through the winter, in the warm earth. I can live in anything at all - a pebble, a crocus, or a praying mantis. I can leave my plain, bony body behind and send my mind far out for adventure*” [1]. Here Bradbury points out that nothing on the Earth, even something supernatural, can exist without an interaction with nature and natural one.

Then we can see how Cecy tries to live in Ann's body for a while. Furthermore, the comparison provides the image of this internal transition “*This [Ann's] brain was like a pink tea rose, hung in darkness, and there was cider-wine in this mouth*” [1]. Here is an extended open simile, aimed to emphasize how careless and dreamy, free and unexperienced young people are.

This simile is illuminative one, as there is a hidden association between compared objects, that provides a kind of complicated understanding of a sentence. Then when describing Ann's appearance, there is a following simile: "*The nose tilted at the moon and the cheeks glowed like small fires*"[1]. In this case a part of human body is compared to fire, as both objects have two common characteristics.

Firstly, fires as well as cheeks of a young girl are red. Secondary, these objects are very hot and can glow. After that we have one more comparison, in which there is described the motion that Cecy feels while being in Ann's head: "*Being in this body, this head, was like basking in a hearth fire, living in the purr of a sleeping cat, stirring in warm creek waters that flowed by night to the sea*" [1]. Here it is shown how cheerful, dynamic and energetic young blood is. The residing in a human body is compared to such elements as fire and water. Thus, here it is shown how close the interaction between people and nature is.

Then it is described "*She spread her thought like the fingers of a hand within a new glove*"[1]. In such a way it is emphasized how fully young witch filled Ann's body and tried to control her brain. This simile helps readers to image vividly how powerful Cecy is.

After that there is a description of Ann and Tom's meeting. Ann Leary is a girl of nineteen, and Tom is the one who used to love her. In fact, Ann is not really crazy about that. Thus, when the boy invited her for a dance, she was definitely going to decline his invitation. However, Cecy, whose desperate desire to fall in love was very strong, tries to persuade Ann to go out with him. Nevertheless, they were in a club and R. Bradbury describes them dancing: "*The music whirled them in dimness, in rivers of song, they floated, they bobbed, they sank down, they arose for air, they gasped, they clutched each other like drowning people and whirled on again, in fan motions, in whispers and sighs, to "Beautiful Ohio"*"[1]. In fact there is nothing special about the dance and Ann, but there is much to talk about Cecy. She was so infatuated with Tom, that when dancing she thought that it was the last possibility to charm a young man, she didn't really want to lose him, and as a result they "*they clutched each other like drowning people*"[1]. What a life boat

was to a drawing man, so Tom was to Cecy. Young witch considered Tom to be the one and she made everything in order to make him fall in love with her.

Then when they kissed, Cecy lost control of Ann, and “*Ann sat like a white statue*”, Cecy tried to make Ann hold Tom, but it wasn’t really successful and “*she sat like a carved wooden doll in the moonlight*”[1]. Here R. Bradbury uses closed similes and the aim of such comparison is clearly seen and easy understandable as well. There is no hidden association and both similes are descriptive ones. The author pointed out how motionless and baffled Ann was in that situation; nevertheless she could stand Cecy’s influence. Then Tom “*moved away and seemed like a man who had run a long distance* [1]. He was also very confused and as it follows he hadn’t expected such a development. That made him astonished and scared in some way. In this case R. Bradbury uses an open simile. It is a bit complicated for a reader to understand what exactly is emphasized, if it was Tom’s red face or the fact that Tom was so astonished that he was short of breath as a result.

Thus, similes in this short story are mainly descriptive, however there is a couple of illuminative ones. All of them provide a better understanding of depicted images, and show the importance of short descriptions and imperceptible details.

Thus, in the short story “The April Witch” R. Bradbury uses a wide range of similes, symbols, and metaphors in order to express his attitude to the situation. The usage of diverse types of figurative language gives him a possibility to convey vivid images.

References:

1. Bradbury R. The April Witch/ R. Bradbury.[Electronic resource]Access mode: <http://raybradbury.ru/library/story/52/2/0/>
2. Cuddon J. A. Penguin Dictionary of Literary Terms & Literary Theory // J. A. Cuddon , C. Preston. – London :Penguin Books Ltd, YEAR. -1024 p.

SECOND LANGUAGE LEARNING AND TEACHING

Valeriia Vereta

Вінницький Державний Педагогічний Університет

імені Михайла Коцюбинського

Науковий керівник: канд. пед. наук, ст.викл. Мельник Л.В.

ПОЗИТИВНА МОТИВАЦІЯ ТА ПІЗНАВАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Abstract

The problem of motivation and interest towards the study of English language is studied in the article. Teaching the motive is one of the most important issues in learning process of English language. The positive motive wakes up the interest to language and inspires and encourages them to learn it. The most effective motive is a game, that has both entertaining, educating and teaching nature.

Key words: *motivation, interest, formation, games.*

У наш час Україна дедалі більше розширює свої зв'язки із іншими країнами, особливо європейськими й інтерес до англійської мови нестримно зростає. Тому досить важливо ефективно навчати англійську мову у школі. Відповідно до програми для всіх загальноосвітніх навчальних закладів англійська мова повинна викладатися з метою формування в учнів комунікативної компетенції. Як відомо, саме принцип вмотивованості навчання виділяють як основну складову одиницю комунікативного методу навчання англійської мови.

Мотивація навчання складається із багатьох чинників, які змінюються та стають новими (суспільні ідеали, сенс навчання для учнів, його цілі, інтереси, рівень навчальних досягнень, когнітивні можливості). Тому становлення мотивації – це не просте формування позитивного або негативного ставлення до навчання чи утворення складних структур мотиваційної сфери. Ці окремі структури мотиваційної сфери повинні бути

об'єктом управління з боку вчителя [1, 28]. Вчитель не повинен говорити, що учень не хоче вчитися, йому слід розібратися у причині небажання учня навчатися, з'ясувати які чинники мотивації у нього ще не сформовані та що потрібно використовувати для того, щоб сформувати в учня мотивацію до вивчення англійської мови.

Саме формування мотивації до навчання іноземної мови практично неможливе без врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів. Тому дуже важливо організувати навчальний процес таким чином, щоб вчитель міг вирішувати завдання мотиваційної сфери на певному віковому етапі, а також готувати учнів до наступного етапу розвитку особистості. Казачінер О. стверджує, що не можна досягти головної мети в навчанні іноземної мови використовуючи один підручник, адже починаючи з 6-7 класів інтерес до іноземної мови у багатьох учнів знижується. Вона вважає, що основне завдання кожного вчителя іноземної мови це наблизити навчальну ситуацію на уроці до реального спілкування[1, 28].

Тому, можна сказати, що мотивацію можливо викликати лише зацікавленим навчанням, де вчитель не керує навчальним процесом, а допомагає учням, скеровує їх, є їх «тренером». А зацікавлене навчання можливе лише там, де враховуються вікові та індивідуальні характеристики особистості. Для кожної вікової групи властивий певний вид провідної діяльності, наприклад, відповідно класифікації психологів, для учнів 5-6 класів провідною діяльністю є гра, у 7-9 класах – пізнавальна та ціннісно-орієнтована діяльність, а у 10-11 – комунікативна діяльність.

Усі види діяльності тісно пов'язані із пізнавальним інтересом, що є найвмотивованішим чинником навчання англійської мови. Дуже важливо підібрати навчальний матеріал, вправи та завдання так, щоб розбудити навчальний інтерес в учнів, зацікавити та підтримати їхню мотивацію. А для цього потрібно дотримуватися трьох принципів:

1. Формування завдань уроку має імпонувати учням, відкривати перед ними чітку мовленнєву перспективу. Учитель повинен вносити в урок живу конкретику, привабливу для учнів.
2. З метою якісного засвоєння матеріалу потрібно не «відбувати» навчання, а «проживати» його, щоб воно мало життєвий зміст для учнів, тобто були особистісно значущим. Учитель повинен добре уявляти, чим живуть його учні, які їхні хобі, смаки, ціннісні орієнтації.
3. На уроці повинна панувати атмосфера довіри та співпраці. Переступивши поріг класу, вчитель перетворюється на партнера по спілкуванню, «першого серед рівних» і одночасно організатора, що перетворює живі враження дійсності на предмет спілкування на уроці [2, 66].

Саме гра сприяє створенню на уроці сприятливої атмосфери, де можна вільно спілкуватися та виражати свої думки. Це один із найефективніших методів навчання, що формує позитивну мотивацію навчання та сприяє розвитку інтелектуально-пізнавальних та творчих здібностей особистості. Але вчителю варто підбирати саме ті ігри, які мають навчальну мету, які допомагають закріпити в пам'яті учнів мовний матеріал. Адже у процесі гри учні змагаються між собою, конкурують, проявляють свої вміння та навички знаходити вихід із тієї чи іншої ситуації, проявляють винахідливість та кмітливість. Крім того, гра знімає напруження, втому та страх перед незнайомим мовним матеріалом, підвищує цікавість до вивченого, що також дуже важливо.

Гра, а точніше, вміння грати умовні ролі в умовних ситуаціях з умовними предметами та конструкціями, як вважає Олена Казачінер стимулює розвиток уяви й уявлення, уваги та уважності, творчого мислення, а також сприяє опануванню абстракцій та узагальнень [1, 43].

Отже, позитивна мотивація та пізнавальних інтерес відіграють важливу роль у процесі навчання англійської мови та сприяють швидкому, якісному

та ефективному засвоєнню мовного матеріалу. Крім того, мотивація навчання є тією силою, яка змушує особистість учня удосконалюватись та розвиватися. Із самого початку уроку потрібно зацікавити учнів, запропонувати їм виконувати такі завдання, які хотілося б вирішувати. Тому навчання та виховання учня неможливо уявити без використання гри та ігрової технології, що вважається рушійною силою активізації навчально-пізнавальної діяльності учня.

Література

1. Казачінер О. Мотивація навчальної діяльності учнів на уроках іноземної мови / О. Казачінер, Х: Вид. група «Основа», 2014. – 110 с. – (Б-ка журналу «Англійська мова та література»; Вип. 8(140).
2. Шишкова Г. Як здобути цікавість? Шляхи підвищення мотивації мовленнєвої діяльності учнів на уроках англійської мови у 7-8 класах / Г. Шишкова // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2004. – №1. – С.65-76.

Julia Daniliuk

Кам'янець-Подільський національний університет

імені Івана Огієнка

Науковий керівник: Сторчова Т. В.

**АКАДЕМІЧНІ АНГЛОМОВНІ ТЕКСТИ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК
ЧИТАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗНЗ**

Abstract

The article gives the analysis of the basic methods of working with the texts for specific purposes oriented at foreign language classes. Short descriptions of types of working with the texts are given and relevant tasks and exercises are discussed. A complex of exercises for work with original scientific texts aimed at reading skills formation (pre-text exercises), and the formation of reading skills (post-text exercises) for high school students are developed.

Key-words: *academic texts, pre-text exercises, post-text exercises, strategies, reading skills.*

Наша країна не може стояти осторонь тих інтеграційних процесів, які відбуваються як в глобальній економічній системі, так і в освітній галузі. Долучення України до загальноєвропейського освітнього простору, що відбувається в контексті Болонського процесу, вимагає наближення рівня підготовки фахівців до європейських стандартів. Приєднавшись до Болонського процесу, наші університети готують майбутніх фахівців, здатних конкурувати на міжнародному ринку праці. Але підготовка майбутніх фахівців розпочинається не у вищому закладі, а раніше, у старших класах ЗНЗ.

Отож, виникає гостра необхідність у застосуванні нових педагогічних технологій, які б дозволили підвищити ефективність профільного навчання старшокласників ЗНЗ, для виконання соціального замовлення суспільства. Однією з таких технологій, яка передбачає застосування English for Specific Purposes— є читання англomовних академічних текстів у старших класах.

Проблему навчання читання досліджували такі вітчизняні науковці та методисти, як С. Л. Захарова, С. Ю. Ніколаєва, К. І. Онищенко, В. М. Плахотник, Н. К. Постніков, Н. К. Скляренко, С. К. Фоломкина. Та закордонні дослідники – Дж. Бемфорд, Е. Б. Бернхардт, З. Брезнітц, Р. Р. Дей та Дж. В. Бемфорд, однак питання використання академічних англомовних текстів на заняттях з англійської мови у старших класах досі залишається недостатньо дослідженим.

Зважаючи на постійну і стрімку зміну інтересів, захоплень та уподобань учнів, виникає необхідність безперервного вдосконалення методичних рекомендацій та вказівок щодо роботи з англомовними академічними текстами, що і зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета статті: дослідити перспективність упровадження читання академічних текстів у старших класах ЗНЗ.

Розвиток навичок читання англомовних академічних текстів у старших класах ЗНЗ є однією із стратегічних цілей навчання англійської мови, особливо у школах з поглибленим вивченням іноземної мови.

На розвиток умінь читання впливає рівень сформованості у школярів мовленнєвих навичок:

- навичок техніки читання окремих букв, буквосполучень, слів, речень;
- лексичних навичок розпізнавання графічних форм лексичних одиниць та їх безпосереднього розуміння;
- граматичних навичок розпізнавання при читанні граматичних форм і прогнозування синтаксичних структур [4, с. 371].

Гілмор і Маршал, наприклад, стверджують, що багато з проблем учнів пов'язані з розумінням того, що вони читають, не викликані відсутністю знань термінології зі спеціальності тексту, а проблеми, з якими вони стикаються в основному зумовлені відсутністю знань загальнонавчаної лексики англійської мови. Таким чином, ґрунтовні знання англійської мови

необхідні для досягнення однієї з основних цілей навчання англійської мови [2, с. 145].

З психологічної точки зору, читач, щоб зрозуміти зміст тексту, використовує два різних підходи: синтаксичний і семантичний підхід. Використовуючи синтаксичний підхід, читач перетворює послідовність літер в слова і їх складові, використовуючи свої лінгвістичні знання і формальні схеми. Опираючись на положення семантичного підходу, з іншого боку, читач використовує зміст слів, зміст схем, свій життєвий досвід, щоб зрозуміти зміст. В більшості випадків читач використовує комбінацію цих двох підходів для розуміння тексту [1, с. 112].

Щоб успішно користуватись цими двома підходами, читач повинен володіти: інструментами зв'язності і узгодженості в тексті; значенням ключових слів у тексті та розуміти їх функції; знати та розпізнавати основні граматичні структури в тексті.

Навчання читання англійських академічних текстів включає такі етапи:

- дотекстовий (формування вмінь передбачення на основі логіки та власного досвіду);
- текстовий (перевірка розуміння тексту; активізація мовного і мовленнєвого матеріалу на базі прочитаного);
- післятекстовий (вдосконалення різних форм усного мовлення).

До дотекстового етапу можна віднести такі види вправ і завдань: аналіз структурних особливостей академічних текстів, визначення подібностей між різними текстами, аналіз лінгвістичних особливостей академічних текстів, їх порівняння; ознайомлення з новими стратегіями, їх використання та аналіз ефективності. Передбачення змісту статті на основі назви/анотації/ключових слів; переклад (зі словником, без словника); вивчення нових слів; визначення ключових слів; знаходження співвідношень; заповнення пропусків словами; читання з використанням стратегій; аналіз абзацу, який викликає труднощі; підтвердження/спростування передбачень; визначення ключів, які позначають основні структурні частини; відповіді на запитання/тести

множинного вибору; визначення основної ідеї кожного абзацу; написання плану тексту; виправлення неправильних тверджень; постановка власних запитань до тексту; дискусія в парі/групі.

У самому процесі читання спочатку можна дати завдання швидко проглянути текст з метою знайти певні аббревіатури, терміни чи назви процесів\пристроїв. Надалі доцільним може бути застосування прийому вивчаючого читання з метою знайти відповіді на запитання, які запропоновані в після- текстових вправах.

До післятекстових можна також включати вправи такого змісту: порівняння та аналіз інформації з різних джерел; її узагальнення; презентація; дискусія; написання тез тощо [3, с. 8-9].

У результаті аналізу досліджень науковцями-методистами було встановлено, що запропоновані види вправ, безумовно, не вичерпують усього розмаїття форм і методів роботи з учнями під час читання академічних текстів іноземною мовою. Проведене дослідження дозволяє перейти до створення відповідного психологічного підґрунтя для розвитку методологічних прийомів та форм навчання читання академічних текстів старшокласниками ЗНЗ, що становить перспективу подальшої роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Clark H. H., Clark E. V. *Psychology and Language* / H. H. Clark. – BraceJovanovichPublishers, 1977. – 335 p.
2. Gilmour M., Marshal S. *Lexical knowledge and reading in Papua New Guinea* / M. Gilmour. – *English for Specific Purposes*. – Vol.12 (2), 1993. – P.145-157.
3. Аль-Гханімі Кабас Джаміль Рашід. Навчання майбутніх філологів читання англомовних академічних текстів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.02.Київ, 2017. 20 с.
4. Ніколаєва С. Ю. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика* / С. Ю. Ніколаєва. – Київ: Ленвіт, 2013. – 590 с.

ЗАСТОСУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

Анотація

Стаття присвячена проблемі навчання іноземного діалогічного мовлення в умовах компетентнісного підходу. Розкрито сутність понять «комунікація» та «компетентність в діалогічному мовленні». Описано підходи до навчання діалогічного мовлення.

Ключові слова: *компетентність у діалогічному мовленні, діалогічне мовлення, комунікативні здібності, іноземна комунікативна компетентність, іноземне спілкування.*

Комунікація – це одна з найважливіших форм обміну інформацією. Мета комунікативного підходу – спілкування в соціальних структурах або формування комунікативної компетенції, яка включає і граматику, і соціолінгвістику, і професійну компетентність. Суть комунікативного підходу полягає у використанні методів, які б сприяли перетворенню процесу навчання в процес активного спілкування. Комунікативний підхід вивчення іноземної мови сприяє формуванню і розвитку навичок діалогічного мовлення.

Говоріння як вид мовленнєвої діяльності існує у діалогічній і монологічній формах, які характеризуються деякими лінгвістичними особливостями. У монологічній формі той, хто говорить висловлює своє розуміння навколишніх подій, свої думки, наміри, своє бачення світу, свою оцінку подій. Монолог характеризується розгорнутістю, яка пов'язана з прагненням достатньо повно виразити зміст висловлювання. Це вимагає використання поширених конструкцій, їх оформлення за допомогою нормативних граматичних засобів і стиля вимови.

В.В. Черниш зазначає, що компетентність у діалогічному мовленні – це здатність реалізовувати усно-мовленнєву комунікацію у діалогічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування

відповідно до комунікативного завдання [1, с.11]. Таким чином компетентність у діалогічному мовленні передбачає, що мовець має власні навички керування комунікативною поведінкою відповідно до ситуації, володіє правилами спілкування у національно-культурній спільноті та має комунікативні здібності.

Концепція комунікативного підходу знайшла своє відображення і в роботах науковця Ю. І. Пасова, який зазначає, що комунікативний підхід може реалізуватися завдяки певним закономірностям спілкування. Науковець зазначає, що мовленнєве спілкування реалізовується в діяльній ситуації, яка моделюється відповідно до стосунків в колективі або групі людей, процес комунікації завжди обмежений певною темою, використання мовленнєвих засобів зумовлюється особливостями процесу спілкування у тій чи іншій ситуації [2, с.11].

Успішність формування компетенції у діалогічному мовленні залежить від наступних факторів: індивідуально-вікових особливостей студента, наявності або відсутності мотивів до навчання, розвитку уваги й інтересу, вміння спиратись на попередній досвід спілкування та уміння застосовувати стратегії діалогічного спілкування. Крім усього вищезазначеного, В. В. Черниш зазначає, що студент повинен володіти змістом і темою висловлювання, його мовним оформленням та умовами спілкування [1, с.14].

Існує два основних підходи до навчання діалогічного мовлення. Відповідно до першого – “зверху вниз” – навчання ДМ розпочинається зі слухання діалогу зразка з його наступним варіюванням, а згодом і створенням власних діалогів в аналогічних ситуаціях спілкування. Другий – “знизу вверх” – передбачає шлях від засвоєння спочатку елементів діалогу до самостійної побудови діалогу, що не виключає прослуховування діалогів зразків [1, с.16].

Для успішного формування продуктивних мовленнєвих умінь важливо користуватися обома підходами для навчання і розвитку діалогічного мовлення.

Беручи до уваги, що основна функція мови комунікативна, застосування комунікативного підходу у формуванні англомовної компетенції можна вважати основним. Крім того, навчання повинно базуватися на розвитку діалогічного мовлення, так як діалогічне мовлення використовується в реальних комунікативних ситуаціях і є найпоширенішою формою спілкування.

Список використаних джерел

1. Черниш В. В. Засоби формування іншомовної комунікативної компетенції у діалогічному мовленні / Валентина Василівна Черниш // Іноземні мови. – 2011. – № 3. – С. 15 – 22.
2. Пассов Є.І. Комунікативний метод навчання іншомовному мовленню./ Є. І. Пассов// – К., 2001. – С. 212

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 5-7 КЛАСІВ

Abstract

The article describes the notion of grammatical competence, its components, and aims. It represents the main methodological principles in the formation of grammatical competence of secondary school pupils. It defines methodological knowledge, skills and abilities that should be mastered by pupils in the formation of specified competence. The system of stages, exercises and criteria of grammatical competence formation and development is also represented in the article.

Keywords: *grammatical competence, subcompetence, components, aims, stages, teacher, pupil, skills, abilities, foreign language, grammatical structure, exercise, criteria.*

Формування іншомовної граматичної компетентності в учнів середньої школи є необхідною передумовою для реалізації іншомовної комунікативної діяльності в межах прямого і опосередкованого спілкування. Обґрунтування питання викладання граматики висвітлено в роботах таких відомих науковців як Л.М. Черноватий, Т.О. Стеченко, Д.А. Руснак, Л.К. Бободжанова, Н.Д. Гальскова, Ю.В. Машкіна, Є.І. Пассов, Ю.А. Ситнов, Н.К. Склярєнко, Н.В. Майєр та ін. Одним із чинників, що уможлиблює успішне формування зазначеної компетентності є високий рівень сформованості в учнів граматичних знань, навичок та граматичної усвідомленості. Важливим чинником формування граматичної компетентності є формування субкомпетентностей.

Мета статті – охарактеризувати компоненти граматичної компетентності, її цілі, етапи та контроль за рівнем сформованості, а також

визначити поняття субкомпетентностей, які сприятимуть формуванню граматичної компетентності.

Граматична компетентність (ГК) – це здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості [8, с. 1].

Граматичні знання складають теоретичну (означений/неозначений артикль, безособова форма дієслова, порядок слів у реченні тощо) та практичну (вміння застосувати теоретичні знання на практиці: виконання різних видів вправ, пряма і опосередкована комунікація тощо). Набуті та засвоєні граматичні знання є передумовою ефективного оволодіння граматичними навичками.

Граматичну навичку науковці тлумачать як 1) синтезовану дію вибору моделі, адекватної мовленнєвому завданню в даній ситуації, і коректному оформленню мовленнєвої одиниці будь-якого рівня, яка відбувається в навичкових параметрах і служить однією із умов реалізації мовленнєвої діяльності [1, с. 150]; 2) здатність автоматизовано викликати із довготривалої пам'яті граматичні засоби, необхідні для реалізації спілкування, тоді як здатність використовувати граматичні навички і знання для вирішення різних комунікативних задач вважається граматичним умінням [4, с. 121]. До репродуктивних граматичних навичок, які необхідно формувати в учнів середньої школи є: впізнавати вивчені граматичні правила, застосовувати їх на практиці; добирати й вживати граматичні конструкції залежно від ситуації спілкування; формувати граматичне правило з опорою на схему, таблицю; розрізняти граматичне оформлення усних і письмових текстів; рецептивні граматичні навички: впізнавати/ виокремлювати із мовлення граматичні конструкції та співвідносити їх з відповідним смисловим значенням; співвідносити значення граматичних форм / конструкцій із семантикою; розрізняти схожі за формою явища рідної та ІМ; прогнозувати граматичні

форми слова / конструкції; встановлювати групи членів речення (підмет, присудок, обставина); визначати структуру простого речення (за порядком слів тощо).

З точки зору науковців, навчання іншомовної граматики є обов'язковою умовою формування полікультурної мовної особистості учнів середньої школи передбачає не лише розуміння правил, формування навичок і вмінь, але й розвиток відчуття мови, тобто концептуального усвідомлення доцільності використання тих чи інших явищ. Звідси вагомою є граматична усвідомленість як здатність людини розмірковувати над процесами формування своєї граматичної компетентності, свідомо реєструвати й розпізнавати граматичні структури в усному і писемному мовленні, їхні особливості та закономірності їх утворення і функціонування; знати свій «тип» мовця і «учня», аналізувати граматичну сторону свого мовлення тощо [2, с. 240].

Важливою для оволодіння ГК є навчально-стратегічна компетентність. Навчальний компонент – це здатність і готовність ефективно оволодівати ГК, здійснюючи самоконтроль, самооцінювання та самокорекцію за процесом і результатом власного учіння. Стратегічний компонент, з точки зору Л. К. Орловської, це набуття сукупності знань, навичок і вмінь учитися в процесі оволодіння граматиною ІМ, використовувати з максимальною ефективністю наявні засоби і форми навчання, що передбачає формування і розвиток стратегій вивчення мови, а саме: систематизація вивченого граматичного матеріалу шляхом узагальнення його в таблицях; зіставлення граматичної структури ІМ з рідною з метою усвідомлення схожості / відмінності; візуалізація правил за допомогою таблиць, схем, формул тощо; побудову висловлювань за аналогією зі зразком мовлення [6, с. 61:62].

Успішне оволодіння ГК зумовлене рівнем сформованості в учнів лінгвосоціокультурної компетентності, що передбачає знання соціокультурних реалій країни виучуваної ІМ; навички сприймати й розпізнавати соціокультурні реалії, вибирати соціокультурну інформацію

відповідно до ситуації мовлення та вміння будувати свою мовленнєву поведінку відповідно до норм, прийнятих в іншомовному соціумі [9, с. 52:53] тощо.

Отже, на основі поданого матеріалу, можна зробити висновок, що вчитель англійської мови у процесі формування в учнів середньої школи граматичної компетентності, реалізує такі цілі: практичну, лінгвосоціокультурну, розвивальну та виховну. *Практична мета* передбачає надання учням граматичних знань, формування і вдосконалення рецептивних і репродуктивних граматичних навичок. *Лінгвосоціокультурна мета* полягає у вихованні здатності до соціолінгвістичної спостережливості і чутливості, до зіставлення феноменів граматичних систем англійської та рідної мови, їх аналізу та рефлексії; набутті знань про соціокультурні особливості вживання окремих граматичних структур (напр. дієслів у Past Simple, модальних дієслів “can”, “must” тощо) та вміння їх розпізнавати і використовувати у власному мовленні. *Розвивальна мета* обумовлена 1) розвитком різних видів пам’яті, мовленнєвої здогадки, здатності до порівняння, зіставлення, узагальнення, імітації, мовленнєвої уваги; 2) розвитком уміння зіставляти рідну культуру і культуру виучуваної ІМ, білінгвальних умінь представляти свою країну в іншомовному середовищі з урахуванням особливостей культури останнього; 3) розвитком умінь самостійної навчально-пізнавальної діяльності в позааудиторних умовах, самоконтролю, самокорекції; 4) розвитком здатності студентів запам’ятовувати граматичний матеріал з опорою на їхні індивідуальні особливості та з урахуванням індивідуального типу пам’яті (логічної, образної, емоційної) і здатності до переносу граматичних знань і навичок у нову ситуацію.

Реалізація *виховної мети* покликана виховувати розуміння важливості оволодіння іншомовною граматичною компетентністю для ефективного спілкування у життєво важливих ситуаціях, готовність до самостійного удосконалення іншомовної граматичної компетентності; формувати вміння використовувати ІМ як засіб культурознавчої освіти і самоосвіти у процесі

вивчення інших культур; збагачувати уявлення про етику спілкування з носіями ІМ [1, с. 13].

Засвоєння граматики будь-якої ІМ, зауважує Р. К. Міньяр-Белоручев, спричиняє багато труднощів, які посилюються граматичними термінами і приавилами та численними винятками із правил [4, с. 27], що є причиною граматичних помилок, які унеможлиблюють реалізацію комунікативного наміру і спричиняють соціокультурні непорозуміння. Услід за Н. К. Скляренко [8], до труднощів оволодіння граматиною ІМ відносимо наявність/відсутність певних граматичних явищ у рідній мові; інтерференцією рідної мови; складністю граматичних явищ, співвідношення значень і випадків вживання граматичних явищ; способом утворення граматичних явищ; оволодіння граматичним явищем у морфології. Вчитель повинен пам'ятати про зони міжмовної та внутрішньомовної інтерференції у процесі підготовки до уроку, під час добору/розроблення вправ, добору/укладання правил-інструкцій тощо, керуючись найтипівішими помилками, прогнозування й упередження яких уможлиблюється шляхом урахування не лише специфіки граматичних явищ, але й об'єктивних труднощів їх засвоєння [2, с. 308:309]. З метою подолання внутрішньомовної інтерференції, вважає І. Ю. Усенко, ефективною є корекція граматичних навичок, що передбачає комплекс прийомів навчання, спрямованих на деавтоматизацію неправильно сформованих навичок як результату внутрішньомовної інтерференції, що забезпечує формування нових іншомовних динамічних стереотипів. Ефективними є вправи на міжмовні зіставлення, контрастувальні вправи, аналіз, пояснення.

Успішне формування у студентів ГК зумовлене їхніми індивідуальними особливостями – аналітичними здібностями, добре розвиненими навичками класифікації граматичних явищ з опорою на їхні ознаки, логічного мислення, пам'яті тощо.

Для надання учням граматичних знань методисти (О. І. Вовк, Л. К. Орловська, Д. А. Руснак, Н. К. Скляренко) рекомендують використовувати

різні типи навчальної інформації: правила (описові правила і правила-інструкції); зразок мовлення на рівні словоформи, словосполучення, фрази, понадфразової єдності; модель; схему; ілюстративну таблицю; когнітивну метафору (вербальну або зображальну); табличні тести (наприклад типи артиклів, їхні форми і правила вживання у мовленні). Вчитель англійської мови повинен знати, що формування граматичних навичок відбувається поетапно. Першим етапом є орієнтовно-підготовчий. На цьому етапі відбувається ознайомлення учнів з новим граматичним явищем/ ГС і первинне виконання мовленнєвої граматичної дії за зразком, якщо вона елементарна, чи первинне виконання окремих операцій, що входять до складу граматичної дії на ґрунті усвідомлення способів їх виконання. На другому, стереотипно-ситуативному етапі, відбувається автоматизація дій учнів з новими ГС на рівні фрази. На третьому, варіююче-ситуативному етапі, продовжується автоматизація дій учнів з новими ГС на рівні ПФЄ і тексту.

На першому етапі учні ознайомлюються з новою ГС у контексті або ситуації мовлення – реальній або спеціально створеній учителем. Контекстом може служити будь-який невеликий текст – вірш, пісня, короткий діалог, уривок з відеофільму тощо. Бажано, щоб інформація надходила до учнів по двох каналах – слуховому і зоровому. У випадку використання відеофонограми подачу інформації по зоровому каналу слід відкласти на час після перегляду відеофонограми, інакше учні пропустять відеоряд.

На цьому етапі учні не лише ознайомлюються з ГС, але й одержують або здобувають знання. Останнє – здобування знань, як це доведено дослідженнями психолінгвістів і методистів (В. В. Красних, О. С. Кубрякова, О. М. Ніцецька, О. І. Вовк), набагато корисніше, бо виведені або здобуті знання є значно міцнішими за одержані в готовому вигляді. Для виведення знань на основі контексту (або кількох контекстів) використовується евристична бесіда (термін Р.К.Міньяр-Белоручева).

На другому і третьому етапах формування граматичної навички має місце автоматизація дій учнів з новою ГС на рівні фрази, ПФЄ і цілого тексту, для чого потрібні відповідні вправи і завдання [8].

У процесі формування в учнів середньої школи граматичної компетентності, учитель повинен використовувати різноманітні вправи. Наприклад, вправи спрямовані на прийом або видачу інформації (рецептивні, репродуктивні, рецетивно-репродуктивні), за рівнем комунікації (умовно-комунікативні, некомунікативні), за рівнем керування діями (з повним, частковим керуванням), за наявністю опор (зі спеціально створеними опорами), за способом виконання вправи (фронтальні, індивідуальні, у групі). Учитель також повинен використовувати малюнки, таблиці, схеми, картки, відеограму для семантизації матеріалу на рівні граматичної форми та його закріплення з опорою на зоровий образ, проблемні завдання, мовні ігри. Крім того, з метою формування іншомовної граматичної компетентності дослідники пропонують використовувати лінгвістичний корпус, мультимедійну програму, навчальну комп'ютерну програму тощо.

Науковці вважають, що для контролю рівня сформованості рецептивних граматичних навичок основ: ним критерієм є точність розуміння, а для репродуктивних граматичних навичок – правильність вживання [8]. Л. І. Карпова пропонує такі критерії визначення рівня сформованості граматичних навичок: 1) діапазон (володіння достатнім набором мовних засобів, які використовуються у відповідних ситуаціях спілкування); 2) точність (коректне використання граматичних форм і структур у професійно-значущих ситуаціях спілкування); 3) зв'язність (здатність скласти зв'язні висловлювання і тексти) [3]. Об'єктом контролю рівня сформованості граматичної компетентності учнів середньої школи виступають: 1) репродуктивні граматичні навички – морфологічні (навички коректного вживання форми дієслова, артиклів тощо; утворення множини іменників і прикметників, ступенів порівняння тощо); 2) синтаксичні навички (навички володіння основними синтаксичними схемами речень, наприклад

порядок слів у реченні); 3) рецептивні граматичні навички – розпізнавання і співвіднесення слухо-мовленнєвих (у процесі аудіювання) та зорографічних і мовленнєвомоторних образів (у процесі читання) граматичних явищ з їхнім значенням [10].

Отже, у статті охарактеризовано основні поняття, компоненти та мету граматичної компетентності. Також представлено основні етапи формування та контроль рівня сформованості граматичної компетентності в учнів середньої школи (5-7 класів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бободжанова Л.К. Формирование иноязычной грамматической компетенции с учётом национально-культурных особенностей изучаемого языка в сфере профессионального общения: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Л. К. Бободжанова. – СПб., 2008. – 24 с.

2. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб.пособие для студ. лингв. Ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – 3:е изд. стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. – 336 с.

3. Карпова Л. И. Формирование коммуникативной грамматической компетенции в неязыковом вузе: на материале английского языка: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Карпова Людмила Ивановна. – Волгоград, 2005. – 260 с.

4. Миньяр-Белоручев Р. К. Методика обучения французскому языку: Учеб.пособие для студентов пед. Ин-тов по спец. «Иностр. Яз.» / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Просвещение, 1990. – 224 с.

5. Методика интенсивного обучения иностранным языкам: учебное пособие / В. А. Бухбиндер, Г. А. Китай: городская и др. / под ред. В. А. Бухбиндера и Г. А. Китайгородской. – К. : Выща школа, 1988. – 343 с.

6. Орловська Л. К. Формування граматичної компетенції в усному мовленні на засадах інтегрованого навчання у майбутніх учителів англійської

мови: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02/ Орловська Лідія Костянтинівна. – К., 2010. – 304 с.

7. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Е. И. Пассов. – М. : Рус. яз., 1989. – 276 с.

8. Склярєнко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. К. Склярєнко // Іно: земні мови. – № 4. – 2010. – С. 15:25.

9. Стеченко Т. О. Формування професійно-орієнтованої англомовної граматичної компетенції майбутніх філологів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Стеченко Тетяна Олександрівна. – К., 2004. – 200 с.

10. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов / А. Н. Щукин. – М. : Филоматис, 2004. – 416 с.

Victoria Kobylianska

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

Науковий керівник: Сторчова Т.В.

ОЦІНЮВАННЯ МОВНИХ НАВИЧОК УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ

Abstract

The students become more diverse. As a result, teachers are more likely to encounter the fact that traditional approaches to the organization of the educational process do not allow them to work effectively with students with a wider range of educational differences. We can solve this problem by means of an individual approach to each student. One of the controversial question is assessment.

Keywords: *assessment, language skills, differentiated approach.*

З року в рік у загальноосвітніх навчальних закладах учнівський контингент стає більш розмаїтим, виразніше простежуються особливості когнітивного, емоційного, фізичного та комунікативного розвитку школярів. Відтак, перед вчителями постає завдання навчати більш різноманітний учнівський контингент, задовольняючи потреби всіх дітей, очікування батьків та зростаючі вимоги суспільства. Вирішити цю проблему можна за допомогою індивідуального підходу до кожного учня.

Під індивідуальним підходом розуміють цілеспрямовану діяльність учителя з навчання і виховання кожної дитини в умовах класно-урочної системи навчання. Для досягнення індивідуального підходу до учнів використовується індивідуалізація та диференціація навчальної діяльності.

Диференціація навчання визначається як: 1) процес типологізації і урахування індивідуально-типологічних особливостей учнів в інтересах

розвитку їх нахилів і здібностей; 2) педагогічну технологію, що забезпечує реалізацію принципу диференціації.

Під індивідуалізацією навчання розуміється: 1) процес урахування індивідуальних особливостей окремих учнів в інтересах розвитку їх нахилів і здібностей; 2) педагогічну технологію, що забезпечує реалізацію принципу індивідуалізації [1, с.156].

Метою даної статті є визначення особливостей етапу оцінювання мовних навичок старшокласників в умовах диференційованого підходу.

Одним з важливих питань у дослідженні диференційованого підходу є оцінювання як один із найважливіших компонентів навчально-виховного процесу. У загальному визначенні ми дотримуємось думки, що оцінювання не лише педагогічне, а й філософське та соціально-психологічне явище. Дослідники різних аспектів оцінювання (Б.Г.Ананьєв, В.М.Андрущак, О.М.Леонтєв, А.І.Ліпкіна, А.Р.Лурія, А.К.Маркова, С.Т.Шацький, І.С.Якиманська та ін.) пропонували своє бачення цього процесу, звертаючи увагу на такі моменти як успішність навчання, критерії оцінювання, самоконтроль та самооцінка тощо. У ході аналізу навчального процесу слід врахувати ставлення учня до оцінювання його знань, умінь, навичок, значення оцінки для його психологічного комфорту, брати до уваги розвивальний та виховний характер оцінювання, його залежність від цілей навчання, систематичне та послідовне оцінювання успіхів [2, с. 9].

Контроль входить складовою частиною до системи навчання іноземних мов. На відміну від власне навчання іноземної мови, метою якого є формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь, завданням контролю передусім є визначення та оцінювання рівня їх сформованості. Головна мета контролю у процесі навчання іноземної мови – управління цим процесом.

Об'єктами контролю виступають навички і вміння мовлення, рівень володіння якими дозволяє учню здійснити іншомовну мовленнєву діяльність:

слухо-вимовні, лексичні, граматичні навички та вміння здійснювати мовленнєву діяльність в говорінні, аудіюванні, читанні, письмі з урахуванням соціокультурних особливостей цих видів мовленнєвої діяльності. Показниками володіння іншомовної діяльності служать оцінки, отримані під час проведення контролю [3, с. 272].

Вивчення літературних джерел дозволило констатувати неоднозначне розуміння поняття оцінки, що визначається як процес (Ш.О.Амонашвілі, В.М.Полонський, А.М.Алексюк), акт (В.Ф.Шаталов), як мотив навчання (Л.В.Занков), як знак (Є.І.Перовський, Б.Г.Ананьєв, Х.Век), а також виокремити головний принцип оцінювання – об'єктивність та його функції: контролюючу, спонукальну, навчальну і виховну.

Зокрема, акцентується увага на все більшому значенні поточного оцінювання, вдосконалення самих методик оцінювання якості навчання. Значну увагу приділяють характеристиці типів оцінювання, серед яких виокремлюють поточне, підсумкове, діагностичне. У свою чергу, процес оцінювання трансформується у систему визначення особистого рейтингу успішності у навчальній діяльності з активним використанням зовнішнього оцінювання. Це ґрунтується на принципах індивідуалізації, гуманізації, демократизації та добровільності навчання [4, с. 58].

Диференційоване навчання ставить до системи оцінювання свої вимоги:

- ліквідувати негативний вплив процесу оцінювання на психічний розвиток дітей, процес учіння учнів на уроці;
- оцінювати тільки ті знання, уміння і навички, які складають кістяк навчального предмета;
- діапазон оцінок повинен відповідати амплітуді коливань у розумовому розвитку дітей, у рівнях засвоєння ними знань;
- незнання не оцінюються, всі оцінки позитивні;

- перед цільовою установкою на засвоєння знань вчитель структурує зміст освіти відповідно до наявних оцінок, чим забезпечує свідоме учіння школярів з прицілом на відповідну оцінку;
- важливе місце у підсумковій оцінці відіграє самооцінка учня, а у визначенні розумової активності – оцінка батьків [1, с. 157].

Основними видами оцінювання з іноземної мови є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та підсумкова державна атестація. Більшість прийомів поточного оцінювання спрямовано на детальну перевірку окремих параметрів мови або вмінь мовлення, яких щойно навчили, тематичне оцінювання проводиться на основі поточного оцінювання й виставляється єдиний тематичний бал. Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів не враховуються.

Ефективним засобом організації контролю у навчанні іноземної мови є тестування. Диференційна здатність – одна з характеристик тесту, яка вказує на здатність даного тесту встигаючих і невстигаючих тестованих, тобто з достатнім і недостатнім рівнем володіння іншомовними навичками і вміннями. Тести на виявлення здібностей до вивчення іноземної мови спрямовані на визначення конкретних індивідуально-психологічних особливостей учня з метою забезпечення їх своєчасного коригування та розвитку, що сприятиме успішності оволодіння мовленнєвою діяльністю [3, с. 269].

Завданнями вчителя є організувати, допомогти та мотивувати учня для досягнення хороших результатів, враховуючи індивідуальні особливості.

Список використаних джерел:

1. Сікорський П. І. Теоретико-методологічні основи диференційованого навчання. – Львів: Каменярь, 1998. – 196 с.

2. Біляковська О. О. Дидактичні засади оцінювання старшокласників – Київ, 2008.
3. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. І перероб. / Кол. Авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
4. Братанич О. Г. Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи 13.00.09 – теорія навчання; к.пед.н.; Кривий Ріг – 2008, 236 с.

GOLDEN RULES OF TEACHING GRAMMAR MATERIAL

Abstract

In order to understand a language and to express oneself correctly one must assimilate the grammar mechanism of the language studied. Indeed, you may know all the words in the sentence and yet fail to understand it, if one does not see the relationship between the words in the given sentence.

Keywords: *grammar, reasons, difficulties, approaches, teaching, rules.*

Grammar skills are useful in every aspect of life from education to leadership, and social life to employment opportunities. They are equally important at home where children learn their grammatical patterns from their parents and family. This puts the next generation at an immediate disadvantage if learning incorrectly. Grammar skills are important to be an effective leader. Communication skills are indispensable to effectively give direction and provide assurance of leading ability. In addition, if continuing education is desired, grammatically correct papers will be expected from college professors. The aim of this article is to find out the notion «grammar» and the best ways of its learning. This aim defined the following tasks: 1) to look at the notion «grammar» from the point of view of different scientists, 2) to show the necessity of learning grammar and its usage in real life, 3) to show the best ways of learning grammar.

First of all, it is necessary to consider the concept grammar, i. e., what is meant by grammar. By grammar one can mean adequate comprehension and correct usage of words in the act of communication, that is the intuitive knowledge of the grammar of the language [2, p. 34]. In linguistics, grammar is the set of structural rules governing the composition of clauses, phrases, and words in any given natural language [5, p. 152]. The term refers also to the study of such rules, and this field includes phonology, morphology, and syntax, often complemented

by phonetics, semantics, and pragmatics. The word «grammar» is derived from Greek γραμματική τέχνη (grammatikē technē), which means «art of letters» [1, p. 361]. English grammar is the way in which meanings are encoded into wordings in the English language. This includes the structure of words, phrases, clauses, and sentences, right up to the structure of whole texts.

There is a line of reasons for teaching too much grammar [4, p. 213-215]:

1. **The backbone of the language.** A not uncommon feeling: that the grammatical system is the backbone of the language, and must be mastered if learners are to speak and write effectively.
2. **It makes people feel secure.** In the jungle of language learning, grammar rules shine out like traffic lights or street lamps, giving a reassuring sense of control, of knowing where you're going.
3. **It formed character.** Many teachers have reached their present status by passing exams which required considerable knowledge of grammar; they may naturally feel that this knowledge has contributed importantly to making them the splendid people they are today.

In order to understand a language and to express oneself correctly one must assimilate the grammar mechanism of the language studied. Indeed, you may know all the words in the sentence and yet fail to understand it, if one does not see the relationship between the words in the given sentence. And vice versa, a sentence may contain one, two, and more unknown words but if one has a good knowledge of the structure of the language one can easily guess the meaning of these words or at least find them in a dictionary. For instance, one can hardly understand the following sentences without a knowledge of grammar even if all the words are familiar: We saw him book a ticket. It made me return home (It made me happy.) because each of them includes some grammar difficulties for the Ukrainian-speaking pupils, namely, the infinitive construction in both of them and an unusual meaning of the familiar words book and make [3, p. 113].

We should remember that there is a line of difficulties for Ukrainian-speaking pupils who learn the English language. The chief difficulty in learning a new

language is that of changing form the grammatical mechanisms of the native language to that of the new language. Let look through the most common difficulties in learning English for Ukrainian-speaking pupils [2, p. 435]:

1. Every language has its own way of fitting words in sentences. English is not an exception. In this language, word order is far more important than in Ukrainian. The word order in sentence Tom gave Helen a rose indicates what was given, to whom (Helen), and by whom (Tom). As we can see the word order in English is stable. The Ukrainian equivalent of this sentence we can say in very different ways: Том дав Гелен троянду. Троянду дав Гелен Том. Гелен дав троянду Том and so on and so forse. And the meaning of Ukrainian sentence stay always the same.
2. The English tense system also presents a lot of troubles because of the difference which exists between the English and Ukrainian languages with regard to the time and tense relations. For example, the pupil cannot at first understand why he must say I have seen him today and I saw him yesterday. For him the action is completed in both sentences, and he does not associate it in any way with today or yesterday.
3. The sequence of tenses is another difficult point of English grammar. Why because there is not such phenomenon in our mother tongue. Why should we say She said she was busy when she is busy?
4. The use of modal verb in various types of the sentences is very difficult for the learner. For example, in English we should know the difference between can and may, but in Ukrainian the word МОГТИ covers the meaning of the both English variants.
5. The most difficult point in English grammar is presence of articles. They are quite strange for us, because we haven't such phenomenon in our language. Often pupils do a lot of mistakes with usage articles. It's common among learners to use indefinite article instead of definite one, or vice versa.

As you can see, Ukrainian speaking learners face a variety of problems in the process of learning the English language, especially its grammar. But how to teach students grammar material in the best way? And how to make them do less mistakes in grammar? Let's overlook different approaches of the teaching grammar, which are very useful while teaching English [1, p. 233].

A **deductive approach** starts with the presentation of a rule and is followed by examples in which the rule is applied. The grammar rule is presented and the learner engages with it through the study and manipulation of examples.

The **inductive approach** is the rule-discovery path. Rules learners discover for themselves are more likely to fit their existing mental structures than rules they have been presented with. This in turn will make the rules more meaningful, memorable, and serviceable. Students are more actively involved in the learning process, rather than being simply passive recipients: they are therefore likely to be more attentive and more motivated.

Functional-notional approach. There is little doubt that functional approaches have contributed a great deal to the overall store of language teaching methodology. Most new course-books contain some kind of functional syllabus alongside a focus on grammar and vocabulary, thus providing learners with communicatively useful expressions in tandem with a structured syllabus with a clear sense of progression. Criticisms of this approach include the difficulty in deciding the order in which different functions should be presented. Is it more important to be able to complain or to apologise, for example? Another problem lies in the wide range of grammatical structures needed to manipulate basic functions at different levels of formality (for example, «Can I...?» as opposed to «Would you mind if I ...?»).

Using these approaches we should also remember about very useful rules of teaching grammar, which we may consider as «golden».

First of all it should be noted that teachers tend to teach writing and grammar as separate concepts. Below are some strategies to make writing more of a part of the grammar classroom:

1. **Take time to read in writing class.** Any time you can emphasize the crucial relationship between reading and writing will be beneficial for the students. When you introduce a grammar concept, show students a model paragraph or text which illustrates this concept nicely.
2. **A writing per day keeps the errors away.** After introducing and practicing a grammar concept, give students a short informal writing to illustrate that grammar concept. By writing more frequently, you are building their association between grammar and writing.
3. **Design your lessons with your students in mind.** Each time you evaluate student writing, jot down a few sentences from each student's paper that contain errors.
4. **Design your rubric with grammar in mind.** Typically speaking, students will write formal papers using only the grammatical structures with which they feel comfortable.
5. **Use pictures to elicit writing.** Some grammatical structures are difficult to bring out in expository writing.

Secondly, there are some grammar topics which are boring for the teachers. Students shouldn't feel this. When we find a topic boring, we can generally pass this vibe onto students. This is something that all teachers must look out for, as when a student loses focus, it is very difficult to gain their attention. There are a number of tips and tricks that can be adapted for all lessons and for all points and topics [4, p. 142-151]:

1. **Show off your best asset.** We talk about teacher's personality. When you're teaching a grammar point that you know is boring and the students will switch off over, lighten up, smile and become an 'Edutainer'.
2. **Be a little unexpected.** There is one little gem to use in the classroom when teaching a boring topic. It is to keep them thinking. Give the students an answer to a question that is incorrect, and see how long it takes the students to recognise the error. Being unexpected means that

they must always be thinking, and they are not going to find themselves anticipating the answers.

4. **Tell a story.** If you are explaining a grammar point, why not keep your students amused and educated with a story. This is a good way to keep their attention while explaining some of the more dull aspects of grammar.
5. **Take the tabloid approach.** One nifty little way to liven up any lesson is to use the lives of celebrities to explain a grammar point. To do this, find out about a local celebrity in the country, find out who they've been dating, associated with, previously dated, been married to, been embroiled in some form of scandal, and create a time line while explaining the tense.
6. **Be practical.** Teach English that students will find beneficial and useful in their jobs or their lives. One way to do this is to try to use practical examples wherever possible. It is incredibly simple and can even be improvised on the spot.
7. **Use the news.** English language newspapers are fantastic for students to learn about. English as they generally use simple words and provide an example of what's happening around the world that the student's may already know in their native language.
8. **Play a game.** There is should be the point where you can tell the students to stop everything and stand up. Students love competition with each other, and any activity where two teams can be created and scoring is involved is a sure-winner with any tasks.

To sum up, we want to say that grammar is the key to understanding and mastering English. Grammar helps us to understand how English works. Grammar brings order, logic, and clarity into the process of studying English. It specifies how sentences are built to make sense, identifies the meanings of individual words in a sentence and explains relationships between them, and gives you a set of rules for speaking and writing. Careful study of typical grammatical structures helps us

to understand how meanings are created in English, and the ability to use such structures correctly and confidently is a huge step on the road to effective communication in English.

References:

1. American Academic Press, The (ed.). William Strunk, Jr., et al. *The Classics of Style: The Fundamentals of Language Style From Our American Craftsmen*. Cleveland: The American Academic Press, 2006.
2. Ellis, Rod (2005). *Instructed Second Language Acquisition: A Literature Review*. Wellington: Ministry of Education. [This literature review focuses on ten principles of effective second-language acquisition.] *Education Counts*.
3. Ellis, Rod (2002). «The place of grammar instruction in the second/foreign language curriculum». In Hinkel and S. Fotos (Eds), *New Perspectives on Grammar Teaching in Second Language Classrooms*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
4. Ministry of Education (2002). *Learning Languages: A Guide for New Zealand Schools*. Wellington: Learning Media.
5. Rundle, Bede. *Grammar in Philosophy*. Oxford: Clarendon Press; New York: Oxford University Press, 1979. ISBN 0198246129.

КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ТЕКСТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Abstract

The article is devoted to highlighting the criteria of selection of texts that should be used for formation of linguosociocultural competence as a key to understanding social life, cultural and traditional peculiarities, linguistic features of language which are studied at school.

Keywords: *reading, text, criteria, linguosociocultural competence, country studies' value.*

При формуванні лінгвосоціокультурної компетентності (ЛСКК) школярів у читанні важливою є змістовна наповнюваність текстів, тому вчитель має дотримуватися певних критеріїв їх відбору. Згідно з Н. Ф. Бориско, під критеріями маємо на увазі ознаки, на основі яких реалізується якісна і кількісна оцінка текстів з метою включення або виключення їх у зміст курсу [2, с. 104]. Виділяють дві групи критеріїв відбору іншомовних текстів як навчального матеріалу: якісні і кількісні [1, с. 67].

До якісних критеріїв відносяться *автентичність, тематичність, лінгвосоціокультурна (ЛСК) та країнознавча цінність, інформативність, естетична привабливість*, а до кількісних – *адекватність обсягу текстового матеріалу*. Розглянемо їх критерії детальніше.

Країнознавчі тексти можуть бути *автентичними*, тобто створеними з конкретною метою учасниками спілкування, та навчальними [3, с. 10]. Звичайно, що оригінальний текст має високу ЛСК цінність, але може бути надто великим за обсягом, складним у лінгвістичному аспекті для учнів старшої школи, не відповідати конкретним завданням вивчення

країнознавства та умовам навчання. Тому на уроках англійської мови допускається використання адаптованих до конкретних навчальних цілей залежно від мовної підготовки учнів текстів. Але на нашу думку, для формування ЛСКК варто використовувати саме оригінальні тексти, адже вони є культурологічно автентичними, що допомагає старшокласникам пізнати різні культури через мову.

Текст, обраний для формування ЛСКК, буде мати *ЛСК та країнознавчу цінність* за умови, якщо допомагатиме старшокласникам пізнати культуру англомовних країн та народів.

Л.П.Смелякова зазначає, що при визначенні соціо культурного потенціалу англомовних художніх текстів варто брати до уваги такі три показники, як представленість соціокультурної (СК) інформації у тексті, характер презентації СК інформації з точки зору її сприйняття іншомовними читачами у процесі читання, смислове навантаження [4, с. 43]. Ми погоджуємося з думкою Л.П. Смелякової, що у старшій школі доцільніше використовувати тексти з середнім або високим ЛСК потенціалом.

Країнознавчу цінність мають ті тексти, які містять у собі інформацію про географічні, політичні та суспільні зміни у житті англомовних країн, а також ті, які відображають образи та героїв, історичні події та назви, визначні місця, кінематограф.

Інформативність. Текст має передавати нову та актуальну для старшокласників інформацію. Вона має відповідати темі заняття, інтересам учнів, бути правдивою та запозиченою із достовірних джерел. Тексти з ЛСК інформацією повинні мати практичну корисність для школярів, задовольняти пізнавальну потребу та стимулювати інтерес учнів.

Ще одним важливим критерієм є *естетична привабливість*. Країнознавчі тексти повинні мати великий естетичний потенціал, який складається з певних якостей, естетично важливих образних, змістових компонентів, які активізують та підтримують увагу, зацікавлюють читача, стимулюють виникнення певної естетичної реакції. Варто зазначити, що

естетичний вплив може проявлятися на рівні оформлення тексту. Тому зазвичай краще сприймаються ті країнознавчі тексти, які ілюстровані малюнками/фотографіями.

Щодо *адекватності обсягу текстового матеріалу*, то тексти можуть бути різними за обсягом, але варто обрати такий, який буде найбільш сприятливим для формування ЛСК у старшокласників. Також обсяг тексту має обиратися відповідно до характеру діяльності: чи це робота на уроці (10-15 хвилин), чи це домашнє читання, робота над яким займає більше часу.

Можемо зробити висновок, що для формування ЛСК школярів важливо не лише вдало розробити систему вправ, але й підібрати текст, адже саме він є джерелом країнознавчої інформації та має ЛСК цінність. Тому перед застосуванням того чи іншого тексту, вчителів слід переконатися, чи відповідає він критеріям, чи містить країнознавчу цінність та чи буде цікавим школярам.

Література

1. Бирюк О. В. Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англійськомовних публіцистичних текстів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Бирюк Ольга Василівна. – К., 2005. – 196 с.
2. Бориско Н. Ф. Концепция учебно-методического комплекса для практической языковой подготовки учителей немецкого языка (На материале интенсивного обучения) / Н. Ф. Бориско: Киев. гос. лингв. унт. – К., 1999. – 268 с.
3. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика преподавания языков) / [сост. Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин]. – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
4. Смелякова Л. П. Художественный текст в обучении иностранным языкам в языковом вузе (Теория и практика отбора) : монография. – СПб. : Образование, 1992. – 142 с.

Олександра Магдій

Кам'янець-Подільського національного університету

імені Івана Огієнка

Науковий керівник: Сторчова Т.В.

Кандидат педагогічних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Abstract

The paper focuses on the possibilities of using authentic movies as a means of forming students' communicative competence which comprises the sociocultural component as its most significant element. The technology suggested aims at teaching the adequate perception of a movie as a special form of cross-cultural communication based on the development of students' general background knowledge and improvement of their speaking skills.

Key words: *communicative competence, sociocultural competence, language and discourse competence, verbal and non-verbal communication, cross-cultural communication, background knowledge*

Останнім часом можна спостерігати відхід від традиційного структурного напрямку у викладанні іноземних мов (ІМ), а саме забезпечення лише основного набору фонетичних і лексико-граматичних одиниць та контролю їх засвоєння. Одночасно зростає інтерес до мови як засобу спілкування, що викликає необхідність міжкультурної комунікації та включення елементів соціокультурної комунікації до змісту навчання. Отже, великого значення набувають проблеми вивчення ІМ і культури (Є. М. Верещагіна, В. Г. Костомарова, Г. Д. Томахіна, Є. І. Басова та ін.).

Мета запропонованої статті – довести важливість використання автентичного художнього фільму як особливого засобу формування комунікативної компетентності, невід'ємною складовою якої є

соціокультурний компонент, а також показати, що культурологічний матеріал формує позитивну мотивацію у студента, який вивчає ІМ як частину іноземної культури.

Сьогодні все частіше використовуються автентичні матеріали у формуванні іншомовної комунікативної компетентності. Проведення занять з ІМ з використанням автентичних матеріалів створює прототип іншомовного середовища, наближає навчальний процес до справжньої комунікації даною мовою, що і пояснює актуальність їхнього застосування в умовах відсутності природного мовного середовища [3, с.121-125].

Система роботи з автентичними матеріалами покликана забезпечити ефективну реалізацію основних функцій, які виконують автентичні матеріали в освітньому процесі – інформативну, організаційну, ілюстративно-наочну, розвиваючу та виховну [4, с.18-20].

Інформаційна функція полягає в тому, що автентичні матеріали створюють мовний зразок (зразок вимови, інтонації, лексико-граматичний зразок), відтворюють умови природного спілкування, будь-які просторові та часові ситуації, як реальні так і уявні, передають інформацію про країну, мова якої вивчається. Організаційна функція проявляється в тому, що автентичні матеріали забезпечують «ефект присутності», стимулюють мовленнєву діяльність, містять величезний мотиваційний потенціал. Ілюстративно-наочна функція проявляється в тому, що автентичні матеріали є поєднанням всіх видів наочності (зорової, слухової, моторної, змішаної, мовної, ситуативно-модельної, предметної, образної) та є засобом занурення в природне середовище на всіх етапах навчання [4, с.18-20].

У навчанні англійської мови використовуються кінофільми різних видів: художні, документальні, науково-популярні, а також спеціальні навчальні. Це можуть бути фрагменти тривалістю від декількох хвилин і більше або ж цілі фільми. Основними критеріями відбору є відповідність кінофільму тематиці навчальної програми, його країнознавча інформація і

виховна цінність, а також захопливість і відповідність інтересам та віковим особливостям студентів-певного рівня навчання.

Загальновідомо, що студенти звикли до пасивного перегляду телепрограм рідною мовою. Щоб створити умови для активного адекватного сприйняття фільму ІМ, необхідно організувати всебічну комунікативну діяльність учнів, а саме розробити комплекс завдань для розвитку комунікативної компетентності, основними складовими якої є мовленнєва компетентність, мовна (лінгвістична) компетентність та лінгвокраїнознавча компетентність [3, с.121-125].

Формування в студентів лінгвокраїнознавчої компетенції передбачає володіння особливостями мовленнєвої та не мовленнєвої (міміка, жести, що супроводжують висловлювання, тощо) поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування. Підготовка системи завдань для формування лінгвокраїнознавчої компетенції дає змогу студентам правильно зрозуміти національно забарвлену лексику, яка використовується в сучасних художніх фільмах і безпосередньо в живому мовленні, збагатити лексичний запас, наблизити свої знання до фонових знань носіїв мови, познайомитися з етикетом, особливостями позамовного спілкування, підвищити культуру спілкування взагалі [2, с.171-172].

Використання автентичних художніх фільмів вимагає поетапної роботи з студентами на занятті. Відповідно до кожного етапу роботи з фільмом, доцільно використовувати різні види роботи, з різним спрямуванням.

Передпереглядомі завдання (Tuning-in Activities) спрямовані на формування соціокультурної антиципації та підготовку глядача до сприймання тексту фільму на слух за рахунок активізації фонових знань та життєвого досвіду студентів [3, с.127-129].

Етап активного перегляду фільму (Active Viewing Activities) передбачає виконання завдань на перевірку адекватного розуміння переглянутого та активізацію мовного і мовленнєвого матеріалу для аналізу мовних, змістових, жанрових особливостей кінофільму. Крім того, особливий акцент

зроблено на завдання, які спрямовують глядача на критичне оцінювання акторської гри, режисерської роботи, ролі місця зйомки, спецефектів та музичного супроводу [3, с.130-132].

Студенти заохочуються до більш уважного перегляду та усвідомлення впливу окремих елементів кінематографічного мистецтва на цілісне сприйняття будь-якого фільму.

На заключному етапі роботи з фільмом (Post-Viewing Activities) глядачам пропонується висловитися в усній або письмовій формі з основної проблематики фільму, прокоментувати роль презентації окремих персонажів і сцен у розкритті режисерського задуму, порівняти свій життєвий досвід з ситуаціями, які зображуються в фільмі. Завершальними є завдання для самостійного опрацювання матеріалу за темою. Студентам надається можливість міжкультурного зіставного аналізу в руслі проблем, які досліджуються [3, с.133-135].

Таким чином, запропонована форма роботи дозволяє ефективно використовувати культурологічний компонент на кожному етапі роботи з автентичним відеоматеріалом з метою розвитку соціокультурної та лінгвокраїнознавчої компетентності як невід'ємних складових комунікативної компетенції.

Список використаних джерел:

1. Волошина А. Безеквівалентна лексика близькоспоріднених мов: проблема семантичної структури // Наукові записки. – Випуск XXVI. – Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. – С. 56 – 64.
2. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – К., 1999. – С. 171 – 172.
3. Онопрієнко Т.М., Кузнецова І.В., Котнюк Л.Г., Гаращук Л.А., Чумак Л.М., Малярчук О.В. The World of Cinema: Посібник-практикум. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2009. – 224 с.

4. Особенности использования художественных видеофильмов в формировании речевых умений студентов 3 курса языкового вуза // TeachandLearn. – Житомир: Волинь, 1999. – Вип.2. – С.18-20.

Інна Махович

Кам'янець-Подільський національний університет

імені Івана Огієнка

Науковий керівник – О. І. Главацька

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ЗАСОБІВ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті дано опис використання мобільних засобів у вивченні англійської мови.

Ключові слова: мобільні додатки, мобільний телефон, мотивація, Google форми, англійська мова, мобільне навчання.

Світ нових інформаційних технологій сприяє поступовому переміщенню процесу навчання в площину мобільного простору. Сьогодні навчальні мобільні додатки можуть бути ефективним засобом підвищення мотивації молоді у вивченні англійської мови. Програми з використанням мобільних пристроїв в навчальному процесі реалізуються у багатьох країнах Європи, в Австралії, в США і в Канаді мобільні додатки є невід'ємною частиною будь-якого західного курсу [1, с. 304]. На жаль, приклади такого виду освіти в українському досвіді нечисленні.

Дослідження Н. І. Бойко, В. Д. Гавловського, В. М. Панченка та інших науковців розкривають значення, роль і вплив інформаційних потоків із всесвітніх глобальних мереж для сучасного навчально-виховного процесу. Науковці підкреслюють, що застосування мобільних засобів в процесі навчання сприяє подоланню комунікативного бар'єру, формуванню навичок дослідницької діяльності, підвищенню мотивації до оволодіння життєвими компетентностями, розвитку мислення та використання їх у житті [3, с.173].

Застосування мобільних додатків здатне мінімізувати проблему емоційного дискомфорту підчас відповіді в аудиторії, адже дає можливість самостійно перевірити знання, виключаючи психологічні чинники. За допомогою гаджета можна в будь-який час повернутися до незрозумілих

моментів або скористатися підказкою. Спостерігаючи за власним прогресом, учень/студент переконується в тому, що процес опанування іноземною мовою походить успішно. Слід відзначити також й активізацію ігрового мотиву, який має значення для формування внутрішнього інтересу, тобто отримання задоволення і позитивних емоцій від ігрової діяльності.

Розглянемо інтерактивні мобільні додатки для вивчення англійської мови у ігровому контексті:

Duolingo – структурує прогрес у навчанні у формі дерева навичок: необхідно правильно відповісти на запитання, набрати певну кількість балів і перейти на вищий рівень;

Memrise – онлайн платформа з використанням передових технологій роботи з пам'яттю, що допомагає користувачам запам'ятовувати інформацію швидше і більш ефективно, пропонує ведення особистої сторінки на сайті, за допомогою якої можна продовжувати навчання навіть перебуваючи offline;

Lingua.ly – додаток для вивчення лексики у запропонованих оригінальних текстах, які поєднуються з лексичними тестами відповідно до інтересів учнів/студентів;

LearnEnglish Grammar UK Edition / US edition – додаток, розроблений Британською Радою для вивчення і вдосконалення граматичних навичок. Обидва і британський і американський варіанти пропонують чотири рівні запитань, починаючи від Beginner і до Advanced. Кожен рівень містить 19 граматичних тем і 20 видів діяльності [7].

LinguaLeo (iOS, Android, Windows Phone) – додаток для вивчення англійських слів, у якому запропоновано такі види тренування: слово – переклад, переклад – слово, конструктор слів, диктант. Додаток об'єднано із сайтом, де можна не тільки вчити слова, а й читати, слухати тексти,

розв'язувати кросворди. Прогрес користувача синхронізується між сайтом та мобільним додатком [2].

Puzzle English: вивчення англійської мови за допомогою збору пазлів. Під пазломмається на увазі уривок будь-якого відеоматеріалу, після перегляду якого, пропонується зібрати зі слів побачені в ролику фрази. У додатку передбачено 8 ігрових завдань: зібрати фразу (аудіо- / відеопазл), вставити потрібну лексичну одиницю в речення, виконати тест на визначення словникового запасу. У розділі «тренування слів» представлені завдання слово – переклад, переклад – слово, конструктор слів, а також вправа «знаю-не знаю» слово, яке дублює вищезгаданий тест. У завданнях є підказки: необхідне слово підсвічується. У списку оригінальних функцій цієї програми – словник з відео прикладами вживання лексичних одиниць з різними варіантами озвучення (британська, американська та австралійська вимова).

Характеризуючи мобільне навчання, можна сказати, що воно нетрадиційне, персоніфіковане, безперервне, унікальне. Одним словом, це – *smartlearning* – розумне навчання – величезний простір для інноваційної діяльності. Мобільні технології надають широкі можливості тим, хто вивчає англійську мову, набувати і практикувати мовні навички в будь-якому місці і в будь-який час, брати участь у процесі навчання й оптимізувати його. Створений користувачем контент підвищує мотивацію до навчання, а сервіси Web 2.0, основною концепцією яких є спільне створення і надання інформації, дозволяють учням/студентам контактувати не тільки один з одним, але і з носіями мови в усьому світі [6, с. 330].

На мобільному телефоні можна відкривати та створювати мультимедійні файли, виконувати програми, створені на основі Java-технологій, одержати доступ до навчальних та довідкових ресурсів. Спеціалізоване програмне забезпечення сприятиме засвоєнню навчальної програми, особливо під час самостійної підготовки [1, с. 305]

Існує величезна кількість мобільних додатків, платформ та ресурсів (Google Forms, Kahoot!, Socrative, Plickers та багато інших), за допомогою яких учитель/викладач має можливість швидко оцінити знання та уміння учнів/студентів. Як правило, ці програми можуть працювати в різних операційних системах (Windows, Linux, Android), тому учень/студент може відповідати на контрольні запитання або проходити тест із власного мобільного пристрою, а не лише зі стаціонарного комп'ютера у навчальному закладі [2,с.21].

За допомогою `servisyLearningApps` можна створювати інтелектуальні карти, вправи, вікторини, кросворди, пазли чи ігри, додавати зображення, звук, відео[3]. Кожну можна змінити під власні потреби, щоб використати на уроці/занятті, розробити схожий чи зовсім інший навчальний модуль. Матеріали на сайті подаються у зручному візуальному режимі сітки зображень. Їх поділено на категорії, які відповідають виду завдання. У кожній групі доступно кілька шаблонів вправ, опис та зразки яких можна попередньо переглядати перед тим, як створити власний навчальний ресурс. Сервіс `LearningApps` надає можливість отримання посилання, для того, щоб розмістити створену вправу у себе в блозі, на сайті, розмістити завдання в соцмережах, отримати QRкод.

Зазначимо, що за допомогою Google форм учитель/викладач має можливість створювати різноманітні вправи для кожного уроку/заняття, які б оптимально підходили для відповідного рівня знань учнів/студентів, та для засвоєння граматики і лексики певної теми. Домашні завдання, які потрібно виконати онлайн на мобільному телефоні, є чудовою альтернативою вправам з підручників. Завдяки функції автоматичної перевірки, як вчитель/викладач так і учень/студент мають можливість відразу побачити, які вправи виконано вірно, а які ні; а також, які саме помилки і де були допущені.

Google форми входять в пакет Google документи, тому ними можна користуватися за наявності аккаунту в Gmail. Форму можна підключити до електронної таблиці Google і відповіді респондентів будуть автоматично

зберігатися в ній. Якщо ця функція не включена, ви можете відкрити меню «Відповіді» і переглянути короткий зміст. Готові відповіді легко аналізуються, оскільки діаграми створюються автоматично як в розрізі окремого респондента, так і групові відповіді з кожного питання [5, с.30].

Зауважимо сьогодні учні/студенти використовують мобільні телефони в навчанні здебільшого з власної ініціативи. Потрібно врахувати переваги використання мобільних пристроїв в аудиторії, що дає змогу підвищити мотивацію та пришвидшує процес перевірки та оцінювання. Відтак вчитель/викладач може швидше проаналізувати, які питання потрібно опрацювати додатково та максимально індивідуалізувати процес навчання. Використання мобільних пристроїв відповідає сучасним потребам освіти, забезпечує зручність та зацікавленість новизною приносить реальні, практичні результати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоус В. В. Мобільні додатки для навчання математики як засіб підвищення мотивації учнів молодшої школи / В. В. Білоус [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/96#.Wq_iuKiuu00
2. Косик В.М. Використання мобільних пристроїв та планшетів на базі ОС Android в навчальному процесі // Комп'ютер у школі та сім'ї. — 2014. — №4. — С. 19-21.
3. Педагогічне обґрунтування системи фільтрації нецільових ресурсів мережі Інтернет. П.П. Воробієнко, В.А. Каптур, О.А. Василенко. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. — 2013. — № 1. — С. 170-175 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2013_1_31
4. Сервіс для створення інтерактивних вправ Learning Apps. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://learningapps.org/>.

5. Скрипник Г.В. Використання мобільних додатків для проведення навчальних досліджень під час вивчення предметів природничо-математичного циклу // Комп'ютер у школі та сім'ї. — 2015. — №3. — С. 28-31.

6. Трофименко А. О. Переваги використання мобільних технологій у процесі вивчення англійської мови / А. О. Трофименко // Педагогічна освіта : теорія і практика : Збірник наукових праць. — Вип. 22 (1–2017). 2. — Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д. Г., 2017. — С. 327-332.

7. Azzief Kh. 10 Free Mobile Apps To Help You Learn English Faster / Kh. Azzief. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.hongkiat.com/blog/mobile-apps-learn-english/>

8. Santos I., Bocheco O. Exploring BYOD Usage in the Classroom and Policies. International Journal Of Information And Communication Technology Education. — 2016. — №4. — С. 51-61.

Anastasiia Maksymchuk

студентка 4 курсу

факультету іноземної філології

Кам'янець-Подільського університету імені Івана Огієнка

Науковий керівник: Остапенко В. І.,

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗАСОБАМИ ПРИСЛІВ'ІВ

Abstract

The article deals with the specifics of the usage of English proverbs in forming the grammatical competence of pupils in English, analyzes the stages of learning grammatical material, in which the usage of proverbs is effective and develops a typology of exercises which are based on proverbs.

Keywords: *communicative language teaching, English grammatical competence, proverb.*

Згідно з комунікативним підходом у навчанні іноземних мов і практичної мети засвоєння мовного матеріалу відбувається комплексно шляхом реалізації всіх видів мовленнєвої діяльності в процесі спілкування. «Будівельним матеріалом» для будь-якого спілкування, окрім звуків, інтонації, орфографічних правил, стають граматичні форми і структури, адже одним з аспектів вивчення мови є грамати́ка.

Проте варто пам'ятати, що вивчення іноземної мови включає не лише засвоєння мовної та мовленнєвої компетентностей, а й культурних особливостей, традицій тієї країни, мову якої ми вивчаємо. Для того щоб краще зрозуміти «іншого» в сучасному політкоректному світі, потрібно зробити спробу зрозуміти ментальні риси, характер інших народів. Одним з цікавих шляхів ознайомлення школярів з культурою іншого народу є прислів'я.

Проблема використання усної народної творчості у навчально-виховному процесі на різних етапах навчання стала предметом досліджень таких науковців як Д. М. Шолох [4], Durbin Rowland [6], Adnan Zaid [5].

Мета статті полягає у розкритті та описанні специфіки використання англійських прислів'їв при формуванні граматичної компетенції школярів у вивченні англійської мови. **Завдання** дослідження: проаналізувати етапи навчання граматичного матеріалу, на яких використання прислів'їв є ефективним; розробити типологію вправ з використанням прислів'їв.

Граматична компетенція (ГК) – це здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості. Основними компонентами ГК є граматичні навички, граматичні знання і граматична усвідомленість.

Шатилов С. Ф. виділяє три етапи формування навички: орієнтовно-підготовчий, стереотипно-ситуативний, варіююче-ситуативний [3, с. 129].

Для оволодіння навичками і вміннями іншомовного мовлення потрібна чітко побудована система вправ, адже створення раціональної системи вправ забезпечує організацію процесу засвоєння і процесу навчання.

На початковому, орієнтовано-підготовчому, етапі вивчення англійської мови прислів'я допомагають ознайомити школярів з новим мовним граматичним матеріалом. Це вправи на сприйняття, ідентифікацію. Наприклад:

Exercise 1: Read the proverbs, analyse and underline forms of the gerund.

1. Seeing is believing. 2. Before criticizing a man, walk a mile in his shoes. 3. Thinking the worst always prepares you for the worst. 4. Winning is earning. Losing is learning. 5. He that fears every bush must never go a birding. 6. A clean hand wants no washing.

Exercise 2 : Read the proverbs. Mark the proverbs with active verb forms with A and passive verb forms with B.

1. Danger past , God is forgotten. 2. Life is made up of little things. 3. Grain by grain, the hen fills her belly. 4. One swallow doesn't make a summer. 5 What is learned in the cradle lasts to the grave. 6. The tree is known by its fruit.

Під час стереотипно-ситуативного етапу відбувається автоматизація дій учнів з використанням нового мовного матеріалу в аналогічних ситуаціях мовлення. На цьому етапі доцільною є вправа на трансформацію, об'єднання, переклад та завершення зразка мовлення. Наприклад:

Exercise 3 : Fill in the gaps with a, an, the or - .

1. *__ apple__ day keeps __ doctor away.* 2. *__ pot of milk is ruined by ___ drop of poison.* 3. *__ empty vessel makes __ most noise.* 4. *Every man for himself, and __ God for us all.* 5. *__ great and __ small have need of one another.* 6. *__East or __ West, home is best.* 7. *When in ___ Rome do as __ Romans do.*

Exercise 4 : Make positive imperative sentences from negative ones and negative imperative sentences from positive ones.

1. *Don't look before you leap.* 2. *Don't make hay while the sun shines.* 3. *Bite the hand that feeds you.* 4. *Burn your bridges before they're crossed.* 4. *Count your chickens before they're hatched.* 5. *Cry over spilt milk.* 6. *Judge a book by its cover.*

Exercise 5 : Match the beginning of the proverb with its end. Choose appropriate degree of comparison for words in brackets.

1. (Good) a glorious death...	... lose the whole.
2. The (great) calfs isnot (good) meat.
3. The (high) the ape goes,...	...the (many) he shows his tail.
4. (Good) risk a little than(good) will save itself.
5. (Strong) fence is innocence.
6. Provide for (bad),	... than a shameful life.

Exercise 6 : Make plural form of the nouns in brackets in the sentences.

1. *All are not (saint) that go to church.* 2. *Faith will move (mountain).* 3. *God sends (nut) to those who have no (tooth).* 4. *Little (body) may have great (soul).* 5. *Law catches (fly), and let the (hornest) go.* 6. *So many (man), so many minds.*

Exercise 7 : Fill in the gaps in the sentences with the words from a box. Choose the correct form for them (Participle I or Participle II).

1. An unkind word is better left un____. 2 A ____ man is twice born. 3. A ____ stone gathers no moss. 4. There is no crying over ____ milk. 5. Better be ____ than ____.

На третьому етапі відбувається подальша автоматизація дій учнів з новим мовленнєвим матеріалом на рівні понадфразової єдності. На цьому етапі завданням учителя є формування уміння правильно застосовувати прислів'я у контексті.

Саме вдало підібрані та ефективно застосовані прислів'я суттєво збагачують не лише зміст навчального матеріалу, але й активізують пізнавальну діяльність школярів, розвивають мислення, інтуїцію й уяву, що робить навчання яскравим і дозволяє формувати позитивні якості індивіда і долати негативні. Durbin Rowland вказує на важливість використання прислів'їв у навчальному процесі, адже вони легко «врізаються в пам'ять», «складають словниковий запас», «поступово сприяють глибшому відчуттю іноземної мови» [6, с. 523].

References:

1. Вознюк Л. Англо-американські прислів'я та приказки (English-American Proverbs and Sayings)/ Леся Вознюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. – 224 с.
2. Жовківський А. М., Жовківська Г. А., Івасютин Т. Д., Мкар Ю. І. Мудрість народна – мудрість міжнародна / Жовківський А. М., Жовківська Г. А., Івасютин Т. Д., Мкар Ю. І. – Чернівці :РУТА, 2004. – 256 с.
3. Шатилов С. Ф. Методика обучения неметкому языку в средней школе. – М. : Просвещение, 1986. – 222 с.
4. Шолох Д. М. Використання казок, прислів'їв і приказок у навчанні англійської мови молодших школярів [Електронний ресурс] : збірн. наук. праць третьої щорічної наукової конференції «СУЧАСНА ІНШОМОВНА ОСВІТА ОЧИМА СТУДЕНТІВ»/ Д. М. Шолох // Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут людини

Київського університету імені Бориса Грінченка. – Випуск 14. – К., 2014. –
Режим доступу : http://www.psyh.kiev.ua/Збірник_наук._праць._-_Випуск_14
(2018, 1 Apr.).

5. Adnan Zaid. Using Proverbs as a Lead-in Activity in Teaching English as a Foreign Language [Electronic resource] : Zaid. A. – 2016. – Available from : <https://www.arcjournals.org/pdfs/ijSELL/v4-i10/1.pdf> (2018, 1 Apr.).

6. Durbin Rowland. “The use of proverbs in beginners’ classes in the modern languages” [Electronic resource] : Rowland. D. – 2011. – Available from : <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1540-4781.1926.tb06483.x>
(2018, 1 Apr.).

Victoria Chumak

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент – Козачишина О. Л.

ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Abstract. *The article is devoted to the problem of literary text translation. The history and peculiarities of literary translation are described. Special attention is given to the analysis of the main differences between literary and other types of translation.*

Key words: *translation, literary text, literary translation, intercultural communication.*

Важко переоцінити роль художнього перекладу літературних творів в обміні думками між різними народами і культурами. Переклад художньої літератури є надзвичайно важливою галуззю науки, і відрізняється від інших видів перекладу тим, що переклад кожного літературного тексту потребує індивідуального підходу. Складність перекладу таких текстів пояснюється високою смисловою «напруженістю» кожного слова – перекладачу доводиться не стільки відтворювати текст на іншій мові, скільки створювати його по-новому.

Історія перекладу художньої літератури бере свій початок у далекій античності та пов'язана з іменами таких перекладачів як Енній, Теренцій, Катулл. Важливою постаттю є політичний діяч і оратор Цицерон, який притримувався тієї думки, що головним у перекладі літературних творів є не дотримання буквалістської схеми перекладу, а передача суті написаного, тобто він вважав, що «... читач вимагатиме точності не за кількістю, а – коли можна так висловитися – за вагою...» [1, с. 18]. Визначний французький філософ і перекладач Етьєн Доле вважав, що перекладач повинен розуміти

текст оригіналу; досконало володіти мовою, з якої перекладає, і блискуче знати мову, якою перекладає; уникати тенденції перекладати дослівно та досягти в перекладі повного ідейно-художнього звучання, подібного до першотвору[1, с. 20]. Великий внесок у розвиток перекладу художнього тексту зробили такі українські перекладачі, як Микола Зеров, Валеріан Підмогильний, Микола Вороний, Павло Филипович та інші, але трагічні події 1930-х років вирвали з лав творців української культури таких визначних перекладачів.

Художній переклад – це справді мистецтво, несумісне з буквализмом. З першого погляду може здатися, що в перекладі прози чи поезії немає нічого складного – немає специфічної термінології та професійного аргю. З іншого боку, художній переклад – це творчість, тобто перекладач такого замовлення – це той же письменник, адже він практично заново створює твір для читача.

Дослідженням питання перекладу художніх текстів займалися багато науковців, серед яких В. В. Коптілов, І. В. Корунець, В. В. Сдобніков, О. В. Петрова та багато інших. Їхні погляди збігаються в основних положеннях щодо художнього перекладу. Наприклад, І. В. Корунець наголошує, що кількість виразів і речень в літературному перекладі ніколи не співпадає з текстом вихідної мови, так само як і кількість стилістичних засобів в одному абзаці або реченні. Нерідко, навіть назва художнього твору не повністю відповідає назві оригіналу, а частіше всього є результатом перекладацьких компенсацій [2, с. 24].

Дуже слушною є і думка В. В. Сдобнікова та О. В. Петрової, стосовно того, що літературні тексти значною мірою відрізняються від текстів інших літературних стилів. По-перше, вони відрізняються способом опису дійсності, яка в художньому тексті представлена у вигляді образу. По-друге, характером і способом передачі інформації, так як художній текст характеризується високим ступенем образності і, крім того, частина інформації художнього тексту може бути подана імпліцитно, за рахунок особливої властивості художньої літератури. Не варто забувати про ступінь

активності читача: художній текст передбачає певну ступінь «додумування», «співтворчість» читача при створенні твору. Важливою є наявність авторської позиції, образу автора, які і створюють внутрішню єдність художнього тексту. Художній текст характеризується високим ступенем національно-культурної та тимчасової обумовленості та, звичайно, самодостатністю, оскільки будь-який художній твір можна розглядати як твір мистецтва [3, с. 388-390].

Отже, художній текст як об'єкт перекладу має ряд відмінних властивостей, що впливають на процес і якість перекладу. Переклад художнього тексту – це складний і багатогранний вид людської діяльності, в процесі якої зіштовхуються різні культури, особистості, епохи, традиції і установки. В основі перекладу художнього тексту лежить передача думки, змісту оригіналу, який виражається в перекладі вже за допомогою інших засобів, що утворюють іншу систему знаків, що має свої власні закони.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу / В. В. Коптілов. – К.: Юніверс, 2002. – 280 с.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.
3. Сдобников В. В. Теория перевода / В. В. Сдобников, О. В. Петрова. – М.: Восток-Запад, 2007. – 448 с.

Науковий керівник : кандидат філологічних наук, доцент Кришталюк Г. А.

**ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК СПОСІБ ПЕРЕКЛАДУ
БЕЗОСОБОВИХ ФОРМ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Abstract

The given paper is devoted to analyzing the peculiarities of translating verbals into Ukrainian. The grammatical transformations have been suggested as an appropriate method for translating English non-finite verbal constructions into the Ukrainian language. The research has been carried out on the basis of the newspapers «The Day», its Ukrainian equivalent and «The Telegraph». The ways of translation with the examples have been given in this paper.

Keywords: *translation, verbal, English non-finite verbal constructions, grammatical transformations, newspapers.*

Переклад – одне з найдавніших занять людини. Розбіжність мов спонукала людей до цієї нелегкої, але такої необхідної праці, яка слугує метою спілкування й обміну духовними цінностями між народами [2: 3].

Труднощі у процесі перекладу з англійської мови на українську виникають, головним чином, через розходження в граматичному ладі англійської та української мов. Англійська і українська мови належать не тільки до різних гілок індоєвропейської родини мов, а й до різних структурних типів мов: перша – переважно аналітична мова, а друга – флективна мова [5: 17]. Навіть сама назва цих типів свідчить про те, що за своєю суттю, за принципом побудови вони не тільки різні, але й протилежні.

Одним із актуальних і важливих питань, пов'язаних із проблематикою адекватного перекладу, є вживання та переклад англійських безособових форм дієслова українською мовою. Це зумовлено тим, що неособові форми

дієслова є одними із найбільш вживаних граматичних явищ в англійській мові, що широко використовуються не лише в розмовній англійській мові, але і в юриспруденції, економіці та інших галузях. З іншого боку, саме їхня складність і комплексний характер приваблює дослідників і науковців до вивчення проблем їхнього перекладу.

У лінгвістиці вже робилися спроби комплексного аналізу граматичної суті і функціонування неособових форм дієслова як структур вторинної предикації як зарубіжними, так і вітчизняними вченими [3; 9]. Також розглядалися функціональні характеристики безособових форм дієслова, зокрема і у плані пошуку адекватних способів їхнього перекладу [1; 3]. Проте невирішеними залишаються способи перекладу цих структур у публіцистичному дискурсі. Саме науковим текстам притаманна функція повідомлення й орієнтація на логічно послідовне, об'єктивне та доказове викладення змісту [5: 9]. Дослідження безособових форм дієслова в газетному дискурсі англійської мови та порівняння їхнього перекладу в газетах українською мовою не проводиться досить ґрунтовно, що складає **новизну** нашої роботи.

Актуальність роботи обумовлена, з одного боку, постійним зростанням наукового інтересу до пошуків адекватного перекладу різних граматичних конструкцій в основі яких – неособові форми дієслова, з іншого боку, некомплексними дослідженнями в цьому аспекті мовознавства.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей неособових форм дієслова як невід'ємного складника англійської граматики та пошуку шляхів їх адекватного перекладу українською мовою.

Безособові, або, неособові дієслова, – термін, який найчастіше є вживаним в англійських граматиках. У статті ми послуговуємося обома термінами як повністю синонімічними.

Безособові форми дієслова (the Infinitive, the Gerund, the Present Participle та the Past Participle) відрізняються від особових форм перш за все тим, що вони не мають категорії особи, числа і способу. Не висловлюючи

особи та числа, герундій, дієприкметник і інфінітив не можуть узгоджуватися з підметом, а, отже, самостійно ніколи не виступають у функції простого присудка. Іншою спільною особливістю безособових форм є те, що категорія часу в них має відносний характер, тобто їх тимчасові відмінності набувають значення лише в зіставленні з присудком даного речення.

Внаслідок особливостей свого виникнення та історичного розвитку безособові форми дієслова близько стикаються з недієслівними категоріями і виявляють тісний зв'язок: герундій і інфінітив – з іменником, а дієприкметник – з прикметником. Вони мають подвійну структуру, іменну та дієслівну та можуть утворювати предикативні конструкції.

Дослідивши випадки використання інфінітивних, герундіальних та дієприкметникових конструкцій, ми визначили, що найчастіше у газетному дискурсі зустрічаються конструкції з інфінітивом :

1. *Tour operators must do more to save children's lives*
[<https://www.telegraph.co.uk/travel/family-holidays/tour-operators-must-do-more-to-save-lives/>].
2. *To ensure the former outcome, tour operators offer increasingly elaborate itineraries* [https://www.telegraph.co.uk/travel/family-holidays/five-ways-you-are-ruining-your-childrens-holiday-no-ipad/].
3. *Why you're likely to learn a new song if you take a tuk-tuk in Sri Lanka?*
[<https://www.telegraph.co.uk/travel/destinations/asia/sri-lanka/articles/five-idiots-in-tuk-tuks/>].
4. *What needs to be done for Ukraine to achieve genuine progress in NATO integration?* [https://day.kyiv.ua/en/article/topic-day/aspirant-16-years-experience].
5. *At first I would like to thank you for your attention and the opportunity you are giving to me to communicate with the Ukrainian audience*
[<https://day.kyiv.ua/en/article/topic-day/ukrainian-albanian-relations-moving-right-direction>].
6. *Let me try to explain using the following example*
[<https://day.kyiv.ua/en/article/time-out/why-mother-berehynia-statue-green-because-kyiv-green-city>].

Рідше знаходимо герундіальні та дієприкметникові конструкції :

1. *There is no sense in appointing Kliuiev the prime minister, because he has become head of the Presidential Administration only recently* [<https://day.kyiv.ua/en/article/topic-day/opposition-crossroads>].
2. *So I asked people in the street **without sharing** my views* *So I asked people in the street without sharing my views* [<https://day.kyiv.ua/en/article/time-out/why-mother-berehynia-statue-green-because-kyiv-green-city>].
3. *Each of his heroes also shared his life's motto, **writing** a couple of lines of that nature on the reverse side of the picture* [<https://day.kyiv.ua/en/article/culture/faces-freedom>].
4. *Oleksandr Bystrushkin is a **well-known** master of artistic word* [<https://day.kyiv.ua/en/article/society/known-and-unknown-kobzar>].

Кожна з неособових форм дієслова крім їх спільних ознак має свої особливості відтворення українською мовою. Насамперед, реалізація неособових форм дієслова в українській мові неможлива без граматичних трансформацій.

Граматичні трансформації зумовлюються різними причинами : як суто граматичного, так і лексичного характеру, хоча основну роль відіграють граматичні чинники, тобто відмінності в ладі мов. В українській мові, порівняно з англійською, відсутні такі граматичні категорії, як артикль або герундій, а також інфінітивні комплекси (The Infinitival Complexes) і абсолютна номінативна конструкція (The Nominative Absolute Participial Construction). Частковий збіг або розбіжність у значенні й уживанні відповідних форм і конструкцій теж вимагає граматичних трансформацій.

Зазначимо, що з метою визначення перекладацьких трансформацій науковці обирають різні ключові слова, кваліфікуючи їх як «прийоми логічного мислення, які допомагають розкривати значення іншомовного слова в контексті і знайти йому український відповідник, який не збігається із словником» [6: 45].

Беручи за основу позицію Л. С. Бархударова, під перекладацькими трансформаціями розуміємо різноманітні міжмовні перетворення за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу із метою досягнення еквіваленту перекладу всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов [1: 189].

Зазначимо, що дослідники Т. Р. Левицька та А. М. Фітерман пропонують різні види трансформацій і прийоми здійснення у процесі перекладу : граматичні, лексичні, стилістичні [4].

Л. С. Бархударов розрізняє наступні види граматичних трансформацій: перестановки, заміни, додавання, опущення, які на практиці «в чистому вигляді» зустрічаються рідко, зазвичай вони поєднуються один із одним, приймаючи характер складних, комплексних трансформацій» [1: 190].

З метою виявлення адекватного перекладу безособових форм англійського дієслова, ми проаналізували статті газет «The Day», англійською та українськими мовами, та «The Telegraph». Дослідження показали використання таких граматичних трансформацій:

- заміни, додавання та перестановки : *Tour operators must do more to save children's live.* – Щоб врятувати життя дітей, туроператори повинні робити більше [переклад з англ. наш. – Н.-Т. Д.]; *To ensure the former outcome, tour operators offer increasingly elaborate itineraries.* – Туроператори пропонують більш ретельно розробляти маршрути, щоб забезпечити попередній результат [переклад з англ. наш. – Н.-Т. Д.];
- заміни та додавання : *Why you're likely to learn a new song if you take a tuk-tuk in Sri Lanka?* – Чому існує ймовірність вивчення нової пісні, якщо ви візьмете трьохмісне таксі на Шрі-Ланці? [переклад з англ. наш. – Н.-Т. Д.];
- заміни, опущення та додавання: *What needs to be done for Ukraine to achieve genuine progress in NATO integration?* – Що треба робити Україні, щоби досягти справжнього поступу в інтеграції до НАТО? [<https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planet/aspirant-z-16-richnym-stazhem>];

- додавання : *At first I would like **to thank** you for your attention and the opportunity you are giving to me **to communicate** with the Ukrainian audience.* – Спочатку я хотіла б подякувати вам за вашу увагу та можливість, яку ви надаєте мені для спілкування з українською аудиторією [https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/ruh-u-pravylnomu-napryamku];
- опущення та заміни : *Let me **try to explain** using the following example.* – Пояснюю на такому прикладі [https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/chomu-statuya-materi-beregini-zelena-kiyiv-uzagali-misto-zelene];
- заміни, додавання, перестановки та опущення : ***There is no sense in appointing** Kliuiev the prime minister, because he has become head of the Presidential Administration only recently.* – Який сенс призначати Ключова прем'єром, якщо він лише нещодавно очолив АП [https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobici/opoziciya-na-rozputti]; *So I asked people in the street **without sharing** my views.* – Мені й захотілося дізнатися думку городян. Свою я їм не нав'язував [https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/chomu-statuya-materi-beregini-zelena-kiyiv-uzagali-misto-zelene];
- перестановки : *Each of his heroes also shared his life's motto, **writing** a couple of lines of that nature on the reverse side of the picture.* – Кожен із його героїв поділився ще й своїм життєвим девізом, написавши по парі відповідних рядків на зворотному боці картини [https://day.kyiv.ua/uk/article/naprykinci-dnya/oblychchya-svobody];
- опущення : *Oleksandr Bustrushkin is a **well-known** master of artistic word.* – Олександр Биструшкін – знаний майстер художнього слова [https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/znaomyi-i-neznanyi-kobzar];

Таким чином, ми з'ясували, що заміни – найбільш розповсюджений вид граматичних трансформацій, проте вони рідко зустрічаються у «чистому вигляді». Речення з використанням неособових форм дієслова дуже часто зустрічаються у англійській мові, але під час перекладу на українську мову у

цьому аспекті існує багато особливостей, на які не можна не зважати. У процесі вираження безособових форм дієслова важливо не тільки зберегти значення, але і максимально адекватно передати і форму, і зміст. Для цього потрібно постійно звертатися до граматичних трансформацій.

Безособові дієслова є невичерпним джерелом для аналізу. Подальші перспективи дослідження можливі у спробах систематизації конструкцій з цими видами дієслів для пошуку адекватних перекладацьких рішень у процесі відтворення українською мовою.

Список використаної літератури

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л. С. Бархударов. – М. : Междунар. отношения, 1975. – 240 с.
2. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В. С. Виноградов. – М. : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
3. Исаева Г. Т. Конденсация пропозитивных структур в современном английском языке (к проблеме яз. экономии) : автореф. дисс. канд. филол. наук : 10.02.04 – германские языки [Электронный ресурс] / Галина Тимофеевна Исаева – Киев, 1988. – 16 с. – Режим доступа : <https://search.rsl.ru/ru/record/01000041419> (30.03.2018).
4. Левицкая Т. Р. Теория и практика перевода с английского языка на русский / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. – Москва : Изд-во лит-ры на иностранных языках, 1963. – 124 с.
5. Литвин І. М. Перекладознавство. Науковий посібник / І. М. Литвин. – Черкаси : Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013. – 288 с.
6. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода / Дополнения и комментарии

Д. И. Ермоловича / Я. И. Рецкер. – 3-е изд., стереотип. – М. : Р. Валент, 2007. – 244 с.

7. Newspaper : The Day – [Electronic resource] – Available from : <https://day.kyiv.ua/en/newspaper> (30.03.2018).
8. Newspaper : The Telegraph – [Electronic resource] – Available from : <https://www.telegraph.co.uk/> (30.03.2018).
9. Sweet Henry. A New English Grammar, Logical and Historical. Part I, II / H. Sweet. – Oxford : At the Clarendon Press, 1955. – 499 p.

ПОНЯТТЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА ПРОБЛЕМА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЇ

Abstract *The article deals with the notion of translation transformations and their classification. Different scientific views on classification of translation transformations are considered in the paper.*

Key words: *translation, translation transformation, classification, translation method.*

У процесі перекладу часто виникає потреба у відступі від системних еквівалентів, тобто у перекладацьких трансформаціях. Перекладацькі трансформації є особливим видом перефразування – міжмовним, яке має суттєві відмінності від трансформацій у рамках однієї мови.

Уточнюючи зміст, вкладений в поняття «перекладацька трансформація», треба зазначити, що існують визначення, запропоновані Л.С.Бархударовим [2], Т.А. Казаковою [3, 4], В.Н. Комісаровим [6, 7, 8], Л.К. Латишевим [10, 11, 12], Т.Р. Левицькою та А.М. Фітерманом [13], Р.К. Міньяр–Белоручевим [14, 15], Я.І. Рецкером [16, 17], А.Д. Швейцером [18, 19] та іншими перекладознавцями. Вчені по-різному визначали перекладацькі трансформації. Так, наприклад, Р.К. Міньяр-Белоручев дав таке визначення: «Трансформація – основа більшості прийомів перекладу. Полягає у зміні формальних (лексичні чи граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі» [14, с. 201].

Я. І. Рецкер ж визначає трансформації як «прийоми логічного мислення, за допомогою яких ми розкриваємо значення іншомовного слова в контексті і знаходимо йому український відповідник» [17, с. 163].

А. Ф. Архипов під перекладацькими трансформаціями розумів «технічні прийоми перекладу, що складаються з заміни регулярних відповідностей нерегулярними», а також «самі мовні вирази, одержувані в результаті застосування таких прийомів» [1, с. 218].

Л. К. Латишев, беручи до уваги два критерії адекватного перекладу – рівноцінність вихідного і перекладеного текстів і їх семантико-структурну подібність, – описує перекладацькі трансформації, як «відступ від структурного і семантичного паралелізму між вихідним і перекладеним текстом на користь їх рівноцінності в плані впливу» [12, с. 27].

Однак основоположним прийнято вважати визначення Л.С.Бархударова, оскільки воно найбільш точно відображає сутність питання.

На сьогодні існує безліч класифікацій перекладацьких трансформацій запропонованих різними авторами. Наприклад, Л.К. Латишев класифікує перекладацькі трансформації за характером відхилення від міжмовних відповідностей, і поділяє їх на:

- 1) морфологічні – заміна однієї категоріальної форми іншими або кількома;
- 2) синтаксичні – зміна синтаксичної функції слів і словосполучень;
- 3) стилістичні – зміна стилістичного забарвлення відрізка тексту;
- 4) семантичні – зміна не лише форми вираження змісту, але і самого змісту;
- 5) змішані – лексико-семантичні та синтаксично-морфологічні [11, с. 78]

Я.Й. Рецкер, у свою чергу, виділяє лише два види трансформації: граматичні, до яких належать заміни частин мови або членів речення, та лексичні, що включають конкретизацію, генералізацію, диференціацію значень, компенсацію втрат, що виникають у процесі перекладу [17, с. 54].

Л.С. Бархударов у своїй класифікації розрізняє перекладацькі трансформації за формальними ознаками: перестановки, додавання, заміни,

опущення [2, с. 121]. При цьому вчений підкреслює, що такий поділ є значною мірою приблизним і умовним.

Т.Р. Левицька і А.М. Фітерман виділяють три типи перекладацьких трансформацій [13, с. 56]:

1) граматичні трансформації, до яких відносяться перестановки, опущення і додавання, перебудови та заміни пропозицій;

2) стилістичні трансформації, до яких належать такі прийоми, як синонімічні заміни та описовий переклад, компенсація та інші види замін;

3) лексичні трансформації, які включають в себе заміну і додавання, конкретизацію і генералізацію понять.

О. Д. Швейцера розрізняє такі групи трансформацій [18, с. 113]:

1) трансформації на компонентному рівні семантичної валентності у разі застосування різного роду замін. Наприклад, заміна морфологічних засобів лексичними, іншими морфологічними, синтаксичними або фразеологічними та інші;

2) трансформації, що здійснюються на референціальному рівні, тобто:

- конкретизація (або гіпонімічна трансформація);
- генералізація (гіперонімічна трансформація);
- заміна реалій (інтергіпонімічна трансформація);
- переклад за допомогою метонімізації (синекдохічна трансформація);
- метонімічні трансформації;
- реметафоризація (заміни однієї метафори іншою);
- деметафоризація (заміни метафори її антиподом – неметафорою);
- комбінації вищезазначених трансформацій;

3) трансформації на стилістичному рівні – компресія і розширення. Під компресією мається на увазі еліпсис, семантичне стягнення, опущення надлишкових елементів і лексичне згортання.

Р. К. Міньяр-Білоручев розглядає три типи трансформацій – лексичні, граматичні, семантичні:

1) до першого типу він відносить прийоми генералізації і конкретизації;

2) до другого – пасивізації, заміну частин мови і членів речення, об'єднання речень або їх членування;

3) до третього – синонімічні, метафоричні заміни, логічний розвиток понять, антонімічний переклад і прийом компенсації [14, с. 96].

Переклад будь-якого тексту виявляє низку проблем, під час вирішення яких перекладачеві нерідко доводиться застосовувати різні перекладацькі трансформації. Зважаючи на це, переклад, яким би адекватним він не був, завжди є трансформацією в широкому розумінні цього терміна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахманова О. С. Предисловие / О. С. Ахманова // Словарь лингвистических терминов. – М., 1966. – 576 с.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л. С. Бархударов. – Москва : «Международные отношения», 1975. – 240 с.
3. Казакова Т. А. Практические основы перевода. English-Russian. / Т. А. Казакова // Серия: Изучаем иностранные языки. – СПб. : «Издательство Союз». – 2000. – 320 с.
4. Казакова Т. А. Художественный перевод. Теория и практика: учебник / Т. А. Казакова. – СПб. : ООО «Иньязиздат», 2006. – 544 с.
5. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Ч. 2. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 303 с.
6. Комиссаров В. Н. Слово о переводе / В. Н. Комиссаров. – М. : Наука, 1973. – 427 с.
7. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990. – 256 с.
8. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров. – М. : Изд-во «ЭТС», 2001. – 421 с.
9. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу / В. В. Коптілов. – К. : Вища школа, 1982. – 166 с.

10. Латишев Л. К. Міжмовні трансформації як засіб досягнення перекладацької еквівалентності / Л. К. Латишев // Семантико-синтаксичні проблеми теорії мови і перекладу. – М. : Просвещение, 1986. – 107 с.
11. Латышев Л. К. Курс перевода: эквивалентность перевода и этапы его достижения / Л. К. Латышев. – М. : Просвещение, 1980. – 160 с.
12. Латышев Л. К. Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания / Л. К. Латышев. – М. : Просвещение, 2000. – 160 с.
13. Левицкая Т. Р. Теория и практика перевода с английского языка на русский / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. – М. : Изд-во лит. на иностр. языках, 1963. – 264 с.
14. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Воениздат, 1996. – 237 с.
15. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Московский лицей, 1996. – 188 с.
16. Рецкер Я. И. Пособие по переводу с английского языка на русский / Я. И. Рецкер. – Ленинград : Просвещение (Ленинградское отделение), 1973. – 199 с.
17. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – М.: Международные отношения, 1974. – 214 с.
18. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика: Статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М. : Наука, 1988. – 215 с.
19. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика. / А. Д. Швейцер. – М. : Воениздат, 1973. – 280 с.

Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Барбанюк О. О.

ПОЛІСЕМАНТИЧНА ПРИРОДА ПОНЯТТЯ “ПЕРЕКЛАД” У СУЧАСНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТІ

Abstract

The article deals with various definitions of the term “translation” according to national and foreign researchers in Translation Studies. General features of translation both as a process and a result are defined in order to create the standardized definition.

Keywords: *translation, Translation Studies, definition, source text, target text, decoding, transformation, semantic equivalent.*

Одним із найважливіших шляхів взаємодії національних культур, власне як і дієвим способом міжкультурної комунікації є переклад. Водночас, це процес збагачення власної культури через ознайомлення здобутків культурного, політичного, економічного, естетичного розвитку інших етносів у процесі міжмовного спілкування. Власне саме тому предмет перекладознавства як лінгвістичної галузі знань відіграє важливу роль передусім у процесах обміну інформацією, збагаченні національних мов і літератур, навчанні та вивченні іноземних мов.

У зв'язку з багатоаспектністю процесу перекладу існує значна кількість дефініцій та інтерпретацій цього поняття. Саме тому, мета статті – проаналізувати визначення терміну “переклад” та виділити універсальне витлумачення поняття.

Огляд визначень поняття “переклад” в свій час був зроблений О. В. Федоровим, А. Д. Швейцером, М. Ледерером, Я. І. Рецкером, В. С. Виноградовим, Р. К. Міньяр-Белоручевим, Л. С. Бархударовим, Л. О. Черняховською, Н. Д. Гарбовським. Однак, серед дослідників і до

сьогодні немає уніфікованої дефініції та єдиного погляду на це поняття, що і зумовило актуальність даної розвідки.

Поряд із класичними визначеннями поняття “переклад” існує низка сучасних підходів до його витлумачення. Так, Л. А. Васенко та В. В. Дубічинський розрізняють термінологічні визначення понять «перекладання» і «переклад», як: 1) процес, під час якого текст або усне висловлювання, що виражені однією мовою (мовою оригіналу), відтворюються іншою мовою (мовою перекладу); 2) результат цього процесу, тобто новий текст або усне висловлювання, відтворені мовою перекладу відповідно. Таким чином, метою саме перекладу є ознайомлення читача або слухача, який не володіє мовою оригіналу, з певним текстом або висловлюванням, відтвореними цією мовою [1, с. 102-103].

Інший український дослідник у сфері перекладознавства, І. В. Корунець, висвітлює поняття переклад як процес подання (вираження) значення слів, словосполучень, речень, уривків або текстів з мови-джерела або як результат процесу перекладу [2, с. 10]. Водночас, Кияк Т. Р. зазначає, що західноєвропейські фахівці здебільшого вживають термін "трансляція", маючи на увазі процес перекладу, оскільки при цьому слід чітко розрізняти його два види: усний та письмовий. Найбільш прийнятним визначенням для поняття письмового перекладу він визначає дефініцію Отто Каде: «...передача фіксованого й послідовно поданого або ж часто повторюваного тексту вихідної мови у вигляді тексту мови перекладу, який можна будь-коли проконтролювати або виправити» [3, с. 34].

А. В. Мамрак, досліджуючи поняття власне перекладу, виділяє диференціальні ознаки цього поняття, а саме: переклад як соціальне, культурне, лінгвістичне, естетичне, історичне явище, відображувально-творчий і продуктивний творчий процес. Аспект естетизації полягає у `перевираженні` значення слова найбільш придатними образно-мовними засобами, а не буквальною заміною семантичним еквівалентом. Історичність

поняття перекладу означає трансформацію процесу разом із змінами суспільних, культурних та інших традицій [4, с. 16-17].

Ребрій О. В. розробив тлумачення поняття «переклад» у аспекті когнітивної семіотики та визначив термін як процес перекодування повідомлень, закодованих у знаках однієї мовної системи, у повідомлення, закодовані в знаках іншої мовної системи [5, с. 260].

Відповідно гносеологічного підходу до визначення терміну, переклад виступає у ролі адекватного відбиття та творчого перетворення оригіналу. Переклад як результат відповідної діяльності є аналогом оригіналу, створеного у новій культурній і мовній реальності [5, с. 263].

М. М. Полюжин зазначає, що завдання перекладача базується на цілісній і точній передачі змісту оригіналу засобами іншої мови, зберігши при цьому стилістичні та експресивні особливості. Цілісність досягається в результаті єдності змісту та форми на новій мовній основі та використанням рівноцінних засобів для передачі мовної інформації. Критерієм точності вважається тотожність змістового наповнення тексту вихідної мови та мови перекладу [6, с. 7-8].

Водночас О. О. Селіванова трактує процес перекладу як подвійний інтерпретаційно-породжувальний дискурс, основним суб'єктом якого є особистість перекладача [7, с. 670]. Про подвійність процесу як його двохфазність у своїх працях також згадували російські перекладознавці В. Комісаров та О. Швейцер: 1) цілеспрямований аналіз й інтерпретація оригінального (первинного) тексту перекладачем та 2) породження вторинного тексту (метатексту), що заміняє перший в іншому мовному та культурному середовищі [8, с. 43].

За іншим дослідником, Л. С. Бархударовим, переклад – процес трансформації мовленнєвого утворення на одній мові в мовленнєве утворення на іншій мові при збереженні незмінного значення, а В. С. Виноградов пояснює термін як «викликаний суспільною необхідністю процес і результат передачі інформації (змісту), вираженої в письмовому або

усному тексті на одній мові, за допомогою еквівалентного (адекватного) тексту на іншій мові» [9, с. 11].

Варто зазначити існування декількох лінгвістичних теорій та відповідні концептуальні визначення власне поняття `переклад`. Одним з представників денотативної теорії є А. Д. Федоров, який зазначає, що «перекласти означає виразити вірно та повно засобами однієї мови те, що виражено раніше засобами іншої мови» [10, с. 29]. Іншу позицію висловлює Л. О. Черняховська, характеризує переклад як перетворення структури мовного утворення, в результаті якого при збереженні незмінним плану змісту змінюється план вираження, що є одним з тверджень структурної теорії. Трансформаційна ж виявляє переклад як перетворення одиниць і структур вихідної мови в одиниці та структури мови перекладу», а семантична – «розкриття сутності еквівалентних відношень між змістом оригіналу та перекладу (за Комісаровим В. Н.) [12, с. 111].

Британський теоретик Джеремі Мундей у своїй праці «Вступ до перекладознавства» узагальнив поняття переклад як навчальний предмет, явище, результат та процес перекладацької діяльності [13, с. 7].

Отже, проаналізувавши тлумачення як вітчизняних, так і іноземних теоретиків перекладознавчої науки, виділимо основні ознаки терміну. Дефініції терміну «переклад» залежать від дослідницьких цілей і поглядів учених та їх приналежності до тієї чи іншої наукової школи. Переклад, як одна з важливих форм міжкультурних взаємин, є відтворення оригіналу засобами іншої мови зі збереженням єдності форми та змісту. На наше переконання влучним та найбільш універсальним є визначення В. С. Виноградова, який визначає переклад як викликаний суспільною необхідністю процес і результат передачі інформації (змісту), виражених у письмовому або усному тексті однією мовою, за допомогою еквівалентного (адекватного) тексту іншою мовою.

Література

1. Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Кримець О. М. Фахова українська мова: навч. посіб. / Л. А. Васенко, В. В. Дубічинський, О. М. Кримець. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 272 с.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова Книга, 2003. – 448 с.
3. Кияк Т. Р. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 543 с.
4. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу / А. В. Мамрак. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 304 с.
5. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія / О. В. Ребрій. – Харків : Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2012. – 376 с.
6. Полюжин М. М. Теорія і практика перекладу: навчальний посібник / М. М. Полюжин, Н. М. Максимчук, Л. Ф. Омельченко. – К.: УМК ВО, 1991. – 96 с.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
8. Швейцер А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М. : Наука, 1988. – 215 с.
9. Виноградов В. С. Введение в переводоведение: общие и лексические вопросы / В. С. Виноградов. – М. : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
10. Федоров А. В. Основы общей теории перевода / А. В. Федоров. – М. : Высшая школа, 1983. – 303 с.
11. Черняховская Л. А. Смысловая структура текста и её единицы / Л. А. Черняховская // Вопросы языкознания. – 1983. – № 6. – С. 118-126.

12. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. 2-е изд., испр. / Вилен Наумович Комиссаров. – М.: «Р. Валент», 2011. – 408 с.

13. Munday J. *Introducing Translation Studies: Theories and Applications* (4th edition) / Jeremy Munday. – N. Y. : Routledge, 2016. – 375 p.

**PRESERVATION OF SIMILE IN THE UKRAINIAN TRANSLATION OF
W. SHAKESPEARE SONNETS**

Abstract

The article deals with two different translations of William Shakespeare's sonnets. It is supposed to identify the peculiarities of reproduction of simile by means of the Ukrainian language. In the article William Shakespeare's sonnets 9, 130 and 147 translated by Dmytro Palamarchuk and Heorhiy Pylypenko are analyzed.

Keywords: *sonnet, simile, literal translation, original work, target language.*

The use of figurative language is significant for poets and writers. One of the most frequently occurring figures of speech is a simile. Simile derives from the Latin *similis*, meaning "like". Simile is a comparison made between two objects of different kinds which have one feature in common. They can be recognizable in the text by the presence of special markers. In English, the available indicators include the following: like, as, as if, though, the same as, look like, act like, sound like. The most common connectors in the Ukrainian language are: як, ніби, немов, мов, наче, начебто, нібито.

The sonnets of the famous English artist William Shakespeare are one of achievements of world poetry, and their 400th anniversary (2009) is an outstanding event in the cultural life of humanity. Each generation understands sonnets in their own way, and each of them has its own translation [1]. The history of translations of William Shakespeare's works in the Ukrainian language has developed for many decades. Such Ukrainian translators worked with Shakespeare's sonnets as:

O. Tarnavskyy, D. Palamarchuk, I. Franko, P. Kulish, M. Lukash, G. Kochur, M. Rylskyy and others.

Poetry is one of the most complicated kinds of art for analysis. Translation of poetry is an extremely difficult task, since it requires talent and special skills of writing. There is no established way to translate simile in the text. A translator may choose or combine different strategies, which may help to find the equivalent in the target language. Among the most prevailing and potential strategies are: literal translation (retention of the same vehicle), replacement of the vehicle with different vehicle, reduction of simile and omission of the simile which is implemented in the comparative analysis proposed in this paper [4].

In our work we will make a comparative analysis of translation by such translators as Heorhiy Pylypenko and Dmytro Palamarchuk. Among the Ukrainian publications, the bilingual (Ukrainian and Russian) translation by HeorhiyPylypenko occupies a special place. This is the first bilingual translation of sonnets in Ukraine. In 1966 in the publishing house «Dnipro» appeared the first complete Ukrainian translation of sonnets by W. Shakespeare, written by Dmytro Palamarchuk. His work is an important stage in the mastery translation of an outstanding English artist in the Ukrainian language.

Table 1

Simile in the Sonnet 9

Original text	The translation of Heorhiy Pylypenko	The translation of Dmytro Palamarchuk
<i>Ah! if thou issueless shalt hap to die,</i>	<i>Але якщо зненацька ти помреш,</i>	<i>Якщо ж краса, не втілена в синах,</i>
<i>The world will wail thee, like a makeless wife</i>	<i>То цілий світ заплаче, як вдова.</i>	<i>Разом з тобою щезне в домовині.</i>

The example of simile in W. Shakespeare's sonnets can be illustrated by the sonnet 9. Analyzing the table above, we can see remarkable differences in interpretation of sonnet by different translators. The expression «make less wife» Heorhiy Pylypenko translates as a «ВДОВА», the lexical meaning of words in the source language and in the target language fully coincides. We may state that translator uses literal translation for the transmission of the simile[2].

Dmytro Palamarchuk does not account the part which contains a simile at all. He does not translate the expression «make less wife». He decides to use the absolute omission of the simile[3].

Table 2

Simile in the Sonnet 130

Original text	The translation of Heorhiy Pylypenko	The translation of Dmytro Palamarchuk
<i>My mistress eyes are nothing like the sun.</i>	<i>Хай не сонця ті очі дивовижні</i>	<i>Її очей до сонця не рівняли,</i>
<i>Coral is far more red than her lips</i>	<i>І хай вуста тьмяніші, ніж корал</i>	<i>Корал ніжніший за її уста</i>

Another vivid example of simile can be found in the sonnet 130. The interpretation of Heorhiy Pylypenko is quite close to the original. Translating the poem, both translators retain a comparison through the use of negative particle “не”. The noun in singular «the sun» is translated by Heorhiy Pylypenko as «сонця». Therefore, we can observe changes in the category of number.

Table 3

Simile in the Sonnet 147

Original text	The translation of Heorhiy Pylypenko	The translation of Dmytro Palamarchuk
<p><i>My love is as a fever, longing still</i></p> <p><i>For that which longer nurseth the disease.</i></p>	<p><i>У мене від жаги смертельний жар,</i></p> <p><i>Нема рятунку. Я, мабуть, пропав</i></p>	<p><i>Моя любов — пропасниця.</i></p> <p><i>Вона</i></p> <p><i>В жадобі прагне лиш того напою,</i></p>

We also can find some examples of simile in the sonnet 147. Heorhiy Pylypenko presents the disease with the help of such word as a «жага», which in this case means the great obsessive desire. However, there is no comparison markers *as* or *like* in the translation. We may state that Heorhiy Pylypenko uses the noun marker as the simile one.

Dmytro Palamarchuk expresses comparison with the illness through the use of a lexeme «пропасниця», which in the Ukrainian language can be translated as a diseased condition, a fever. Therefore, the translator uses a replacement of the vehicle with different vehicle in the target language.

After the comparative analysis of two different translators the translation of Heorhiy Pylypenko is said to be closer to the original text. In the most cases this translator preserves comparisons presented in the sonnet. For the translation such strategies were used as literal translation and an omission of the simile. We may say that Heorhiy Pylypenko translates similes presented in the original text by means of nouns. However, we may observe some changes in the category of numbers. The translation of the sonnets can be easily understood by the readers since the general content and ideas of original text are preserved.

Comparing the translation by D. Palamarchuk to the previous version of H. Pylypenko, we can notice that his work is more distant from the original. There are significant deviations from the original text. His translation is more artistic than scientifically accurate. In his translations he uses a replacement of the vehicle with different vehicle in the target language or omission. The translator either does not translate a simile or transmit it by a noun. We can say that D. Palamarchuk pays to a little attention in his work to such a stylistic figure as simile.

We may conclude that it is very hard to make a translation of the sonnets of the great William Shakespeare. Most readers can find out more about him and his talent only through the work of translators, so much depends of them, their skills and erudition. The task of translator is to transfer the characteristic features of the individual style of Shakespeare, depth of thought and emotional charge of the original. There are a number of difficulties for correct translation: the time of writing of sonnets, the sense the author wanted to convey, the choice of means that can be used in translation. That is why we may observe the contrast between the original text and his interpretation.

References:

1. Мітіна Л. С. 400-річчя шекспірівського сонету: східнослов'янський вимір. *Филологические науки*. 2008. №6. URL: http://www.rusnauka.com/15_DNI_2008/Philologia/33232.doc.htm (дата звернення 25.03.2018)
2. Шекспір В. Сонети / Пер. зангл. Г. Пилипенка/ Вільям Шекспір.К.; Ірпінь: «Перун», 2005. 320 с.
3. Шекспір В. Сонети. Переклад Дмитра Паламарчука. / Вільям Шекспір. Київ: "Дніпро", 1966. 195 с.
4. Pierini P. Simile in English: from Description to Translation. *Circulo de Linguistica Applicada a la Communication*.2007.№29. P. 31.

PECULIARITIES OF TRANSLATION OF LEGAL TERMS

Abstract

The theme is defined on the one hand by the quick growth of society's need in conceptual sphere which may be explained by the development of science, technology and media and on the other hand by necessity to define the main ways of rendering the legal terms into Ukrainian. The work presents the analysis of current practice and problems of legal translation, pointing out the peculiarities and the main ways of rendering of the legal terminology.

Keywords: *legal translation, legal terms, criminal justice, civil and international trade law, ways of rendering of the legal terminology.*

Все помітнішою стає інтеграція України до світового співтовариства, налагодження політичних, економічних та культурних зв'язків. Зрозуміло, що більшість таких контактів неможливі без їх належного юридичного обслуговування. Звідси зростає обсяг роботи з юридичними документами та все частіше постає потреба грамотно скласти або перекласти документи з різних іноземних мов. Але в Україні існують проблеми перекладу юридичної літератури через "брак спеціальної літератури та, за поодинокими винятками, існують неабиякі труднощі з викладанням іноземних мов у юридичних навчальних закладах" [7].

Особливості взаємозв'язку мови і права давно цікавлять мовознавців та юристів. За останні роки одним з важливих факторів в розвитку цього діалогу є процес правової гармонізації в Європейському Союзі, а також розвиток торгівлі і нових засобів комунікації, внаслідок чого росте увага до питань міжмовної комунікації у сфері права.

Юридична мова повинна бути єдиною, щоб забезпечити єдність як всередині правової системи, так і в різних сферах юридичної діяльності. Оскільки питання про структуру мови тісно пов'язане з її функціями, а також із завданнями і цілями її дослідження, робляться спроби структурувати юридичну мову. В. Отто запропонував класифікацію рівнів юридичної мови, її внутрішню структуру:

1. Мова законів: загальні правові норми, розраховані як для фахівців, так і для неюристів.
2. Мова судових рішень.
3. Мова юридичної науки та експертиз: коментарі спеціальних питань фахівцями для фахівців.
4. Мова відомчого письмового спілкування: формуляри, пам'ятки тощо.
5. Адміністративний жаргон: неофіційне обговорення суперечливих питань фахівцями [8, с. 44-57].

П. Сандріні розрізняє 3 типи юридичних текстів:

- правотворчість (договори, статути);
- здійснення правосуддя (судові рішення, експертизи, позови);
- адміністративні тексти (мова відомчої кореспонденції) [9, с. 9-43].

Юридична мова – це не лише семіотична система, але й невід'ємна частина правової системи з її традиціями, особливостями логіки і функціями. Багато науковців (В. Алімов [1], О. Андрійчук [2], В. Бігун [3], О. Кононов [5]) вказують на специфіку юридичної мови, а саме:

- використання юридичних термінів, які співпадають із загальноживаними словами (наприклад: особа, рішення);

- використання абстрактних понять (наприклад: загальноприйняті моральні норми; інтереси суспільства);
- вживання архаїзмів, слів грецького і латинського походження (наприклад: юстиція, вердикт);
- “компактний” стиль (складні номінальні групи, пасивні конструкції складнопідрядні речення);
- тісний зв’язок мови і права, адже правові поняття і норми можуть виражатися лише засобами мови.

Юридична мова як спеціальна “субмова” має свій власний зміст і низку специфічних якостей, що відрізняються залежно від мовної системи. Переважна більшість особливостей будь-якої мови пояснюється впливом історичних, культурних, соціальних та політичних факторів на її носіїв. Проте, незважаючи на такі особливості, перед перекладачем постає завдання виконати переклад і обов’язково донести до рецептора перекладу інформацію, викладену в оригіналі.

Сучасні процеси глобалізації певною мірою “стирають” зазначені культурні, соціальні та історичні особливості, що полегшує роботу перекладача, але це не означає, що йому не потрібно знати всі ці особливості.

Сучасна юридична мова оперує низкою вимог щодо юридичних термінів, які перекладач має брати до уваги в процесі їхнього перекладу. Так, юридичний термін має бути:

- систематичним, точним, якомога лаконічнішим, виразно нейтральним;
- відносно незалежним від контексту;
- спрямованим на максимальну відповідність (в межах відповідної системи термінів);
- благозвучним;

- повинен відповідати правилам і нормам відповідної мови та конкретній дефініції, що орієнтована на відповідну концепцію [4].

Способи перекладу юридичних термінів є на теперішній момент однією з найважливіших тем дослідження у галузі перекладознавства. Особливо активно обговорюються випадки відсутності еквівалентності між юридичними поняттями.

У випадку неспівпадання обсягу понять в мові оригіналу та мові перекладу, є метод “лексичної експансії”, суть якого полягає в знаходженні у правовій системі мови перекладу понять та їх словесних позначеннях можуть бути доповнені з метою досягнення еквівалентності з поняттями мови оригіналу штучним чином.

У нашій роботі ми будемо керуватися класифікацією способів перекладу інтернаціональних термінів, запропонованих І. Корунцем [6], як найбільш повною і зручною для перекладу англійської юридичної термінології українською мовою.

Адже юридична термінологія переважно має латинське та грецьке коріння, а отже є інтернаціональною. Отже, слід розрізняти такі способи перекладу юридичних термінів:

- транслітерація, напр., transfer – трансферт;
- транскрипція, напр., bankruptcy – банкрутство; criminology – кримінологія;
- описовий переклад, напр., appealator – той, хто подає апеляційну скаргу, to advocate – виступати на захист;
- переклад за допомогою синонімічних заміन, напр., to freeze account – заморожувати рахунок; foreign trade – зовнішня торгівля, а не іноземна торгівля.

Але будь-який спосіб перекладу вимагає від перекладача глибоких термінологічних і юридичних знань, а також знань в галузі історичних термінів правової системи мови перекладу.

References:

1. Алимов В. В. Юридический перевод. Английский язык. – М. : КомКнига, 2005. – 160 с.
2. Андрійчук О. Українська юридична термінологія // Юридична газета. – № 8(68). – 28 квітня 2006.
3. Бігун В. Мовно-правничі аспекти зовнішньоекономічних договорів // <http://www.justinian.com.ua/magazines.php>
4. Головин Б. Н., Кобрин Р. Ю. Лингвистические основы учения о терминах. – М. : Высшая школа, 1987, – 352с.
5. Кононов О. Знову про проблеми юридичного перекладу // Юридичний журнал. – 2004. – № 12.
6. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Вінниця : Нова Книга, 2001. – 448 с.
7. Орлов М. Юридичний переклад для “чайників” // Юридична газета. – 2003. – № 12(12). – 24 грудня
8. Otto, Walter. Die Paradoxie einer Fachsprache. //Der öffentliche Sprachgebrauch. – Band. II. – Stuttgart: Klett-Cotta, 1981. – P. 44-57.
9. Sandrini, Peter. Translation zwischen Kultur und Kommunikation: Der Sonderfall Recht. In: Sandrini, Peter (Hrsg.). Übersetzen von Rechtstexten. – Tübingen: Narr, 1999. – P. 9-43.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ БІБЛЕЇЗМІВ, ЯКІ ФУНКЦІОНУЮТЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Abstract

The article deals with different definitions of the term "biblical expression". Significant features of biblical expressions, their peculiarities, ways of their translation from English into Ukrainian are analyzed.

Key words: *phraseology, biblical expressions, translation methods.*

Перш за все, варто зазначити, що фразеологія займає важливе місце серед лінгвістичних дисциплін, є розділом мовознавства. Причиною цього стала велика кількість праць видатних лінгвістів: Л. А. Булаховський, Л. С. Паламарчук, Г. М. Удовиченко, О. С. Юрченко. *Актуальність роботи* зумовлена зацікавленістю мовознавців англомовними біблеїзмами, їх важливим конотативним та образним потенціалом, особливостями перекладу. *Мета* – представити біблеїзми, які функціонують в англомовному політичному дискурсі. *Завдання* – розглянути дефініції біблеїзмів у сучасній лінгвістиці, виокремити основні способи їх перекладу, вказати на їх конотативний компонент значення.

Термін "фразеологізм" був уведений В. В. Виноградовим, існує велика кількість визначення цієї сутності. Цей вчений розумів їх як сполучення, які відтворюють за традицією, які є сталими [3]. В. М. Мокієнко вважав: "фразеологізми визначаються трьома постійними для стійких сполучень характеристиками: роздільною оформленістю, відносною стійкістю ... і експресивністю" [5, 8]. Біблеїзми складають важливу частину фразеології. Н. В. Черкас вважає, що "термін *біблеїзм* є поєднанням слів, фразеологізмів та цитат, що мають пряме або опосередковане походження з Біблії" [9]. В "Словаре лингвистических терминов" зазначено, що "біблеїзм – біблійне

слово або вислів, що застосовується в загальній мові" [1]. Дослідження біблеїзмів свідчить про те, що вони є вагомою складовою фразеології в різних мовах світу, їх джерелом в кожній мові є Біблія. Біблеїзми в англійській мові є частиною фразеології, вони набули рис, властивих фразеологічним одиницям, водночас мають властивості, спричинені їх семантикою, походженням, функціями в мові.

До *специфічних ознак* біблеїзмів належать, у першу чергу, їх змістовна структура, в якій чітко простежуються морально-дидактичні, морально-етичні складники, а також їх лінгвостилістичні особливості, що виявляються в конотативності їх семантичної структури [5].

Вживання біблеїзмів в англійській мові має свої особливості:

Трансформувannya й нетрадиційне вживання.

Це стосується не тільки фразеологізмів біблійного походження, але й цілих цитат. Деякі з них зустрічаються постійно: *What is truth? (John 8:32); Be sure your sins will find you out (Numbers 32:33) etc.*

2) "Коментування" з боку автора. Наприклад:

He (Jesus) knew that the old eye-for-an-eye philosophy would leave everyone blind. (M.L.King).

No one would remember the Good Samaritan if he'd only had good intentions.

He had money as well. (M.Thatcher) [2].

3) Цитування.

Що стосується функцій біблеїзмів, то варто виокремити наступні: надання виразності; виступають як засіб створення мовного колориту; функція нагадування; є засобами мовленнєвого впливу [4]. Біблеїзми в англійській та українській мовах мають свої особливості, для англійських біблеїзмів властива тенденція до трансформувannya, що викликано внутрішньомовними та екстралінгвістичними причинами. Існують різні типи використання біблеїзмів в англійській мові, а саме: заміна компонентів; вставлення; номіналізація; опускання; подвійна актуалізація; алюзія [7].

казані вище явища є більш властивими англійській мові, ніж українській. Біблійні вирази, цитати, імена часто вживаються в художній літературі, публіцистиці, в повсякденному житті. Біблеїзми використовують у своїх виступах політичні діячі.

Для відтворення англійських біблеїзмів українською мовою, застосовують наступні способи:

1. **При перекладі українською мовою використовується біблійний еквівалент: *a promised land*** – місце, де на людей очікують багатство, здоров'я та щастя (біблеїзм зафіксовано у Другому інавгураційному зверненні Вільяма Клінтона) [11].
2. **Біблеїзми, що перейшли в фразеологізми в одній з двох мов, якими перекладаються.**

Деякі англійські біблеїзми не мають відповідників у сучасній мові. Важливо знайти правильний український еквівалент, який зможе передати значення.

Наприклад: *to set aside childish things* – дорослішати (у своєму Першому інавгураційному зверненні Барак Обама використав рядки з Першого послання Апостола Павла) [10].

Іншою проблемою при перекладі є біблеїзми, які існують в українській мові, але яких немає в англійській мові. Варто підбирати правильні відповідники англійською мовою, які зможуть передати зміст українського біблеїзму. Наприклад: *І повертається вітер на круги свої* (*Ecclesiastes 1:6*) – *And the wind returneth again according to his circuits;* *Нітрохи не вагаючись* (*James 1:6*) – *without a moment's hesitation/doubt; without the slightest doubt.*

3. **Біблеїзми стали фразеологізмами в обох мовах, але мають розбіжності у значенні, тобто у їх конотації.**

1) *Семантичні розбіжності* – англійський та український відповідники мають різне значення і оціночне навантаження, тобто якщо основне значення збігається, то непряме значення може бути схожим в деяких аспектах.

Наприклад: *the valley of shadow* – долина тіней, межа між життям та смертю (У своїй промові 9 вересня 2001 року, коли американський народ зазнав удару від терористів, Джордж Буш-молодший звернувся до Псалма 23) [14].

2) *Грамматичні відмінності – в українській та англійській мовах вживання біблеїзмів відрізняється.*

Наприклад: *to wash one's hands of smb./smth.* (Matthew 27:24) (зазвичай з доповненням) – *умивати руки (без доповнення).*

3) *Стилістичні відмінності: the slaughter/massacre of the innocents – побиття дітей* (Барак Обама використав біблеїзм у промові про страту американського журналіста Джеймса Фолі) [13].

4) *Англійському біблеїзму відповідає не його український біблійний еквівалент, а інший біблеїзм або фразеологізм: a drop in the bucket (Isaiah 40:15) – крапля в морі* (Джеймс Бейкер, держсекретар США (1989-1992 роки)) [12].

5) *Деякі біблійні вирази вживаються в англійській мові у латинській формі, часто їм відповідає український біблеїзм: Apocalypse.* Отже, переклад біблеїзмів у контексті політичного дискурсу дає змогу переконатися у важливості Святого Письма. Мовні одиниці з Біблії застосовуються з прагматичною ціллю. *Перспективою* дослідження є вивчення етимологічних властивостей англійських біблеїзмів, які існують у політичному мовному просторі.

Список використаної літератури:

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – М. : Сов. энциклопедия, 1969. – 607 с.
2. Біблія і культура: Чернів. нац. ун-тет. Зб. наук. Статей. Ред. кол. М. Жулинський.- Ч.,2007.- Вип.6. – 219 с.
3. Виноградов В.В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке. – М., 1996. – 342с.

4. Дзера О.В. Індивідуально-авторське трактування біблійних мотивів як перекладознавча проблема . Автореф. дис. канд. філол. наук.- К., 2004. – 20 с.
5. Зорівчак Р.М. Біблеїзми в нашому мовленні, 2006. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: < <http://svitlytsia.crimea.ua/?section=article&artID=4142>>
6. Кунин А.В. Английская фразеология. – М., 1999. – 276с.
7. Мельник М.В. Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, Україна - Трактування біблеїзмів як перекладознавча проблема. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/8_NPE_2007/Philologia/20997.doc.htm
8. Потєбня А.А. Слово и миф. – М., Рассвет, 2001. – 260с.
9. Черкас Н. В. Мовно-стилістичні засоби відображення біблійних мотивів у повоєнному американському романі : дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.04 / Черкас Наталія Володимирівна. – Львів, 2004. – 227 с.
10. American Rhetoric [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.americanrhetoric.com>
11. Chamber's Dictionary of Idioms: English-Ukrainian semibilingual. – К. : Всеувиго, 2002. – 475 с.
12. Gary M. Burge, Andrew E. Hill: The Baker Illustrated Bible Commentary
13. New York Post [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nypost.com/2014/08/22/it-is-about-religion-obama/>
14. Top Ten Bible Translations [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://http://thomrainer.com>

РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

Abstract

Стаття присвячена особливостям перекладу слів-реалій англійської мови та їх класифікації. В ній розглядаються лінгвістичні проблеми перекладу англійських реалій, проблеми перекладацької адекватності, співвідношення змісту та форми оригіналу та перекладу, а також засобів перекладу.

Keywords: *слова-реалії, безеквівалентна лексика, переклад, лінгвістичне та соціальне забарвлення, колорит.*

Мова – це найбільший скарб людства. Мова - спосіб комунікації, за допомогою якої люди навчилися спілкуватись між собою та висловлювати думки, ідеї, бажання. На сьогодні у світі існує майже 7 000 мов. В кожній мові є певні слова, переклад яких важко зрозуміти. Перекладачі та лінгвісти стикаються з різного роду словами-реаліями, фразеологізмами та іншими мовними одиницями, які дуже часто є джерелом протиріч.

Актуальність статті полягає в тому, що є гостра необхідність перекладу слів-реалій, які відносяться до так званих «не співпадаючих елементів» мови, означають поняття, що є чужими для інших культур, тому завжди представляють особливу складність в процесі перекладу і водночас, забезпечують інтерес до даної проблеми.

Слід зазначити, що даним мовним одиницям приділено достатньо уваги як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками. Як відзначають С. Влахов і С. Флорин, про реалії, як про носіїв колориту, конкретних, видимих

елементах національної своєрідності, заговорили на початку 50-х років. Ці ж дослідники згадують роботи таких вчених, як Л. Н. Соболева, Г. В. Чернова, Г. В. Шаткова, А. Е. Супруна. С. Влахов і С. Флорін звернули увагу на такі «неперекладні» елементи майже півстоліття тому (у 1960 році вийшла їх стаття «Реалії»). Пізніше вийшла в світ їх книга «Неперекладне в перекладі», в якій була представлена повна характеристика, класифікація і способи перекладу реалій. Реалії-американізми становлять головний об'єкт дослідження Г. Д. Томахіна. У підручниках з теорії перекладу Л. С. Бархударова, В. Н. Комісарова, В. Н. Крупнова, Л. К. Латишевої, Т. Р. Левицької, А. М. Фітермана, А. Лілової, М. М. Морозової, А. В. Федорова також представлена інформація про культурно-марковані слова. Проблеми співвідношень мови і культури розглядаються також Є. М. Верещагінін і В. Г. Костомаровим. Ролі слів-реалій у художньому творі приділяють увагу Н. І. Паморозька і В. С. Виноградов. [2, с. 36].

Метою даної статті є висвітлити основні проблеми перекладу реалій як лінгвістичних одиниць на матеріалі англійської мови.

Традиційно під безеквівалентною лексикою розуміють лексичні одиниці, що не мають словникових еквівалентів в однієї з порівняльних мов з декількох причин: 1) в силу того, що в суспільній практиці їх носіїв немає відповідних реалій; 2) через відсутність у тій чи іншій мові лексичних одиниць, що визначають відповідне поняття. Безеквівалентна лексика дозволяє «стисло, образно, яскраво виразити якесь значення, погляд, до того ж не прямо, а з посиланням на загальне культурне знання, що є властиве даному народові» [3, с. 2].

Безеквівалентна лексика в найбільшій мірі відображує специфіку тієї чи іншої мови, культуру її носіїв, а також містить інформацію в стислом вигляді. Вона акцентує увагу на найбільш істотному та особливому в структурі мови і культури одного народу стосовно іншого, особливо це

стосується реалій та асоціативно-безеквівалентної лексики, що є складовими частинами безеквівалентної лексики [3, с. 2].

До складу безеквівалентної лексики входять слова, що позначаються терміном «реалія» або «слово-реалія». Наприклад, Я.І. Рецкер визначає безеквівалентну лексику, як таку, що перш за все показує реалії характерні для країни вихідної мови [3, с. 2].

В перекладі, «реалія» (в множині) це слова і вирази для культурно-специфічних матеріальних речей. Слово «реалія» походить від середньовічної латині, у якій воно означає «справжні речі», тобто матеріальні речі замість абстрактних.

Влахов і Флорин (1980) класифікують реалії наступним чином:

1) географічні реалії (географічні утворення, техногенні географічні об'єкти, флора і фауна, що є особливою для певної території). Напр.: fjord, mistral, steppe, tornado, tsunami, polder, causeway, kiwi, koala, sequoia і т. д.;

2) етнографічні реалії (їжа і напої, одяг, місця проживання, меблі, горщики, транспортні засоби, назви занять та інструментів, одиниці міри та гроші). Наприклад: paprika, spaghetti, empanada, cider, bistrot, sauna, kimono, sombrero, igloo, double-decker, carabinieri, machete, geisha, mormon, pagoda, synagogue, gallon, perch, ruble, lira, peseta і т. д.;

3) найменування понять мистецтва і культури (музика і танці, музичні інструменти, святкування, ігри, ритуали та ін.). Наприклад: harlequin, commedia dell'arte, banjo, tarantella, ramadan, Santa Claus; vampire, werewolf і т. д.;

4) етнічні реалії (імена людей, прізвиська). Наприклад: cockney, yankee, Fritz, gringo, squaw, limey і т. д.;

5) соціально-політичні реалії (адміністративні територіальні одиниці, офіси і представництва, чини, військові). Наприклад: province, country, canton, favela, promenade, forum, kneset, дума, senate, chancellor, czar, shah, pharaoh, vizier, cohort, phalanx, arquebus і т. д. [4, с. 32, 33].

В межах однієї мови треба розглядати свої і чужі реалії, які, в свою чергу, розділяються на національні (відомі всім жителям держави, всьому народу), локальні (які належать одному діалекту), мікролокальні (характерні для певної місцевості). Отже, можна сказати, що основною рисою реалії є її колорит. Саме передача колориту у процесі перекладу з однієї мови на іншу і складає головну проблему перекладача при роботі з реаліями. Реалія є частиною вихідного тексту, її передача в тексті перекладу є однією з умов адекватності перекладу, тому питання полягає не в тому можна чи ні її перекладати, а в тому як її перекласти. Оскільки мови відрізняються за своєю граматичною, лексичною і синтаксичною будовою тому що їх носії мають у своїй свідомості різні картини світу, сформовані крізь призму рідної мови, в процесі перекладу з мови-оригіналу на мову-перекладу є можливим передати культурно-зумовлені явища, що характерні тільки для мови-оригіналу. При цьому основні труднощі під час перекладу такі: відсутність в мові-перекладу еквівалентів чи аналогів через відсутність у носіїв даної мови об'єкта (референта), що визначений даною реалією; необхідність, поряд з предметним значенням (семантикою) реалії, передати і колорит (конотацію) – її національну і історичну забарвленість [1, с. 34,35]. Стосовно перекладу реалій, то тут ми можемо виділити чотири способи, а саме: транслітерація, транскрипція, створення нового слова (на основі наявного мовного елемента) та уподібнений переклад, який залежить від контексту. За перекладачем залишається право вибору способу, який підходить йому найбільше.

Отже, основні проблеми перекладу реалій такі: відсутність в мові-перекладу еквівалентів чи аналогів; необхідність, поряд з предметним значенням (семантикою) реалії, передати колорит – її національну і

історичну забарвленість. Існує декілька способів перекладу реалій: транслітерація, транскрипція, створення нового слова та уподібнений переклад. Найкращого способу перекладу немає. При виборі способу перекладу перекладач спирається на власний досвід та можливості.

Розглянуті в статті труднощі, що стосуються перекладу слів-реалій свідчать про те, що це є чи не найбільш основною проблемою для перекладачів, тому вимагає творчого підходу і глибоких знань лінгвокраїнознавства. Тому, подальше вивчення різних способів-перекладу слів-реалій вважаємо перспективою наступних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бокова П. М. Реалії та проблеми їх перекладу в іспанській мові [Електронний ресурс] / П. М. Бокова ; Київський національний лінгвістичний університет. – Проблеми семантики слова, речення та тексту. – Вип. 26. – 2011.– Режим доступу : http://philology.knu.ua/library/zagal/Semantyka/sema_26.pdf
2. Герцовська Н. О. Реалія як лінгвістичне явище / Н. О. Герцовська // Сучасні дослідження з іноземної філології. - 2014. - Вип. 12. - С. 36-42. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sdzif_2014_12_7
3. Петришен О. Г. Поняття "реалія " як складова частина безеквівалентної лексики / О. Г. Петришен // Мова і культура. - 2013. - Вип. 16, т. 1. - С. 406-410. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2013_16_1_69
4. Translation of English non-equivalent units : навчально-методичний посібник / І. А. Свідер. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2015. – 112 с.